

Α.Τ.Ε.Ι ΠΕΙΡΑΙΑ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

**ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΦΩΤΕΙΝΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Α.Μ: 6735

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΡΑΝΗΣ

ΑΘΗΝΑ, 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ-ΟΡΙΣΜΟΙ	4
1.1 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	4
1.2 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	5
1.3 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	6
1.3.1 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ	7
ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
1.3.2 ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ	9
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
1.3.3 ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	10
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ	17
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	17
2.2 ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	18
2.3 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ	18
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
2.3.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ	18
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
2.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	19
2.5 ΠΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	19
2.6 ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	20
2.6.1 ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ	20
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	
2.7 ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	21
2.8 ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ	22
2.9 ΟΙ ΠΟΡΟΙ	22
2.10 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ	22
2.11 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	22
ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	

2.12 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	23
2.13 ΔΙΚΤΥΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ	23
2.14 ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ	23
2.15 ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	25
3.1 ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	25
3.1.1 ΙΤΑΛΙΑ	27
3.1.2 ΙΣΠΑΝΙΑ	28
3.1.3 ΙΡΛΑΝΔΙΑ	30
3.1.4 ΓΕΡΜΑΝΙΑ	31
3.1.5 ΓΑΛΛΙΑ	32
3.1.6 ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	32
3.1.7 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	33
3.1.8 ΒΕΛΓΙΟ	34
3.1.9 ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	34
3.1.10 ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	35
3.1.11 ΣΟΥΗΔΙΑ	37
3.2 Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	39
3.3 ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΤΟΝΤΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ	41
3.4 Η ΟΜΑΔΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	41
3.5 Η ΥΠΟ-ΟΜΑΔΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : ΕΜΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ- ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΟΠΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	43
4.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΩΝ	43

ΚΟΙΝΩΝΙΚΩ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
4.2 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	46
4.3 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^Ο :ΤΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	51
5.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΌΡΑΜΑ – ΣΚΟΠΟΣ	51
5.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	51
5.3 ΆΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	51
5.3.1 1 ^{ΟΣ} ΆΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ:ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	52
5.3.2 2 ^{ΟΣ} ΆΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΈΝΑΡΞΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	56
5.3.3 3 ^{ΟΣ} ΆΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ:ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^Ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	64

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η κοινωνική επιχείρηση αποτελεί το βασικό εργαλείο της κοινωνικής οικονομίας και ορίζεται ως η επιχειρηματική δραστηριότητα βασισμένη σε κοινωνικούς σκοπούς. Αποτελεί σημαντικό μέσο επίλυσης πολλών κοινωνικών προβλημάτων. Η επιμονή της ανεργίας σε πολλές χώρες, η ύπαρξη πολλών ανθρώπων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, η ανάγκη για μείωση των κρατικών ελλειμμάτων και η συγκράτησή τους σε χαμηλά επίπεδα, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι παραδοσιακές κοινωνικές πολιτικές και η ανάγκη για πιο ενεργές πολιτικές εργασιακής ενσωμάτωσης είχαν ως επακόλουθο την αμφισβήτηση της αποτελεσματικότητας τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα στο πεδίο παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Το μείζον ζήτημα που αναδεικνύεται στην εποχή μας είναι το κατά πόσο μπορεί να αναπτυχθεί μια πολιτική που να ενσωματώνει κοινωνικά κριτήρια δράσης ώστε να οδηγήσει στη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς το υπάρχον μοντέλο ευημερίας έχει φτάσει σε αδιέξοδο.

Η μεγέθυνση των προβλημάτων από την οικονομική κρίση υποδεικνύει τα όρια του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και θέτει ως επιτακτική ανάγκη την ύπαρξη ενός «τρίτου τομέα». Σε αυτόν τον τρίτο τομέα, τον επονομαζόμενο ως τομέα της κοινωνικής οικονομίας, παρατηρείται σημαντική ανάπτυξη σχεδόν σε όλες τις βιομηχανοποιημένες χώρες οι οποίες χαρακτηρίζονται από μία σειρά πρωτοβουλιών και ρυθμίσεων που ευνοούν και διευκολύνουν τη στροφή προς μια περισσότερο κοινωνικά ευαίσθητοποιημένη και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, έκανε αισθητή την εμφάνισή της στην Ευρώπη η κοινωνική επιχειρηματικότητα με στόχο να καλύψει την ανικανοποίητη ζήτηση σε κοινωνικές παροχές και να αντιμετωπίσει προβλήματα εργασιακής ενσωμάτωσης. Βασικό εργαλείο της κοινωνικής οικονομίας αποτελεί η κοινωνική επιχείρηση.

Στην Ελλάδα η κοινωνική επιχειρηματικότητα και η κοινωνική οικονομία έχουν αναπτυχθεί ραγδαία τα τελευταία χρόνια λόγω των δύσκολων ημερών που περνάει εξαιτίας της οικονομικής κρίσης η οποία δυσκολεύει ολοένα και περισσότερο την κατάσταση.

Στη συγκεκριμένη εργασία διενεργείται μία προσπάθεια να εμβάθυνσης της έννοιας και του ρόλου της κοινωνικής επιχείρησης, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής οικονομίας σε μια κοινωνία. Μια προσπάθεια γνωρίσουμε το θεσμικό της πλαίσιο, καθώς και το βαθμό που δύναται να συνεισφέρει στην τοπική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και με πιο τρόπο έχουν αξιοποιηθεί οι δυνατότητες που προσφέρει σε Ευρώπη και Ελλάδα.

Βασικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η περαιτέρω ανάπτυξη του Τρίτου Τομέα στην Ελλάδα είναι επιβεβλημένη για τη βελτίωση του

κοινωνικού-οικονομικού τοπίου της χώρας, καθώς οι οντότητές του συμβάλλουν στην τοπική οικονομική ανάπτυξη και συνεπώς βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ατόμων. Αναδεικνύεται επομένως η αναγκαιότητα ανάπτυξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας μέσω ενός κατάλληλου και ευνοϊκού νομοθετικού πλαισίου, προκειμένου να αποτελέσει όχι μόνο μια στρατηγική για την απασχόληση, αλλά και για την καταπολέμηση της φτώχειας, των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο πρώτο κεφάλαιο θέτονται οι ορισμοί της Κοινωνικής Οικονομίας, της Κοινωνικής επιχείρησης και του Κοινωνικού Επιχειρηματία, με σκοπό να γνωστοποιηθούν στον αναγνώστη αυτοί οι ορισμοί ώστε να μπορέσει να κατανοήσει όσα επακολουθούν. Επίσης γίνεται αναφορά στα κριτήρια, τα μοντέλα και στα βασικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιχειρήσεων, ώστε να αναγνωριστεί ευκολότερα από τον αναγνώστη η τοποθέτηση της κοινωνικής επιχείρησης εντός του ευρύτερου πλαισίου δραστηριοποίησης των υπόλοιπων τομέων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφεται το ισχύον θεσμικό πλαίσιο των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, ξεκινώντας από τη σύσταση και καταλήγοντας έως τη λύση της και το Γενικό Μητρώο της Κοινωνικής Οικονομίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο έχουν συγκεντρωθεί τα χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν οι κοινωνικές επιχειρήσεις σε διάφορες χώρες της Ευρώπης και έχουν ταξινομηθεί ανά χώρα ώστε να επιτυγχάνεται ευχερώς η σύγκρισή τους. Συγκεκριμένα γίνεται μια αναφορά στη γενική κατάσταση στην Ευρώπη και στη συνέχεια εξετάζονται οι κοινωνικές επιχειρήσεις σε κάθε μία χώρα χωριστά. Παράλληλα με τα παραπάνω, στο κεφάλαιο αυτό αναφέρεται και η πρωτοβουλία της Ε.Ε για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, καθώς επίσης περιγράφεται και ο ρόλος τω εμπειρογνομόνων και η υπο-ομάδα αυτών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζεται η πρόοδος των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα, τα εμπόδια που δημιουργούν ανασταλτικό παράγοντα στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, καθώς επίσης και οι προοπτικές εξέλιξής τους.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται το στρατηγικό σχέδιο και οι δράσεις αυτού ώστε να εξαλειφθούν τα εμπόδια που εμποδίζουν την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, των κοινωνικών επιχειρήσεων και κατ' επέκταση της κοινωνικής οικονομίας.

Το έκτο και τελευταίο κεφάλαιο στηρίζεται στα συμπεράσματα. Και συνεπώς γίνεται μία περίληψη των όσων προαναφέρθηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ- ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ως κοινωνική οικονομία ορίζεται : «το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων».¹

Ο όρος «Κοινωνική Οικονομία χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό ενός συγκεκριμένου τμήματος της οικονομίας: ενός συνόλου οργανισμών (ιστορικά ομαδοποιημένων σε τέσσερις βασικές κατηγορίες: συνεταιρισμούς, αλληλοασφαλιστικές εταιρείες, ενώσεις και πιο πρόσφατα, ιδρύματα), οι οποίοι επιδιώκουν πρωτίστως κοινωνικούς σκοπούς και χαρακτηρίζονται από συστήματα συμμετοχικής διακυβέρνησης. Οι οργανισμοί αυτοί συμμετέχουν στην παραγωγή αγαθών παράλληλα με την αγορά. Δηλαδή τις ιδιωτικές εταιρείες και το Κράτος.²

Η κοινωνική οικονομία περιλαμβάνει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες που διεξάγονται από συλλογικές πρωτοβουλίες και εμφορούνται από τις ακόλουθες αρχές:

- Δίνουν προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των αναγκών των μελών και της ευρύτερης κοινότητας και όχι στο κέρδος.
- Έχουν αυτόνομη διοίκηση (αποφασίζουν αυτόνομα τον τρόπο λειτουργίας τους)
- Εφαρμόζουν δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων (με βάση την αρχή κάθε μέλος-μία ψήφος ανεξάρτητα από τη συνεισφορά κάθε μέλους στο κεφάλαιο)
- Κατά τη διανομή των κερδών προβάδισμα έχουν τα μέλη και οι εργαζόμενοι/ες έναντι του κεφαλαίου.³

Οι δραστηριότητες αυτές έχουν στόχευση πολιτική και οικονομική.

Οικονομική, διότι επιχειρούν να δημιουργήσουν οικονομικές σχέσεις βασιζόμενες στην αμοιβαιότητα. Πολιτική, διότι επιχειρούν να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν αυτόνομους δημόσιους χώρους όπου συζητούνται σκοποί και μέσα

Στόχος της κοινωνικής οικονομίας είναι να παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται σε ανεκπλήρωτες ανάγκες της κοινωνίας συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην τοπική ανάπτυξη και στην καταπολέμηση της ανεργίας, επειδή παράλληλα προσπαθούν να εντάξουν μειονεκτούντα άτομα στην αγορά εργασίας.

¹ Φ.Ε.Κ Α216 30.09.2011, ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ.4019,ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ, ΑΡΘΡΟ 1.

² ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2013, ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ», ΤΕΥΧΟΣ 4^ο, ΣΕΛ. 12.

³ DEFOURNY J., DEVELTERE P.(1999), "THE SOCIAL ECONOMY: THE WORLDWIDE MAKING OF A THIRD SECTOR", pp.16

Συνεπώς, η κοινωνική οικονομία είναι μία μεγάλη οικογένεια που περιλαμβάνει μια πληθώρα πρακτικών όπως οι συνεταιρισμοί, τα ταμεία αλληλοβοήθειας, οι σύλλογοι/ενώσεις προσώπων, τα κοινωφελή ιδρύματα και οι κοινωνικές επιχειρήσεις.

Σχηματικά, οι πρακτικές κοινωνικής οικονομίας τοποθετούνται ανάμεσα στο κράτος, την αγορά και την κοινότητα και προσπαθούν να διατηρήσουν τη μοναδικότητά τους αντλώντας στοιχεία από τις διαφορετικές λειτουργικές αρχές κάθε τομέα.

1

Η κοινωνική οικονομία συνδέεται ή δραστηριοποιείται στα παρακάτω πεδία:

- Κοινωνική ενσωμάτωση
- Τοπική ανάπτυξη
- Βιώσιμη ανάπτυξη
- Πρόληψη κοινωνικών ανισοτήτων
- Ενίσχυση του κοινωνικού ιστού και ενδυνάμωση του κοινωνικού κεφαλαίου
- Ανάπτυξη δημοκρατικών και συμμετοχικών δομών²

¹ LAVILLE, BORZAGA C., DEFOYRNY J., EVERS A., LEWIS J., NYSSSENS M., PESTOFF V., (2012), "THIRD SYSTEM:A EUROPEAN DEFINITION" CIRIEC,"THE ENTREPRISED AND ORGANIZATIONS OF THE THIRD SYSTEM:A STATEGIC CHALLENGE FOR EMPLOYMENT", PP.120

² WWW.SOCIAL COORPERATIVES.GR

1.2 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Με τον όρο «Κοινωνική Επιχειρηματικότητα» νοείται η επιχειρηματικότητα που αναπτύσσεται στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας, στην οποία συγκαταλέγονται και οι κοινωνικές επιχειρήσεις.¹

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα είναι μία αναδυόμενη, εναλλακτική μορφή επιχειρηματικότητας στηριζόμενη στην Κοινωνική Οικονομία. Με άλλα λόγια η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα αφορά άτομα που σκέφτονται καινοτόμες λύσεις για τα πιο επείγοντα κοινωνικά προβλήματα. Είναι άτομα φιλόδοξα και επίμονα, που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων προσφέροντας νέες ιδέες για αλλαγή ευρείας κλίμακας.

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα δεν είναι πανάκια στη σημερινή οικονομική κρίση, αλλά αφορά ουσιαστικά τη σημερινή κοινωνική πραγματικότητα. Είναι χαρακτηριστικό πως στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν σήμερα 11 εκατομμύρια εργαζόμενοι, περίπου το 6% του συνόλου των εργαζομένων, που ανήκουν στις ομάδες του πληθυσμού που αναφέρθηκαν παραπάνω. Με άλλα λόγια υπάρχει ένα πολυπληθές ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί και θέλει να κάνει τη διαφορά και η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα τους δίνει τη δυνατότητα «να επιχειρήσουν, να τολμήσουν και να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους ΑΛΛΙΩΣ».

¹ DEFOURNY J. & NYSSSENS M. (2006), “SOCIAL ENTERPRISE IN EUROPE: RECENT TRENDS AND DEVELOPMENTS”, PP.220

1.3 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η κοινωνική επιχείρηση δεν είναι νέος όρος. Στηρίζεται σε ιδέες που προϋπήρχαν αρκετά χρόνια πριν. Λύσεις που συνδέονται με την οικονομική επιχείρηση ξεκίνησαν να εφαρμόζονται από τον 19^ο αιώνα, ενώ κατά τον 20^ο αιώνα συμπεριλάμβαναν κυρίως φιλανθρωπίες και δράσεις κοινοτικών οργανισμών. Το ενδιαφέρον για την κοινωνική επιχείρηση ως θεσμό πρωτοεμφανίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του '90.¹

Δεν υπάρχει παγκοσμίως κοινά αποδεκτός ορισμός της κοινωνικής επιχείρησης, αν και οι διαφοροποιήσεις εντοπίζονται στην έμφαση που δίνεται σε κάθε ορισμό παρά στην ίδια την ουσία της έννοιας.²

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις είναι αστικοί συνεταιρισμοί κοινωνικού σκοπού με περιορισμένη ευθύνη των μελών τους και διαθέτουν εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα. Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις είναι επιχειρήσεις, οι οποίες διοικούνται ισότιμα από τα μέλη τους και η λειτουργία τους βασίζεται στην επιδίωξη συλλογικού οφέλους, ενώ το κέρδος τους προκύπτει από δράσεις που εξυπηρετούν αποκλειστικά το κοινωνικό συμφέρον. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων των κοινωνικών επιχειρήσεων επανεπενδύεται με στόχο τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, έτσι το κέρδος των μελών είναι μικρό, γιατί δίνεται έμφαση στο έργο των επιχειρήσεων και όχι στο κέρδος.³

Η κοινωνική επιχείρηση ορίζεται: «οποιαδήποτε ιδιωτική δραστηριότητα συνδεδεμένη με το δημόσιο συμφέρον, οργανωμένη με επιχειρηματική στρατηγική αλλά που ο κύριος σκοπός της δεν είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους αλλά η επίτευξη συγκεκριμένων οικονομικών και κοινωνικών στόχων, και η οποία έχει την ικανότητα να εισάγει καινοτόμες λύσεις στα προβλήματα του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας».

Πράγματι η κοινωνική επιχείρηση είναι ένας όρος ομπρέλα για όλους τους οργανισμούς που πετυχαίνουν μία ποικιλία κοινωνικών στόχων κατά κύριο λόγο, αλλά όχι απαραίτητα αποκλειστικά, εμπορευόμενοι αγαθά και υπηρεσίες, και συχνά εφευρίσκουν καινοτόμους τρόπους για να ικανοποιήσουν τις τοπικές ανάγκες.⁴

Ο ορισμός των κοινωνικών επιχειρήσεων από την οπτική της κοινωνικής οικονομίας τονίζει την αποστολή αυτών των επιχειρήσεων και το στόχο δημιουργίας οφέλους είτε για τα μέλη τους είτε για ένα μεγαλύτερο σύνολο και όχι για δημιουργία κέρδους σε επενδυτές. Αυτή η προσέγγιση τονίζει επίσης το δημοκρατικό τρόπο λήψης αποφάσεων και την προτεραιότητα των ανθρώπων και των εργαζομένων έναντι κεφαλαίου κατά την κατανομή εισοδήματος.⁵

Στόχος των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι η ύπαρξη θετικού κοινωνικού αντίκτυπου. Δραστηριοποιείται στην αγορά παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο. Υπόκειται σε υπεύθυνη και διάφανη διαχείριση, ιδίως ενθάρρυνσης της συμμετοχής εργαζομένων, καταναλωτών και παραγόντων που επηρεάζονται από τις εμπορικές της δραστηριότητες.⁶

¹ PEKKA PATTINIEMI,(2006),”SOCIAL ENTERPRISE AS LABOUR MARKET MEASURE”, PP.23

² ΟΟΣΑ,(ΙΟΥΛΙΟΣ 2004) , «ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΈΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ»,ΣΕΛ. 12

³ Φ.Ε.Κ ,(30/09/2011) ,ΝΟΜΟΣ ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 4019/2011, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»,ΤΕΥΧΟΣ Α216

⁴ BROWN J., (2003), “DEFINING SOCIAL ENTERPRISE”, PP.16

⁵ NYSSSENS M. & DEFOURNY J.(2006), “SOCIAL ENTERPRISE. AT THE CROSSROADS OF MARKET, PUBLIC POLICIES AND CIVIL SOCIETY”, PP. 13

⁶ ΜΑΡΤΙΟΣ 2013, ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ”, ΤΕΥΧΟΣ 4^ο, ΣΕΛ.31

Επιτυχημένα παραδείγματα Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων σε όλο τον κόσμο καταδεικνύουν ότι προσφέρουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να εργάζονται μαζί και να συστήνουν βιώσιμες επιχειρήσεις, οι οποίες δημιουργούν θέσεις εργασίας και προάγουν την ευημερία της κοινωνίας.

1.3.1 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον τομέα παραγωγής και εμπορίας προϊόντων και στον τομέα παροχής υπηρεσιών καθοδηγούμενες από το κίνητρο εκπλήρωσης κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων. Η δραστηριοποίηση αυτού του είδους των επιχειρήσεων στοχεύει στο να αποδείξει πως οι επιχειρήσεις και η αγορά μπορούν να προσφέρουν κοινωνικά οφέλη και να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων των οποίων ο εντοπισμός θεωρείται δυσχερής.

Παρά τον κοινωνικό τους χαρακτήρα, οι κοινωνικές επιχειρήσεις επιδιώκουν να επιτύχουν τους σκοπούς τους οι οποίο επικεντρώνονται σε μακροπρόθεσμα οφέλη για τους εργαζόμενους, τους καταναλωτές και την κοινωνία, αποκτώντας μερίδιο στην αγορά και δημιουργώντας κέρδος ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την ανταγωνιστικότητά τους.¹

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δεν μπορούν να τοποθετηθούν ξεκάθαρα στον τομέα της ιδιωτικής οικονομίας ή στο δημόσιο τομέα. Αντικατοπτρίζουν μια περισσότερο συνδυαστική λογική. Αφενός, εμπορεύονται στην αγορά αλλά όχι με στόχο την μεγιστοποίηση κέρδους για τους μετόχους τους και αφετέρου λαμβάνουν την υποστήριξη του δημόσιου τομέα μέσα από δημόσιες πολιτικές που και οι ίδιες βοηθούν να διαμορφωθούν. Επίσης είναι ενσωματωμένες στην κοινωνία των πολιτών, στο πεδίο της οποίας αναπτύσσεται κυρίως εθελοντική συλλογική δράση που προσανατολίζεται σε κοινούς στόχους υπέρ του δημοσίου οφέλους. Συνδυάζουν τις χρηματοοικονομικές αρχές της αγοράς και την αμοιβαιότητα μεταξύ των ατόμων μιας τοπικής κοινωνίας σε ένα υβριδικό μόρφωμα μέσα στο οποίο συνεργάζονται μεταξύ τους αντί να δρουν απομονωμένες ή μία από την άλλη.²

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από διευρυμένο παραγωγικό ρόλο και επιχειρηματική συμπεριφορά που τις κάνει να διαφοροποιούνται από τους κλασικούς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και τις παραδοσιακές δομές της κοινωνικής οικονομίας.

Διέπονται από μια ιδιαίτερη κουλτούρα προσφοράς, εθελοντισμού και καινοτομίας των επιχειρήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών.³

Οι περισσότεροι ερευνητές θεωρούν πως η ειδοποιός διαφορά των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι πως οι κοινωνικοί σκοποί τους και η κοινωνική ιδιοκτησία τους είναι συνδυασμένα με τη βιώσιμη εμπορική δραστηριότητα.⁴

Μπορούν να αναπτυχθούν από τον πρωτογενή έως τον τριτογενή τομέα, δηλαδή τον αγροτικό τομέα, τον τομέα μεταποίησης και τον τομέα υπηρεσιών, με ευρύτητα ειδικών παραγόμενων προϊόντων, αγαθών και υπηρεσιών.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις στηρίζονται σε τρία βασικά θεμέλια:

1. Τις καθημερινές πρακτικές των ανθρώπων,

¹ ΟΟΣΑ, (ΙΟΥΛΙΟΣ 2004), «ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΈΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ», ΣΕΛ.14

² DEFOURNY J. (2001), "FROM THIRD SECTOR TO SOCIAL ENTERPRISE", PP.8

³ LEADBEATER C., (NOVEMBER 2007), "SOCIAL ENTERPRISE AND SOCIAL INNOVATION FOR THE NEXT TEN YEARS", PP.5

⁴ HARDING R., (2004), "SOCIAL ENTERPRISE THE NEW ECONOMIC ENGINE?", PP.40

2. Τις συμβολικές συναλλαγές και σχέσεις τους που τους παρέχει το καθημερινό πλαίσιο της κοινωνικής ζωής και
3. Τις φιλοδοξίες, αξίες, επιθυμίες τους.¹

Κατά την ανάδειξή τους, οι κοινωνικές επιχειρήσεις, στη βάση της εγγύτητας δημιουργούν μια αυτόνομη σφαίρα δράσης της κοινωνίας των πολιτών που εμπεριέχει στοιχεία δημόσιας πολιτικής. Τοποθετώντας τους πολίτες σε μία κατάσταση διαφορετική από αυτή που τους αντιμετωπίζει ως καταναλωτές ή δέκτες βοήθειας, δίνεται η δυνατότητα να οργανώνουν ενέργειες που κρίνουν απαραίτητες για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Αυτά τα πεδία δράσης οργανώνονται στη βάση των διαπροσωπικών σχέσεων και εφευρίσκουν τρόπους παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών μέσω της συλλογικότητας. Αμφισβητούν το ρόλο της ιδιωτικής σφαίρας δράσης, παρέχουν ευκαιρίες δημόσιου διαλόγου και προωθούν στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα οπτικές της κοινωνικής συμπεριφοράς που προηγουμένως δεν λαμβάνονταν υπόψη ή κατευνάζονταν με παραδοσιακές πρακτικές.

Σύμφωνα με τη διερεύνηση των κοινωνικών επιχειρήσεων τα χαρακτηριστικά τους είναι τα εξής:

- Οργανώνονται στη βάση της επιχειρηματικότητας
- Δεν υπάγονται διοικητικά στο κράτος
- Εφευρίσκουν καινοτόμες και δυναμικές λύσεις
- Επιδιώκουν ταυτόχρονα οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους
- Συμβάλλουν στη επίλυση προβλημάτων ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού
- Στοχεύουν στη βιώσιμη και διατήρισιμη ανάπτυξη ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή
- Οργανώνονται βάσει των δομών που ισχύουν στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας
- Επιδιώκουν να ισοσκελίζουν τους προϋπολογισμούς τους αντλώντας τα έσοδά τους τόσο μέσω της δραστηριοποίησης τους στην αγορά όσο και μέσω εισφορών των μελών, ενισχύσεων από το κράτος και τους ΟΤΑ, δωρεών, χορηγιών και ενισχύσεων από ιδιωτικές επιχειρήσεις
- Συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη που ενισχύει την κοινωνική συνοχή
- Επωφελούνται από την εξοικονόμηση πόρων μέσω εθελοντικής εργασίας.²

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις επηρεάζονται από:

- Τον αλτρουισμό που ασκείται από φιλανθρωπικές και εθελοντικές οργανώσεις, όπου οι δωρητές προσφέρουν ελεύθερα δίχως αντάλλαγμα.
- Την αυτοβοήθεια που ασκείται από πολλές κοινωνικές ομάδες, όπου οι άνθρωποι βοηθούν τους εαυτούς τους αλλά και ο ένας τον άλλο για το κοινό όφελός τους

¹ LAVILLE & NYSSSENS, "SOCIAL ENTERPRISE: A GLOBAL COMPARISON", PP. 16

² ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, Γ.Δ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ (2003), BORZAGA C. & DEFURNY J. (2001), "SOCIAL ENTERPRISES "PP. 16-18.

- Το εμπόριο αγοράς όπου ασκείται από τις κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες ανταγωνίζονται τις υπόλοιπες επιχειρήσεις στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, με τη διαφορά ότι διενεργείται για την επίτευξη ενός κοινωνικού σκοπού και όχι ιδιωτικού κέρδους.¹

1.3.2 ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η κουλτούρα και το ήθος της κοινωνικής επιχείρησης βασίζονται στις αρχές του εθελοντισμού, της ηθικής συμπεριφοράς και στην ύπαρξη του κοινοτικού σκοπού ως αποστολή της.

Για να χαρακτηριστεί μία επιχείρηση ως κοινωνική έχουν διαμορφωθεί διάφορα κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια.

Στα κοινωνικά κριτήρια περιλαμβάνονται:

- Πρωτοβουλία ομάδας πολιτών
- Συμμετοχικός χαρακτήρας
- Εμφανής σκοπός προς όφελος της κοινωνίας
- Τα περιουσιακά στοιχεία και τα πλεονάσματα χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία κοινοτικού οφέλους
- Σύστημα αποφάσεων που δεν προκρίνει την αμοιβή κεφαλαίου
- Δημοκρατικό και συμμετοχικό μάνατζμεντ
- Ενσωμάτωση όλων των συμμετεχόντων στη διαδικασία επίτευξης ενός κοινού κοινωνικού στόχου
- Δημιουργία κοινωνικού κεφαλαίου μέσω της κοινωνικής ιδιοκτησίας και της ανάμιξης των συμμετεχόντων που θεωρούνται άνθρωποι-κλειδιά
- Επικέντρωση στους πελάτες και στις κοινότητες
- Μέλη και υπάλληλοι κατέχουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στη διοίκηση της επιχείρησης
- Η επιχείρηση θεωρείται υπόλογη τόσο προς τα μέλη της όσο και προς την ευρύτερη κοινότητα

Στα οικονομικά κριτήρια περιλαμβάνονται:

- Δραστηριοποίηση στην οικονομία αγοράς
- Επιχειρηματική φύση, ύπαρξη καινοτομιών και προθυμία ανάληψης ρίσκων
- Οικονομική βιωσιμότητα μέσω της δημιουργίας εισοδήματος από την πώληση αγαθών και υπηρεσιών
- Υψηλός βαθμός αυτονομίας
- Σημαντικό επίπεδο οικονομικού κινδύνου
- Ύπαρξη τουλάχιστον ενός ελαχίστου επιπέδου αμοιβόμενης εργασίας
- Ευελιξία και προσαρμοστικότητα
- Απόκτηση αυτονομίας και ανεξαρτησίας μέσω της δραστηριοποίησης στον τομέα του εμπορίου

¹ HARDING, (2004), "SOCIAL ENTERPRISE: THE NEW ECONOMIC ENGINE?", PP.44

- Περιορισμένης έκτασης διανομή κερδών
- Συνεχής δράση παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών

Στα κοινωνικά κριτήρια περιλαμβάνονται τα εξής:

- Η συλλογικότητα στη λήψη αποφάσεων. Το δικαίωμα λήψης αποφάσεων αφορά όλους τους μετόχους ή εταίρους.
- Η ποικιλομορφία της εταιρικής σύνθεσης. Προωθούν τη συμμετοχή στη σύνθεση και διαχείριση τους, πολλών ομάδων (εργαζομένων σε αυτές, εθελοντών, φυσικών και νομικών προσώπων, χρηστών, τοπικών φορέων και προσωπικοτήτων, μη κερδοσκοπικών οργανισμών, φορέων της Τ.Α, συνεταιρισμών κ.τ.λ)

Επομένως, κατά την επιχειρηματική δραστηριότητα της κοινωνικής επιχείρησης υπάρχει μία ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνική και οικονομική συμπεριφορά, δημιουργώντας τόσο κοινωνική όσο και οικονομική αξία.¹

1.3.3 ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα βασικά μοντέλα κοινωνικών επιχειρήσεων είναι τα εξής:

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

Ο συνεταιρισμός είναι μια εθελοντική ένωση προσώπων με στόχο να ικανοποιήσουν τις κοινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους μέσα από την κοινή από την επιχειρηματική και κοινωνική δραστηριότητα, με ισότιμη συνεργασία (ένα πρόσωπο, μία ψήφος άσχετα από τις εταιρικές μερίδες που κάποιο μέλος κατέχει), με αμοιβαία βοήθεια και δημοκρατικά εκλεγμένη διοίκηση. Έχουν συνήθως εμπορικό χαρακτήρα.

Ο συνεταιρισμός αποτελεί προσπάθεια των συνεταιρισμών μελών που να καταργήσουν τα υπερβολικά κέρδη των εκ διαμέσων κερδοσκόπων. Βέβαια δεν αποκλείεται και στο συνεταιρισμό η επιδίωξη κα πραγματοποίηση κέρδους, αλλά αυτό δεν αποτελεί, την κύρια και άμεση επιδίωξη, γι' αυτό και η διανομή των κερδών μπορεί να αποκλεισθεί με το καταστατικό. Αποτελεί επίσης έκφραση του συνεργατικού ιδεώδους γι' αυτό και αντιμετωπίζεται ευνοϊκά από τις κυβερνήσεις των περισσότερων χωρών.

Ο συνεταιρισμός θεωρείται προσωπική εταιρεία, γιατί αποτελεί ένωση προσώπων και όχι ένωση κεφαλαίων. Τη βάση της εταιρικής ιδιότητας στο συνεταιρισμό αποτελεί η συνεταιριστική μερίδα. Συνεταιριστική μερίδα είναι το ελάχιστο ποσό συμμετοχής κάθε προσώπου στο συνεταιρισμό. Κάθε συνétaιρος εγγράφεται για διαφορετικό αριθμό συνεταιριστικών μερίδων.

¹ THOMSON J. & DOHERTY B.,(2006), "THE DIVERSE WORLD OF SOCIAL ENTERPRISE", INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL ECONOMICS, PP.33

Το κεφάλαιο του συνεταιρισμού αποτελείται από συνεταιριστικές μερίδες και από το δικαίωμα εγγραφής. Ένας συνεταιρισμός μπορεί να υιοθετήσει οποιοδήποτε είδος νομικής μορφής, η οποία μπορεί να προσαρμοστεί στον ανωτέρω ορισμό και χαρακτηριστικά. Ο συνεταιρισμός αποτελεί προσπάθεια των συνεταιριζομένων μελών να συνεργαστούν σε μία συλλογική βάση, να αποφασίζουν οι ίδιοι στα πλαίσια μιας δημοκρατικά εκλεγμένης διοίκησης και να περιορίσουν τα υπερβολικά κέρδη των ενδιάμεσων κερδοσκόπων.¹

Οι συνεταιρισμοί ποικίλουν αρκετά στο μέγεθος τον τομέα και τον τύπο ιδιότητας μέλους. Υπάρχουν πολλών ειδών συνεταιρισμοί (Αστικοί , αγροτουριστικοί, Μεταποιητικοί, Καταναλωτικοί, ανδρών ή γυναικών ή μόνο γυναικών κ.τ.λ.).

Τα κύρια είδη συνεταιρισμών είναι τα εξής:

- Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί
- Οι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί
- Οι αστικοί συνεταιρισμοί
- Οι οικοδομικοί συνεταιρισμοί

Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις έχουν έντονο κοινωνικό χαρακτήρα. Η πρώτη ευθύνη τους είναι φυσικά προς τα μέλη τους, αλλά η αποκεντρωμένη και δημοκρατική φύση τους και δραστηριότητά τους σημαίνει ότι έχουν ή πρέπει να έχουν σταθερές αναφορές στις τοπικές και περιφερειακές κοινότητες. Οι αποφάσεις τους επομένως πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και αυτές τις παραμέτρους, σε σχέση με μία «συμβατική» επιχείρηση, η οποία στοχεύει πρωτίστως στο κέρδος.

Οι Συνεταιρισμοί λειτουργούν ως επιχειρήσεις, με την έννοια ότι παράγουν και διαθέτουν στην αγορά προϊόντα ή υπηρεσίες. Στο σύνολό των οργανώσεων του τρίτου τομέα, οι συνεταιρισμοί κυρίως εμφανίζονται να αναπτύσσουν συναλλακτικές σχέσεις με το δημόσιο τομέα, να αποτελούν δηλαδή αναδόχους προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών, εργασίας ή έργου. Εντάσσουν ουσιαστικά στο χώρο εργασίας τους άτομα που διαφορετικά θα ήταν αποκλεισμένα από την απασχόληση και θα εξαρτώνται από την κοινωνική βοήθεια.

Παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες σε τμήματα της αγοράς που θεωρούνται μη κερδοσκοπικά και συμπληρώνουν από το Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα, προσφέροντας εναλλακτικές λύσεις, καλύπτουν ανάγκες και προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες που είναι καινοτόμες.

Συμβάλλουν στην ανάπτυξη της περιοχής δημιουργώντας θέσεις εργασίας, ενισχύοντας την απασχολησιμότητα των ανέργων, εντάσσουν τις γυναίκες στην παραγωγική διαδικασία και στην επιχειρηματική δραστηριότητα και για αυτό συνιστούν επιχειρήσεις εντάσεως εργασίας και όχι κεφαλαίου²

¹ Ε.Θ.Δ.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, (2005), ΟΔΗΓΟΣ ΎΔΡΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ,ΣΕΛ. 34

² Ε.Θ.Δ.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, (2005), ΟΔΗΓΟΣ ΎΔΡΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ,ΣΕΛ.38

Η ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (Α.Μ.Κ.Ε)

Οι Αστικές Εταιρείες είναι εταιρείες- φορείς εταιρικής δραστηριότητας (δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων), με την οποία τα μέλη αναλαμβάνουν αμοιβαία την υποχρέωση να επιδιώξουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό (κοινωνικό και οικονομικό)

Η μορφή αυτή εταιρείας χρησιμοποιείται για διάφορες δραστηριότητες π.χ. επιστημονικές, φιλανθρωπικές οικονομικές, εμπορικές. Βασικό χαρακτηριστικό είναι η μη διανομή κερδών στους εταίρους κατά το τέλος της χρήσης. Τα κέρδη πρέπει να επανεπενδύονται στην εταιρεία, με στόχο την προαγωγή των στόχων της, οι οποίοι καθορίζονται από το καταστατικό της.

Οι εισφορές των εταίρων μπορούν να συνίστανται σε εργασία τους, σε χρήματα ή σε άλλη παροχή. Αν δε συμφωνήθηκε κάτι άλλο, οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι σε ίσες εισφορές. Σε περίπτωση υπερημερίας ή αδυναμίας του εταίρου να καταβάλλει την εισφορά και να εκτελέσει τις υποχρεώσεις του, αντί για το δικαίωμα υπαναχώρησης κατά τις αρχές για τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις χωρεί καταγγελία της εταιρείας.

Ο εταίρος ευθύνεται μόνο για την επιμέλεια που δείχνει στις δικές του υποθέσεις. Ο εταίρος δε δικαιούται να διενεργεί για το δικό του ή ξένο λογαριασμό πράξεις αντίθετες με τα συμφέροντα της εταιρείας.¹

ΑΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ (ΜΗ.ΚΥ.Ο)

Σύμφωνα με το άρθρο 78 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.) το αστικό σωματείο αποτελεί εκούσια ένωση φυσικών ή νομικών προσώπων, η οποία επιδιώκει μη κερδοσκοπικό σκοπό.

Για τη σύστασή τους απαιτούνται είκοσι άτομα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα βασικά χαρακτηριστικά είναι τα εξής:

- Διαθέτουν θεσμική οντότητα
- Είναι μη κερδοσκοπικά, πράγμα που σημαίνει ότι στόχος τους δεν είναι να αποκομίζουν κέρδη για τα διοικητικά στελέχη ή μέλη τους.
- Είναι ανεξάρτητα(από κυβερνήσεις και άλλες δημόσιες αρχές), δηλαδή είναι ελεύθερα χωρίς καμία εξωτερική παρέμβαση, σύμφωνα με τους δικούς τους κανόνες και διαδικασίες.
- Η διοίκησή τους πρέπει να ασκείται κατά ανιδιοτελή τρόπο. Η χρήση αυτού του όρου σημαίνει ότι αυτοί που τις διοικούν δεν πρέπει να ενεργούν με την προοπτική του προσωπικού κέρδους.
- Πρέπει να συμμετέχουν με κάποιο τρόπο στη δημόσια ζωή και η δραστηριότητά τους να στοχεύει και στην προώθηση του δημόσιου συμφέροντος.

ΟΙ Ε.Π.Ε. ΠΟΥ ΠΛΗΡΟΥΝ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης αποτελεί ενδιάμεσο τύπο μεταξύ των προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιρειών. Η Ε.Π.Ε από οικονομική άποψη προορίζεται για επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους και με τον εταιρικό αυτό τύπο αποφεύγονται τα μειονεκτήματα που παρουσιάζουν οι προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες.

Στην Ε.Π.Ε. οι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα μέχρι το ποσό της εισφοράς τους και «δια τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρεία δια της περιουσίας της» (άρθρο 1.1 ν.3190/1955). Συγκεκριμένα, το εταιρικό κεφάλαιο χωρίζεται σε εταιρικά μερίδια και κάθε εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του. Η ονομαστική αξία του κάθε μεριδίου πρέπει να είναι τουλάχιστον 30-ευρώ ή πολλαπλάσιο αυτού. Εισφορές σε είδος επιτρέπονται, αλλά δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ½ της αξίας του ελάχιστου ποσού του κεφαλαίου που απαιτείται για τη σύσταση της Ε.Π.Ε.

Τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της είναι τα εξής:

- Η διαίρεση του κεφαλαίου σε «μερίδες συμμετοχής», καθεμιά εκ των οποίων αποτελείται από εταιρικά μερίδια, από τα οποία το καθένα δεν μπορεί να είναι μικρότερο των 30 ευρώ.
- Συγκεκριμένοι όροι δημοσιότητας κατά την ίδρυσή της, αλλά και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της.

¹ Ε.Θ.Δ.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, (2005), ΟΔΗΓΟΣ ΊΔΡΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ,ΣΕΛ.53-56

- Η ορισμένη διάρκεια της εταιρείας.
- Η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων.
- Η λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία.
- Η ύπαρξη δύο οργάνων, ήτοι της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων και του Διαχειριστή.

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΧΡΗΣΗΣ (SOCIAL FRANCHISING)

Πρόκειται για τη δημιουργία ενός δικτύου κοινωνικών επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν κοινές επιχειρήσεις των ιδρυτών τους στη βάση της ισοτιμίας, ενώ η δράση τους συντονίζεται από μία «μητρική» επιχείρηση. (δικαιοπάροχος).

Η τελευταία καθοδηγεί και υποστηρίζει επιχειρηματικά τις υπόλοιπες κοινωνικές επιχειρήσεις, τις εφοδιάζει με συγκεκριμένα διακριτικά χαρακτηριστικά, προωθεί τα προϊόντα τους σε ενιαίο δίκτυο πωλήσεων και εφαρμόζει κοινή στρατηγική ανάπτυξης.

Το μοντέλο αφορά τη δημιουργία δικτύου κοινωνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν με το σύστημα της κοινωνικής δικαιόχρησης (social franchising). Τα μέλη του δικτύου δικαιόχρησης (μητρική επιχείρηση – δικαιοπάροχος φορέας και νέες επιχειρήσεις, δικαιοδόχοι φορείς) συγκροτούνται με τη μορφή της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.). Η κατεύθυνση για το δικαιοπάροχο είναι να μετεξελιχθεί αργότερα σε ανώνυμη εταιρεία.

Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες των επιχειρήσεων του δικτύου δικαιόχρησης εμπίπτουν συνολικά στον τομέα των βιολογικών, παραδοσιακών και εναλλακτικών προϊόντων. Με βάση το συγκεκριμένο μοντέλο, κάθε επιχείρηση (δικαιοπάροχος – δικαιοδόχοι) διαθέτει στη αγορά συγκεκριμένο προϊόν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της περιοχής εφαρμογής, αλλά παράλληλα διακινεί και τα αντίστοιχα προϊόντα των υπόλοιπων κοινωνικών επιχειρήσεων του δικτύου, πάντα με το ίδιο brand name και σύστημα marketing.

Αναλυτικότερα, οι νέες αυτές κοινωνικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν ενιαίο όνομα, ενιαία επιχειρηματική τεχνογνωσία, ενιαία διαφήμιση, ενιαίο σύστημα προμηθειών, χρηματοδοτήσεων κτλ. , ώστε να αντιμετωπίζουν ευκολότερα τις συνήθεις δυσκολίες που προκύπτουν στις επιχειρήσεις νέων και συνεπώς, να αυξήσουν στο μέγιστο βαθμό τις πιθανότητες επιτυχίας τους.

Οι επιχειρηματικοί στόχοι σε αυτή την περίπτωση έχουν κοινωνικό χαρακτήρα, αφού προωθείται η συνεταιριστική επιχειρηματικότητα νέων με ελλιπή προσόντα και ατόμων με κινητικές δυσκολίες, στους οποίους δίνεται η δυνατότητα να αναπτύξουν το δυναμικό τους, να επιμορφωθούν και να καλλιεργήσουν επιχειρηματική κουλτούρα.

Το μοντέλο της κοινωνικής δικαιόχρησης προσφέρει ιδιαίτερα σημαντικά πλεονεκτήματα στην κατεύθυνση της δημιουργίας και λειτουργίας βιώσιμων κοινωνικών επιχειρήσεων, αφού:

- Διασφαλίζει την επιχειρηματική λειτουργία και την υποστήριξη των επιχειρήσεων – μελών του ακόμα και σε περιόδους κάμψης της οικονομικής τους αποδοτικότητας.
- Δημιουργεί ένα πλέγμα επιχειρηματικής συνεργασίας και αμοιβαιότητας μεταξύ των επιχειρήσεων του δικτύου έτσι, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό της ελεύθερης αγοράς.
- Τα πεδία οικονομικής δραστηριότητας που περιλαμβάνει παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση στην εγχώρια αγορά και διαθέτουν σε σημαντικό βαθμό ποιοτικό χαρακτήρα. (υπάρχει πρόβλεψη για πιστοποίηση της ποιότητας των προϊόντων των κοινωνικών επιχειρήσεων του δικτύου, καθώς και των διαδικασιών λειτουργίας τους).
- Η λειτουργία της μητρικής επιχείρησης (δικαιοπάροχος φορέας) δημιουργεί προϋποθέσεις κεντρικής υποστήριξης και χάραξης ενιαίας στρατηγικής και marketing, με αποτέλεσμα τη μεγιστοποίηση της προοπτικής βιωσιμότητας και επεκτασιμότητας των επιχειρήσεων.
- Η επιλογή για πρόβλεψη ίσων μεριδίων των δικαιούχων στο δικαιοπάροχο φορέα, αλλά και ίσων μεριδίων στη διανομή των κερδών εκφράζεται με δίκαιο και ανακατανομητικό τρόπο στη λειτουργία του δικτύου.

Οι σημαντικότερες δυσκολίες που παρουσιάστηκαν στη δημιουργία των Κοινωνικών Επιχειρήσεων με το μοντέλο της κοινωνικής δικαιόχρησης αφορούσαν και αφορούν τα παρακάτω θέματα:

- Τον πιλοτικό χαρακτήρα του κοινωνικού franchising
- Τη διαμόρφωση κοινής στρατηγικής του Δικτύου, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των διαφόρων περιοχών.
- Τη χάραξη ενιαίας πολιτικής, ενιαίου συστήματος προμηθειών, καθώς και ενιαίου συστήματος προώθησης και εμπορίας των προϊόντων
- Άλλες δυσκολίες προέκυψαν και σε θέματα νομικού – φορολογικού χαρακτήρα κατά την ίδρυση του δικαιοπάροχου φορέα, ασυμφωνιών μεταξύ των εταίρων των επιχειρήσεων, ενώ σοβαρές καθυστερήσεις προέκυψαν και από τις δυσκολίες εύρεσης χώρων εγκατάστασης των επιχειρήσεων στις διάφορες πόλεις που θα επέτρεπαν μία αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη δραστηριότητα.

Η καινοτομία του εν λόγω μοντέλου έγκειται στη μεταφορά της επιτυχημένης επιχειρηματικής πρακτικής της δικαιόχρησης από το πεδίο της ελεύθερης αγοράς στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας, με όρους και προϋποθέσεις που εγγυώνται τον κοινωνικό προσανατολισμό ενός έργου, στην κατεύθυνση της άρσης των ανισοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας που αντιμετωπίζει η ομάδα- στόχος.

Γενικότερα, το μοντέλο της Κοινωνικής Δικαιόχρησης, όσον αφορά τη δημιουργία βιώσιμων κοινωνικών επιχειρήσεων, θεωρείται πως μπορεί να συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, αξιοποιώντας παράλληλα τα ιδιαίτερα πολιτιστικά και παραδοσιακά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής.¹

¹ Ε.Θ.Δ.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, (2005), ΟΔΗΓΟΣ ΎΔΡΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ,ΣΕΛ.56-60

ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ιδέα της θερμοκοιτίδας (business incubator) ξεκίνησε κατά τη διάρκεια του 1980 στην Αμερική και το Ηνωμένο Βασίλειο και εξαπλώθηκε στη Ευρώπη, όπου προωθήθηκε από την περιφερειακή πολιτική ως μέσο υποστήριξης για την επιχειρησιακή ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για να αναπτυχθεί η νέα αυτή πολιτική, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε τα Επιχειρησιακά Κέντρα Καινοτομιών (B.I.C. Business Innovation Centers) μια μορφή των οποίων αποτελούν οι θερμοκοιτίδες.

Η E.U. B.I.C. είναι ένα μέσο που παρέχει βοήθεια και συμβουλή για ανάπτυξη επιχειρήσεων. Επιπρόσθετα, μπορεί να προωθεί πολιτικές για επιχειρηματικότητα και οικονομική ανάπτυξη, υποστηρίζοντας τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή καινοτομιών και την αναδιοργάνωση ήδη ενεργών μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με τη διαφορετικότητα των μοντέλων των θερμοκοιτίδων, κάθε νεοϊδρυθείσα επιχείρηση που εντάσσεται στη θερμοκοιτίδα, έχει το δικό της εξοπλισμένο χώρο, όπου η νέα επιχείρηση μπορεί να κάνει τα νέα της βήματα. Η νέα επιχείρηση πρέπει να πληρώσει ενοίκιο για τους χώρους και τον εξοπλισμό.

Η νέα επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει διαφορετικές υπηρεσίες που, συνήθως, προσφέρονται από την επιχείρηση – σύμβουλο με φθηνότερο κόστος συγκρινόμενες με την έξω από τη θερμοκοιτίδα αγορά.

Κύριος στόχος του συγκεκριμένου μοντέλου είναι η δημιουργία επιτυχημένων επιχειρήσεων που κατά την αποχώρησή τους από τη θερμοκοιτίδα θα είναι οικονομικά βιώσιμες και αυτοδύναμες.

Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι εταιρείες που εμπίπτουν στο παραπάνω μοντέλο, προέρχονται συνήθως από τον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών, έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους. Η χρονική περίοδος της θερμοκοιτίδας για μία ατομική επιχείρηση διαρκεί από 3 έως 5 χρόνια. Όταν η περίοδος αυτή τελειώσει, η επιχείρηση θα πρέπει να εγκαταλείψει τους χώρους της εταιρείας και να μεταφερθεί σε άλλο χώρο.

Το μοντέλο κοινωνικής επιχειρηματικότητας της Θερμοκοιτίδας Επιχειρήσεων έρχεται να αντιμετωπίσει το κεντρικό πρόβλημα των διακρίσεων που βιώνουν οι άνεργοι/ες, οι οποίοι επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματικές δραστηριότητες μέσω της ανάπτυξης και της εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου πιλοτικού μοντέλου ενίσχυσης πρωτοβουλιών επιχειρηματικότητας.

ΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΛΑΪΚΗΣ ΒΑΣΗΣ

Η εμφάνισή τους έγινε με την ίδρυση της A.N.E.K στα Χανιά την 1/4/1967. Χαρακτηρίζονται από αυξημένη κοινωνική ευθύνη ως προς τους καταναλωτές των αγαθών και υπηρεσιών τους, και ως προς τη συμβολή τους στην τοπική ανάπτυξη. (απασχόληση τοπικού εργατικού δυναμικού)

Οι Ε.Λ.Β. αναπτύχθηκαν ικανοποιητικά στον τομέα της ακτοπλοΐας, συνέβαλαν στην τοπική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και αναδεικνύουν τις υφιστάμενες δυνατότητες για αυτοδύναμη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Τα ιδρύματα αποτελούν από νομικής πλευράς μία πιο ευρεία ομάδα από σωματεία. Τα ιδρύματα που θεωρούνται ότι ανήκουν στον τρίτο τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας, καθώς είναι από αυτά που αποτελούν φορείς με δικές τους πηγές χρηματοδότησης και διαθέτουν αυτούς τους πόρους κατά βούληση για σχέδια ή δράσεις κοινωφελούς χαρακτήρα. Είναι εντελώς ανεξάρτητα από κυβερνήσεις ή άλλες δημόσιες αρχές και διοικούνται από ανεξάρτητα διοικητικά συμβούλια.

Τα περισσότερα σωματεία και ιδρύματα, μπορούν να θεωρηθούν ότι υπάγονται σε έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τομείς δραστηριοτήτων.

- Παροχή υπηρεσιών (κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, κατάρτισης, ενημέρωσης, παροχής συμβουλών ή άλλα είδη υποστήριξης).
- Άσκηση πίεσης (υποστηρίζουν ένα σκοπό ή μία ομάδα, με απώτερο σκοπό τον επηρεασμό της κοινής γνώμης).
- Ομάδες αλληλοβοήθειας (άτομα με κοινά ενδιαφέροντα ή ανάγκες που συμμετέχουν σε αυτές προσφέροντας βοήθεια, ενημέρωση, υποστήριξη και συνεργασία)
- Υποστήριξη και συντονισμός
- Οι οργανώσεις αυτές επιτελούν σημαντικό έργο ως προς τη διασύνδεση των σωματείων με τις δημόσιες αρχές.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η Αυτοδιοίκηση μπορεί να συνιστά τις δικές της επιχειρήσεις που συνιστά με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα ή σε επιχειρήσεις που υπάρχουν για την εκτέλεση έργων ή παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών με σκοπό την οικονομική εκμετάλλευση αυτών, προς όφελος των τοπικών κοινωνιών και την πραγματοποίηση εσόδων.¹

¹ Ε.Θ.Δ.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, (2005), ΟΔΗΓΟΣ ΎΔΡΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ, ΣΕΛ. 62-64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας δεν είναι εύκολα για έρευνα. Αλλάζουν όψη από χώρα σε χώρα αναλόγως με το πώς έχουν διαμορφωθεί μέσω των διαφόρων νομικών μορφών και των παραδόσεων. Δεν μπορούν να αναγνωριστούν βάσει μοντέλων αλλά βάσει των σκοπών τους. Ταυτόχρονα αυτό αποτελεί ένα βασικό στοιχείο της νέας κοινωνικής οικονομίας: εξαπλώνεται με διαφορετικούς τρόπους σε διαφορετικό έδαφος, βρίσκοντας την κατάλληλη νομική μορφή που ταιριάζει καλύτερα σε κάθε νομικό κλίμα. Η νομική υπόσταση των κοινωνικών επιχειρήσεων διαφέρει από κράτος σε κράτος. οι κοινωνικές επιχειρήσεις επηρεάζουν το νομοθετικό περιβάλλον τους και έχουν συνεισφέρει στην ανάπτυξη και διαμόρφωση οργανισμών και δημοσίων πολιτικών.

Το κατά πόσο θα επιλεγεί η νομική μορφή του συνεταιρισμού ή η νομική μορφή ενός συλλόγου εξαρτάται πρωτίστως από τους νομικούς μηχανισμούς που παρέχουν οι εθνικές νομοθεσίες.¹

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δεν είναι απαραίτητο να λάβουν τη μορφή του συνεταιρισμού καθώς συνδυάζουν πολλά διαφορετικά συμφέροντα προερχόμενα από διαφορετικές ομάδες ατόμων, ενώ οι συνεταιρισμοί συνήθως εμπεριέχουν τα συμφέροντα μιας και μόνο κοινωνικής ομάδας.

Είναι γεγονός πως στη χώρα μας μέχρι πρόσφατα οι όποιες μορφές κοινωνικής οικονομίας ήταν περιστασιακές, χωρίς κεντρική υποστήριξη και εντός ενός αποσπασματικού θεσμικού περιβάλλοντος. Αυτές οι εκφάνσεις κοινωνικής οικονομίας πήραν τη μορφή συνεταιρισμών γυναικών και αγροτικών συνεταιρισμών, κοινωνικών συνεταιρισμών περιορισμένης ευθύνης, ειδικά πιστοποιημένων φορέων με δραστηριότητες για άτομα με νοητική υστέρηση, κ.α, πολιτιστικών συλλόγων με κάποιες οικονομικές δραστηριότητες, καθώς και κοινωνικών επιχειρήσεων που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας.²

Ο Ν.4019/2011 «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και άλλες διατάξεις» ρυθμίζει με ενιαίο τρόπο τις κοινωνικές επιχειρήσεις διακρίνει τρεις κατηγορίες κοινωνικών επιχειρήσεων (ένταξης, κοινωνικής φροντίδας και παραγωγικού/συλλογικού σκοπού) και προβλέπει τη δημιουργία μητρώου κοινωνικής οικονομίας στο οποίο εγγράφονται όλες οι οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας.

¹ NYSSSENS M. & DEFOURNY J. (2006), "SOCIAL ENTERPRISE AT THE CROSSROADS OF MARKET, PUBLIC POLICIES AND CIVIL SOCIETY", PP.8

² EQUAL & ΚΥΚΛΟΥ (2005), ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

2.2 ΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ειδικά για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, έχουν θεσμοθετηθεί δύο νομικές μορφές στην Ελλάδα.

- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚΟΙΝΣΕΠ) και
- Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (ΚΟΙΣΠΕ).

2.3 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Θεσπίζεται η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση, ως φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας με στόχο την αύξηση των δυνατοτήτων απασχόλησης για άτομα που προέρχονται από τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού. Είναι αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό και διαθέτει εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα. Τα μέλη της μπορούν να είναι είτε φυσικά πρόσωπα είτε νομικά. Τα μέλη της συμμετέχουν σε αυτή με μια ψήφο, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που κατέχουν.

Τα μέλη μιας ΚΟΙΝΣΕΠ μπορεί να είναι απλοί πολίτες αλλά και νομικά πρόσωπα.

Τα μέλη συμμετέχουν ως εξής:

- Η συμμετοχή των νομικών προσώπων στην ΚΟΙΝΣΕΠ δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του 1/3 των μελών της, ενώ δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε αυτήν των Ο.Τ.Α και των Ν.Π.Δ.Δ. με έγκριση του φορέα που τα εποπτεύει.
- Το κεφάλαιο της επιχείρησης διαιρείται σε συνεταιριστικές μερίδες. Ο αριθμός των μερίδων και η ονομαστική τους αξία, η οποία είναι ίδια για κάθε μερίδα, καθορίζονται στο καταστατικό της επιχείρησης.
- Τα μέλη της ΚΟΙΝΣΕΠ συμμετέχουν σε αυτήν με μια ψήφο, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που κατέχουν.
- Τα μέλη των ΚΟΙΝΣΕΠ διαθέτουν τουλάχιστον από μια υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα, ως ελάχιστη χρηματική συμμετοχή στο κεφάλαιο της επιχείρησης, το ύψος της οποίας ορίζεται ελεύθερα από το καταστατικό και είναι ίσο για όλα τα μέλη.

2.3.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες, ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους, τις:

- Ένταξης : αποσκοπούν στην ένταξη Ευάλωτων Ομάδων Πληθυσμού στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Σε μια ΚΟΙΝΣΕΠ. Ένταξης 40% κατ' ελάχιστο των εργαζομένων θα πρέπει να ανήκει υποχρεωτικά στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού.
- Κοινωνικής Φροντίδας : αποσκοπούν στην παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού – προνοιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού.
- Κοινωνικού και Παραγωγικού Σκοπού: αποσκοπούν στην προαγωγή του τοπικού και συλλογικού συμφέροντος, στην απασχόληση,

στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης. Αφορούν στην παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών σε τομείς όπως πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφέλειας, τοπικά προϊόντα, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων.

2.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Η δημιουργία μιας Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης απαιτεί ουσιαστικές ενέργειες σχεδιασμού έναρξης και ανάπτυξης των δραστηριοτήτων της, καθώς και τυπικές διαδικασίες ίδρυσης. Οι τυπικές –υποχρεωτικές διαδικασίες ίδρυσης περιλαμβάνουν εκείνα τα βήματα που προβλέπονται για την ίδρυση ενός αστικού συνεταιρισμού, ενώ επιπλέον απαιτείται και η εγγραφή στο Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας.

Αρχικά για τη σύστασή της απαιτείται η σύνταξη καταστατικού.

Το καταστατικό πρέπει να υπογράφεται από 7 τουλάχιστον πρόσωπα, αν πρόκειται για Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, και από 5 τουλάχιστον πρόσωπα αν πρόκειται για Κοιν.Σ.Επ. Κοινωνικής Φροντίδας ή Συλλογικού σκοπού.

Για την εγγραφή τους στο Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας υποχρεούνται πριν την έναρξη της δραστηριότητάς τους να υποβάλλουν αίτηση καθώς και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή. Η υποβολή της αίτησης και των δικαιολογητικών γίνεται και ηλεκτρονικά.

Στις ουσιαστικές ενέργειες σχεδιασμού ανήκουν τόσο η προπαρασκευή διαφόρων επιχειρηματικών εργαλείων, όπως είναι η έρευνα αγοράς και το επιχειρηματικό σχέδιο, όσο και η κινητοποίηση και ενημέρωση των πιθανών εταίρων της με στόχο τη δημιουργία του αρχικού πυρήνα της επιχείρησης και την προσέλκυση και άλλων ατόμων ή φορέων που πιθανόν ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν.¹

2.5 ΠΕΛΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η κοινωνική επιχείρηση είναι πρώτα και πάνω από όλα μια επιχείρηση. Αυτό σημαίνει ότι ασχολείται είτε με την παραγωγή είτε με το εμπόριο είτε με την παροχή υπηρεσιών, αλλά δραστηριοποιείται πρωτίστως για την υποστήριξη ενός κοινωνικού σκοπού.

Οι δράσεις τους έχουν επιχειρηματικό χαρακτήρα και καθοδηγούνται από κριτήρια οικονομικής αποτελεσματικότητας, χωρίς ωστόσο να υποβαθμίζονται οι κοινωνικοί στόχοι της επιχείρησης.

Δραστηριοποιούνται βάσει των κανόνων και υποχρεώσεων της αγοράς. Καλύπτουν συλλογικές ανάγκες, που δεν καλύπτονται από το δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, μέσω της παραγωγής παραδοσιακών ή καινοτόμων αγαθών και μέσω της παροχής υπηρεσιών. Επικεντρώνονται είτε στην παραγωγή συγκεκριμένου προϊόντος/υπηρεσίας είτε στην εξυπηρέτηση συγκεκριμένης ομάδας πολιτών.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από διαρκή δραστηριότητα στην παραγωγή και πώληση αγαθών και υπηρεσιών.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις λειτουργούν επίσης και ως προμηθευτές άλλων εταιριών. Πολλές παρέχουν διαφημιστικές υπηρεσίες ενώ άλλες παρέχουν υπηρεσίες καθαριότητας ή γραφιστικές υπηρεσίες. Άλλες κοινωνικές

¹ Φ.Ε.Κ ,(30/09/2011) ,ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4019/2011, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ», ΤΕΥΧΟΣ Α216

επιχειρήσεις πωλούν μέσω χονδρεμπορίου τρόφιμα, λουλούδια ή άλλα προϊόντα σε σημαντικές επιχειρήσεις λιανικής πώλησης.¹

2.6 ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις, όπως προαναφέρθηκε, αποτελούνται από άτομα που ανήκουν κυρίως σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

Σύμφωνα με το Ν.4019/2011 οι ομάδες αυτές περιγράφονται ως εξής:

1. Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού: ομάδες που η ένταξή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς (ΑΜΕΑ, εξαρτημένα/απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες).

2. Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού: ομάδες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας λόγω οικονομικών, κοινωνικών ή πολιτισμικών αιτιών (άνεργοι νέοι και γυναίκες, άνεργοι άνω των 50, μακροχρόνια άνεργοι, αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών και μέλη πολύτεκνων οικογενειών, γυναίκες θύματα κακοποίησης, αναλφάβητοι, μετανάστες, πρόσφυγες, κλπ.).

Η συμμετοχή των νομικών προσώπων στην ΚΟΙΝΣΕΠ δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του 1/3 των μελών της, ενώ δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε αυτήν των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπάγονται σε αυτούς.

2.6.1 ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Για την είσοδο νέων μελών ή την αποχώρηση μέλους σε μια κοινωνική επιχείρηση ισχύουν τα παρακάτω:

Τα νέα μέλη αποκτούν υποχρεωτικά τουλάχιστον μια συνεταιριστική μερίδα, η ονομαστικά αξία της οποίας ορίζεται είτε αντίστοιχη προς αυτή των υφισταμένων συνεταιριστικών μερίδων είτε ελεύθερα από τη Γενική Συνέλευση και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερη από αυτή που ορίζεται στο καταστατικό.

Η απώλεια της ιδιότητας του μέλους επέρχεται με την αποχώρηση, την αποβολή ή τη μεταβίβαση της συνεταιριστικής μερίδας και προκαλεί την τροποποίηση του καταστατικού. Τα μέλη έχουν δικαίωμα να αποχωρήσουν από την ΚΟΙΝΣΕΠ με δήλωση που υποβάλλεται εγγράφως τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη του λογιστικού έτους και ισχύει από την αρχή του επόμενου λογιστικού έτους. Η αξία της συνεταιριστικής μερίδας του αποχωρούντος μέλους επιστρέφεται σε αυτό εντός τριών μηνών από την έγκριση του ισολογισμού της χρήσης μέσα στην οποία δηλώθηκε η αποχώρηση, ενώ με την επιστροφή εκκαθαρίζεται η σχέση της ΚΟΙΝΣΕΠ με το μέλος, χωρίς αυτό να έχει αξίωση επί της περιουσίας που έχει σχηματιστεί. Η αποχώρηση του μέλους ολοκληρώνεται με την περιέλευση της δήλωσης αποχώρησης στην ΚΟΙΝΣΕΠ.

¹ ALLAN B.,(2005), “SOCIAL ENTERPRISE:THROUGH THE EYES OF THE CONSUMER (PREPARED FOR THE NATIONAL CONSUMER COUNCIL)”, SOCIAL ENTERPRISE JOURNAL, PP.57-77

Η μεταβίβαση της συνεταιριστικής μερίδας μέλους γίνεται μόνο σε νέο μέλος και εγκρίνεται από τη Διοικούσα Επιτροπή. Είναι υποχρεωτική η έγκριση της μεταβίβασης από τη Διοικούσα Επιτροπή, ενώ η παράνομη ή καταχρηστική άρνηση της Διοικούσας Επιτροπής προσβάλλεται εντός προθεσμίας ενός έτους ενώπιον του αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου που αποφασίζει.

Η αποβολή μέλους γίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μελών, εφόσον το μέλος προέβη σε σοβαρή παράβαση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από το νόμο αυτόν και το καταστατικό της ΚΟΙΝΣΕΠ και καθίσταται μη ανεκτή η παραμονή του στην ΚΟΙΝΣΕΠ. Το καταστατικό μπορεί να εξειδικεύει τους λόγους αποβολή ενός μέλους.

Σε περίπτωση που μέλος φυσικό πρόσωπο αποβιώσει ή αν είναι νομικό πρόσωπο λυθεί και εκκαθαρισθεί, η αξία της συνεταιριστικής μερίδας του μέλους αυτού περιέρχεται αυτοδικαίως στον ειδικό ή καθολικό του διάδοχο.

2.7 ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τα όργανα διοίκησης των ΚΟΙΝΣΕΠ είναι τα εξής:

- Γενική Συνέλευση: συνέρχεται με σχετική απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ τακτικώς, μία τουλάχιστον φορά κάθε χρόνο και μέσα σε διάστημα τριών μηνών από τη λήξη της οικονομικής χρήσης. Η Γενική Συνέλευση των μελών συνέρχεται εκτάκτως εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με συγκεκριμένο θέμα προς τη Διοικούσα Επιτροπή της ΚΟΙΝΣΕΠ.

Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης προσβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους ενώπιον του κατά τόπον αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου.

- Διοικούσα Επιτροπή: εκλέγεται από την Γενική Συνέλευση. Αποτελείται τουλάχιστον από τρία μέλη και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της, ενώ σε περίπτωση τριμελούς επιτροπής οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο μελών.

Η διάρκεια της θητείας των μελών ορίζεται με το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των πέντε ετών και μικρότερη των δύο. Η θητεία παρατείνεται μέχρι τη λήξη της προθεσμίας των τριών μηνών, εντός της οποίας πρέπει να συνέλθει η αμέσως επόμενη Γενική Συνέλευση των μελών.

Η Διοικούσα Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά μία τουλάχιστον φορά το μήνα, ή όποτε κριθεί αναγκαίο από το 1/3 των μελών της. Η σύγκλησή της γίνεται από τον Πρόεδρο της κατά τα οριζόμενα στο καταστατικό της ΚΟΙΝΣΕΠ. Αν ο πρόεδρος αδρανή παρά την αναγκαιότητα, η σύγκληση διενεργείται από οποιοδήποτε μέλος της Διοικούσας Επιτροπής.

Οι αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής που αντίκεινται στον παρόντα νόμο (ν.1667/1986), σε αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης και στο καταστατικό είναι ακυρώσιμες και παράγουν έννομα αποτελέσματα μέχρι τελεσιδικίας της δικαστικής απόφασης. Οι αποφάσεις προσβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους ενώπιον του κατά τόπον αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου.

2.8 ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ

Τα κέρδη της ΚΟΙΝΣΕΠ δεν διανέμονται στα μέλη της, εκτός αν τα μέλη αυτά είναι εργαζόμενοι σε αυτή.

Τα κέρδη διατίθενται ετησίως κατά ποσοστό 5% για το σχηματισμό αποθεματικού, κατά ποσοστό έως 35% διανέμονται στους εργαζομένους της επιχείρησης ως κίνητρο παραγωγικότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο καταστατικό τους και το υπόλοιπο διατίθεται για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

2.9 ΟΙ ΠΟΡΟΙ

Οι πόροι της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας αποτελούνται από:

- Το κεφάλαιο της επιχείρησης,
- Τις δωρεές τρίτων,
- Έσοδα από την επιχειρηματική δραστηριότητά της
- Επιχορηγήσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων,
- Χρηματοδοτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση, διεθνείς ή εθνικούς οργανισμούς ή Ο.Τ.Α., καθώς και κάθε άλλο έσοδο από την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της σύμφωνα με το καταστατικό της,
 - Σύναψη Προγραμματικών Συμβάσεων με το Δημόσιο Τομέα και τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού,
 - Έσοδα από άλλα προγράμματα, κεφάλαια από κληροδοτήματα, δωρεές και παραχωρήσεις της χρήσης περιουσιακών στοιχείων,

2.10 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

- Χρηματοδότηση από το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας το οποίο συστήνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης,
- Ένταξη στον Επενδυτικό Νόμο

2.11 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- Οι εργαζόμενοι στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις, οι οποίοι ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού και λαμβάνουν επίδομα πρόνοιας ή επιδόματα επανένταξης ή οποιασδήποτε μορφής νοσήλιο ή παροχή, συνεχίζουν να εισπράττουν τις παροχές αυτές ταυτόχρονα με την αμοιβή τους από την ΚΟΙΝΣΕΠ.
- Οι ΚΟΙΝΣΕΠ μπορούν να εντάσσονται σε προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας, σε προγράμματα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ) για τη στήριξη της εργασίας και στις κάθε είδους ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

2.12 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Μόνη η συμμετοχή ενός φυσικού προσώπου με την ιδιότητα του μέλους σε Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση, δεν του προσδίδει εμπορική ιδιότητα και εν δημιουργεί ασφαλιστικές ή φορολογικές υποχρεώσεις.

Πέραν του ποσού που καταβάλλει για απόκτηση της συνεταιριστικής μερίδας, το μέλος της ΚΟΙΝΣΕΠ δεν έχει καμία άλλη ευθύνη

2.13 ΔΙΚΤΥΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

Οι ΚΟΙΝΣΕΠ δύνανται να συνεργάζονται μεταξύ τους με αντικείμενο, ενδεικτικά, την ανταλλαγή υπηρεσιών ή την υλοποίησης προγραμμάτων, χρηματοδοτούμενων από εθνικούς, ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς, σύμφωνα με τους καταστατικούς τους σκοπούς.

Για τη συνεργασία απαιτείται απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της ΚΟΙΝΣΕΠ και καταρτίζεται σύμβαση συνεργασίας με ιδιωτικό συμφωνητικό.

Σε περίπτωση δημιουργίας δικτύου οικονομικής συνεργασίας, αυτό δεν έχει διακριτή νομική προσωπικότητα.

Οι ΚΟΙΝΣΕΠ μπορούν να συμπράττουν δημιουργώντας κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς, ενώσεις και κεντρικές ενώσεις, καθώς και ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς ή ευρωπαϊκούς ομίλους.

Οι ΚΟΙΝΣΕΠ ως συμβαλλόμενοι μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με αντισυμβαλλόμενους το Δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους Ο.Τ.Α α' και β' βαθμού, για την υλοποίηση δράσεων στους καταστατικούς σκοπούς των αντισυμβαλλομένων.

2.14 ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Η ΚΟΙΝΣΕΠ λύεται αν τα μέλη μειωθούν κάτω του ελαχίστου ορίου κατά τον παρόντα νόμο. Επίσης λύεται λόγω τελεσίδικης απόφασης του κατά τόπον αρμοδίου Μονομελούς Πρωτοδικείου, η οποία εκδίδεται ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, αν διαπιστωθεί η παράβαση διατάξεων του παρόντος οι οποίες αφορούν τη σύσταση και εγγραφή της επιχείρησης στο οικείο Μητρώο. Η αίτηση εκδικάζεται και όταν η απόφαση καταστεί τελεσίδικη, η ΚΟΙΝΣΕΠ διαγράφεται αυτοδικαίως από το Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας.

Η Διοικούσα Επιτροπή εκτελεί χρέη εκκαθαριστή, εφόσον το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά μέχρι να διορισθούν εκκαθαριστές από τη Γενική Συνέλευση. Οι εκκαθαριστές υποχρεούνται να εξοφλήσουν τα χρέη και να τακτοποιήσουν τις εκκρεμείς υποχρεώσεις της ΚΟΙΝΣΕΠ. Αν απομένει μόνο παθητικό, οι εκκαθαριστές προβαίνουν στην περάτωση της εκκαθάρισης. Αν διαπιστωθεί ότι υπάρχει και ενεργητικό, η επιχείρηση αναβιώνει αυτοδίκαια και ως υπό εκκαθάριση εγγράφεται στα οικεία Μητρώα. Με το πέρας της εκκαθάρισης το υπόλοιπο δεν διανέμεται, αλλά διατίθεται στο Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας.

Αν η επιχείρηση διαγραφεί από το Μητρώο με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, λύεται αυτοδίκαια και τίθεται σε εκκαθάριση.¹

¹ Φ.Ε.Κ (30/09/2011), ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4019/2011, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ», ΤΕΥΧΟΣ Α216

2.15 ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Το Γενικό Μητρώο είναι δημόσιο βιβλίο που τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή. Το Μητρώο τηρείται στο τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Το Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας, είναι Δημόσιο βιβλίο, που τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή και στο οποίο η πρόσβαση γίνεται ατελώς από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο. Με την εγγραφή τους στα επιμέρους Μητρώα, οι ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στα χρηματοδοτικά εργαλεία του άρθρου 9 και να απολαμβάνουν τα οικονομικά κίνητρα του άρθρου του ν.4019/2011. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας του ηλεκτρονικού Μητρώου, οι απαιτούμενες διαδικασίες για την εγγραφή και πιστοποίησης των ΚΟΙΝΣΕΠ, των ΚΟΙΣΠΕ και των άλλων φορέων Κοινωνικής Οικονομίας σε αυτό δύναται να διενεργούνται και χειρόγραφα από το Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας.

Το Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας αποτελείται από τα εξής επιμέρους τμήματα:

1. Το Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (σε αυτό πρέπει υποχρεωτικά να εγγραφούν οι ΚΟΙΝΣΕΠ που συστήνονται με βάση τον παρόντα νόμο).
2. Ειδικό Μητρώο άλλων Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας (στο οποίο εγγράφονται προαιρετικά οι υφιστάμενες νομικές μορφές, οι οποίες πληρούν σωρευτικά έναν αριθμό κριτηρίων.¹

¹Φ.Ε.Κ. (30/09/2011) ,ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4019/2011, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ», ΤΕΥΧΟΣ Α216

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

3.1 ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η αυξανόμενη αναγνώριση του τρίτου τομέα στην Ευρώπη σε συνδυασμό με το ευρύτερο ενδιαφέρον για μη συμβατικές επιχειρηματικές δυναμικές που αντιμετωπίζουν τις πρόσφατες προκλήσεις, οδήγησαν στην ανάπτυξη της νέας λογικής που εισάγει η κοινωνική επιχείρηση.¹

Η ιδέα της κοινωνικής επιχείρησης εμφανίστηκε στην Ευρώπη στις αρχές της δεκαετίας του '90, ακολουθώντας μια πορεία που ξεκίνησε από την Ιταλία μέσω της συνεταιριστικής κίνησης. Πιο συγκεκριμένα, το 1991 η Ιταλική Βουλή υιοθέτησε έναν νόμο ο οποίος δημιούργησε μια συγκεκριμένη νομική μορφή κοινωνικών επιχειρήσεων, αυτή των κοινωνικών συνεταιρισμών, οι οποίοι γνώρισαν μεγάλη άνθηση. Αυτοί οι συνεταιρισμοί δημιουργήθηκαν για να ανταποκριθούν σε ανάγκες που είτε δεν ικανοποιούνταν επαρκώς είτε δεν ικανοποιούνταν καθόλου από τις δημόσιες υπηρεσίες. Στη συνέχεια, παρατηρήθηκε η ύπαρξη και άλλων παρόμοιων πρωτοβουλιών σε διάφορες άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες έλαβαν πλήθος χαρακτηρισμών και νομικών μορφών. Το 1996 αποφασίστηκε η δημιουργία ενός δικτύου για τη μελέτη της ανάπτυξης της κοινωνικής επιχείρησης στην Ευρώπη. Καλύπτοντας τις τότε 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας (EMES) διεξήγαγε την αρχική ερευνητική δραστηριότητά του, διάρκειας τεσσάρων ετών, και σταδιακά ανέπτυξε μια κοινή προσέγγιση στη μελέτη των κοινωνικών επιχειρήσεων²

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης λειτουργούν σε δύο μεγάλους τομείς δραστηριότητας. Αφενός, ασχολούνται με την κατάρτιση και ενσωμάτωση των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων από την αγορά εργασίας, και αφετέρου, με τον ταχύτατα αναπτυσσόμενο τομέα των προσωπικών υπηρεσιών.³

Ο τομέας των κοινωνικών επιχειρήσεων θεωρείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως βασικός παράγοντας επιρροής της βιώσιμης ευρωπαϊκής ανάπτυξης αλλά και ως ένα εργαλείο συνεισφοράς στην επίλυση τριών βασικών προβλημάτων που εμφανίζονται στον ευρωπαϊκό χώρο της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η ανεργία θεωρείται το σημαντικότερο κοινωνικό πρόβλημα της Ευρώπης και ωθεί τόσο τις εθνικές κυβερνήσεις όσο και την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναζητούν τρόπους που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη της οικονομίας και θα δημιουργήσουν περισσότερες θέσεις εργασίας. Δυστυχώς, όμως, ο δημόσιος τομέας συρρικνώνεται και η ιδιωτική οικονομία χρήζει ανάγκης ολοένα και λιγότερου προσωπικού για τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται εκτός των παραδοσιακών κερδοσκοπικών επιχειρήσεων και των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα, έχουν αρχίσει να προσελκύουν αυξημένο ενδιαφέρον.

¹ DEFOURNY J. & NYSSSENS M., (2008), "SOCIAL ENTERPRISE IN EUROPE: RECENT TRENDS AND DEVELOPMENTS", PP.14

² DEFOURNY J. & BORZAGA C. (2001), "THE EMERGENCE OF SOCIAL ENTERPRISE", PP. 231

³ DEFOURNY J. & BORZAGA C. (2001), "THE EMERGENCE OF SOCIAL ENTERPRISE", PP.232

Παρά το γεγονός πως οι κοινωνικές επιχειρήσεις της Ευρώπης δραστηριοποιούνται σε πλήθος πεδίων δραστηριοτήτων, όπως η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, οι περιβαλλοντικές υπηρεσίες, οι αστικές αναπλάσεις και η καταπολέμηση της ανεργίας μέσω της ενσωμάτωσης ατόμων που αντιμετωπίζουν τον κοινωνικό αποκλεισμό, η ανάλυση των χωρών που ακολουθεί εξετάζει το τελευταίο. Το πεδίο της εργασιακής ενσωμάτωσης, που θεωρείται εμβληματικό για τη δυναμική των κοινωνικών επιχειρήσεων και αποτελεί το κύριο εύρος δράσης τους στην Ευρώπη είναι αυτό που έχει επιτρέψει τη δημιουργία αξιοσημείωτων διεθνών συγκρίσεων και στατιστικών αναλύσεων.

ΔΟ βασικός στόχος των κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης είναι η υποστήριξη των μη προνομιούχων ανέργων, που κινδυνεύουν από μόνιμο αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, και η ενσωμάτωσή τους στο εργασιακό περιβάλλον και στην κοινωνία μέσω της παραγωγικής τους δραστηριότητας. Υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για το ρόλο που διαδραματίζουν αυτού του είδους οι επιχειρήσεις στην καταπολέμηση της ανεργίας και την αντίστοιχη ενίσχυση της απασχόλησης. Πράγματι, ενώ υπάρχει διαφοροποίηση, σε κάποιο βαθμό, στα ποσοστά ανεργίας στις ευρωπαϊκές χώρες, το κοινό σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης συγκεκριμένων ομάδων ανθρώπων, όπως οι γυναίκες, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι, οι ανειδίκευτοι και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Παρατηρείται μια άνιση κατανομή των κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης στην Ευρώπη. Σε κάποιες χώρες, όπως η Ιταλία, υπάρχουν χιλιάδες οργανισμοί ενεργοί στο πεδίο της εργασιακής ενσωμάτωσης των μακροχρόνια ανέργων και των μη προνομιούχων ατόμων. Σε άλλες χώρες, ο αριθμός αυτού του είδους των επιχειρήσεων είναι σχετικά χαμηλός. Επίσης, υπάρχει σημαντική ετερογένεια στους τρόπους με τους οποίους λειτουργούν αυτές οι επιχειρήσεις, τόσο ανάμεσα στις χώρες όσο και αναφορικά με το εσωτερικό κάθε χώρας. Έντονη διαφοροποίηση υπάρχει και στα κίνητρα που τις δημιούργησαν, στις δραστηριότητές τους, τις νομικές μορφές που λαμβάνουν, τον βαθμό συμμετοχικότητας των εργαζομένων και τις δημόσιες δομές που τους παρέχουν υποστήριξη.

Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων εκτιμάται ότι η κοινωνική οικονομία στην Ευρώπη, η οποία συναπαρτίζεται από τους συνεταιρισμούς, τις αλληλοασφαλιστικές εταιρείες, τις ενώσεις και τα ιδρύματα, απασχολεί πάνω από 14,5 εκατομμύρια εργαζόμενους, που αντιστοιχούν στο 6,5% του ενεργού πληθυσμού των χωρών της Ε.Ε και γύρω στο 7,4% του ενεργού πληθυσμού των χωρών της Ε.Ε. Αυτοί οι αριθμοί περιλαμβάνουν ακόμη τη συντριπτική πλειονότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων, καθώς σε αυτές συγκαταριθμούνται όλες οι κοινωνικές επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν νομικές μορφές της κοινωνικής οικονομίας, όπως οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί και οι επιχειρηματικές ενώσεις. Είναι αξιοσημείωτο ότι η κοινωνική οικονομία έχει σημειώσει δυσανάλογη μεγέθυνση μεταξύ 2002-03 και 2009-10, καθώς αυξήθηκε από το 6% στο 6,5% της συνολικής ευρωπαϊκής αμειβόμενης απασχόλησης και από τα 11 εκατομμύρια στα 14,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Παρεμπιπτόντως πρόκειται για ένα φαινόμενο που δεν περιορίζεται στην Ευρώπη, αλλά ενδυναμώνεται σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι γεωργικοί συνεταιρισμοί κατέχουν συνολικό μερίδιο αγοράς γύρω στο 60% στην επεξεργασία γεωργικών αγαθών και εκτιμώμενο μερίδιο 50% στην προμήθεια εισροών. Η Ευρώπη διαθέτει περίπου 4.200 συνεταιριστικές πιστωτικές τράπεζες με 63.000 υποκαταστήματα. Αυτές οι συνεταιριστικές τράπεζες έχουν 50 εκατομμύρια μέλη (περίπου 10% του πληθυσμού της Ε.Ε), 181 εκατομμύρια πελάτες, 780.000 εργαζόμενους, 5,65 τρισεκατομμύρια ευρώ σε στοιχεία ενεργητικού, και μέσο μερίδιο αγοράς γύρω στο 20%. Όσον αφορά τον τομέα λιανικής, 3.200 καταναλωτικοί συνεταιρισμοί απασχολούν 400.000 άτομα και έχουν 29 εκατομμύρια μέλη, 36.000 σημεία πώλησης και κύκλο εργασιών 73 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι συνεταιρισμοί λειτουργούν επίσης προστατευτικά για τις θέσεις εργασίας εκατοντάδων χιλιάδων γεωργών και μικρών

επιχειρηματιών, οι οποίοι κατορθώνουν να παραμένουν στην αγορά χάρη στις οικονομίες κλίμακα που παρέχουν οι συνεταιρισμοί.¹

3.1.1 ΙΤΑΛΙΑ

Η Ιταλία διαθέτει ένα ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο για τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς και έχει αναδειχθεί σε ηγέτη σε αυτό το είδος κοινωνικής επιχείρησης. Οι κοινωνικοί αυτοί συνεταιρισμοί απασχολούν άτομα που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό όπως για παράδειγμα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλκοολικούς και φυλακισμένους υπό επιτήρηση. Δημιουργούνται, στις περισσότερες των περιπτώσεων, από ένα σύνολο ατόμων ή από έναν άλλο συνεταιρισμό και η διαδικασία λήψης των αποφάσεών τους χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό αυτονομίας. Παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες, ειδικά υπέρ των ατόμων με αναπηρίες, των ηλικιωμένων και των μη προνομιούχων ομάδων του πληθυσμού.

Οι ιταλικοί κοινωνικοί συνεταιρισμοί διαθέτουν χαρακτηριστικά που τους διαφοροποιεί από τον ιδιωτικό κερδοσκοπικό τομέα και τον τομέα των ΜΚΟ, όπως άλλωστε ισχύει και για το σύνολο των κοινωνικών επιχειρήσεων. Από αυτά τα χαρακτηριστικά αξίζει να αναφερθούν η ανάληψη επιχειρησιακής δράσης προς όφελος της κοινότητας, η ενεργή συμμετοχή των πολιτών στις δραστηριότητες τους, η ύπαρξη διοικητικών ρόλων που δε στηρίζονται στην κατοχή κεφαλαίου αλλά βασίζονται στην ευρύτερη δημοκρατική συμμετοχή όλων των μελών και περιορισμένη διανομή κερδών.

Οι συγκεκριμένοι συνεταιρισμοί οφείλουν να προσαρμόζονται στους κανονισμούς της ιταλικής νομοθεσίας που ισχύουν για τους συμβατικούς συνεταιρισμούς, όπως ο αριθμός των μελών, το ποσοστό του δημιουργούμενου κεφαλαίου που υποχρεωτικά προορίζονται για τη δημιουργία αποθεματικού και τη συμβολή του 3% επί των καθαρών ετήσιων κερδών υπέρ του ταμείου προώθησης και ανάπτυξης του συνεταιριστικού συστήματος. Επίσης, οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί οφείλουν να σέβονται τις οκτώ βασικές αρχές:

1. Συλλογική συμπεριφορά εντός του συνεταιρισμού
2. Συλλογική συμπεριφορά εκτός του συνεταιρισμού
3. Μη κερδοσκοπική συμπεριφορά
4. Συμμετοχή
5. Αντιπροσώπευση
6. Προσβασιμότητα
7. Αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών
8. Διασυνεταιριστική αλληλεγγύη

Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί δεν στοχεύουν τόσο στην επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής απόδοσης της κεφαλαιακής επένδυσης, αλλά στην ικανοποίηση μιας κοινής προϋπάρχουσας ανάγκης με στόχο να δοθεί στα μέλη η δυνατότητα ενός συγκριτικού πλεονεκτήματος ή μιας εξοικονόμησης πόρων που δε θα μπορούσαν να πετύχουν ο καθένας μόνος του.

Οι περισσότεροι κοινωνικοί συνεταιρισμοί γενικά, αλλά και οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί εργασιακής ενσωμάτωσης ειδικότερα στην Ιταλία, αποτελούν ιδιωτικές πρωτοβουλίες, σχεδιασμένες να υπερπηδούν τα εμπόδια στις πολιτικές απασχόλησης που αφορούν την κοινωνική ενσωμάτωση αποκλεισμένων ατόμων. Οι κοινωνικοί

¹ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2013, ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ», ΤΕΥΧΟΣ 4^ο, ΣΕΛ.45-47

συνεταιρισμοί εργασιακής ενσωμάτωσης, πέρα από τη βοήθεια που προσφέρουν στους μη προνομιούχους εργαζομένους, αποτελούν επίσης μια χρήσιμη πηγή πληροφοριών για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, καθώς η ενασχόλησή τους με τις προαναφερθείσες ομάδες εργαζομένων τους παρέχει μια πολύ καλή γνώση της πραγματικής παραγωγικής ικανότητάς τους και κατά συνέπεια μπορούν να βοηθήσουν τις ιδιωτικές εταιρείες να καθορίσουν ποια εργασία είναι κατάλληλη για κάθε εργαζόμενο εξ αυτών.

Οι διοικητικές πρακτικές των κοινωνικών συνεταιρισμών στην Ιταλία προσομοιάζουν σε αυτές των ιδιωτικών επιχειρήσεων, τις οποίες και ανταγωνίζονται στην ιδιωτική αγορά. Εντούτοις, ο στόχος τους είναι να προχωρήσουν πέρα από τη δημιουργία κερδών, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την επικέντρωσή τους στην ικανοποίηση ευρείας ζήτησης κοινοτικών υπηρεσιών, τις οποίες δεν μπορούν να καλύψουν ούτε οι ιδιωτικές εταιρείες ούτε το κράτος.

Αναφορικά με τη χρηματοδότηση των κοινωνικών συνεταιρισμών, είναι δυνατό να εντοπιστούν έξι πιθανές πηγές χρηματοδότησης, που περιλαμβάνουν πόρους από πωλήσεις στην αγορά προς τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, πόρους προερχόμενους από τη δημόσια διοίκηση, δημόσιες επιχορηγήσεις, δωρεές ή άλλες ιδιωτικής φύσεως συνεισφορές, εργασία εθελοντών και εξοικονόμηση πόρων μέσω φοροαπαλλαγών.

Από το σύνολο των πεδίων δραστηριοποίησης των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ιταλία, το 58% αυτών δραστηριοποιείται στον τομέα της φροντίδας, όπως κοινωνική φροντίδα, φροντίδα υγείας, εκπαιδευτικές υπηρεσίες, φροντίδα στο σπίτι σε άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, πολιτισμικές δραστηριότητες και δραστηριότητες προστασίας του περιβάλλοντος. Το 37% δραστηριοποιούνται στον τομέα της κατάρτισης, όπως η προώθηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες για τα οποία είναι δύσκολη η εύρεση εργασίας ή η έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί μπορούν να περιέχουν δραστηριότητες και από τους δύο αυτούς τομείς.

Ειδικά για την υποστήριξη της λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ιταλία, δημιουργήθηκε ο Ν.381/1991, ο οποίος παρείχε το πλαίσιο για τη διττή μορφή των επιχειρήσεων αυτών, καθώς χαρακτηρίζονται ως δημόσια προσανατολισμένες αναφορικά με τους σκοπούς και την προσφορά βασικών αγαθών και υπηρεσιών και ταυτόχρονα ιδιωτικά προσανατολισμένες αναφορικά με τα οργανωτικά και τα χρηματοοικονομικά θέματα.

Αξιοσημείωτο είναι πως περισσότερο από το 1/3 των ιδρυτών των κοινωνικών επιχειρήσεων εγκαθίδρυσαν τον οργανισμό τους με στόχο να δημιουργήσουν μία θέση εργασίας για τους εαυτούς τους. Στην ιταλική αγορά εργασίας ήταν ευκολότερο να γίνει κάποιος επιχειρηματίας από το να βρει μία θέση εργασίας ως υπάλληλος.

Θα πρέπει να αναφερθεί πως οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί προσπαθούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ενός διαρκώς αυξανόμενου αριθμού μη προνομιούχων ατόμων στην Ιταλία. Πράγματι, αν και οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί αντιπροσωπεύουν μόλις το 2% του μη κερδοσκοπικού τομέα, απασχολούν το 23% του συνόλου των αμειβόμενων εργαζομένων.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως στην Ιταλία, μεταξύ 1991-2001, η αύξηση στην απασχόληση για τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς ανέρχεται στο 400% (από 27.000 θέσεις το 1991 σε 149.000 το 2001).

3.1.2 ΙΣΠΑΝΙΑ

Στην Ισπανία οι κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης λαμβάνουν κυρίως τη μορφή κέντρων προστατευόμενης απασχόλησης, όπως τα κέντρα ειδικής απασχόλησης. Αυτά τα κέντρα ειδικής απασχόλησης, όπως και τα κέντρα κατάρτισης, μπορούν να είναι ιδιωτικά ή δημόσια και να έχουν τη νομική μορφή ιδρυμάτων, οργανισμών ή συνεταιρισμών συλλογικής απασχόλησης. Αναφορικά με τη χρήση των πιθανών κερδών, τα κέντρα αυτά ενδεχομένως να παρουσιάζουν πλεόνασμα.

Οι πρώτες κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης έλαβαν τη νομική μορφή των οργανισμών, αλλά τα άτομα που τις προωθούσαν έφεραν στο προσκήνιο και άλλες νομικές μορφές, που θα παρείχαν μεγαλύτερη θεσμική αναγνώριση, κάτι που επιτυγχάνεται μέσω της νομικής μορφής ενός ιδρύματος ή ενός συνεταιρισμού.

Στα Ισπανικά κέντρα ειδικής απασχόλησης, χρησιμοποιούνται τόσο υλικοί όσο και άυλοι πόροι. Αν και οι μη χρηματικοί πόροι, όπως για παράδειγμα οι εθελοντές, αποτελούν ένα σώμα αξιόλογο σε μέγεθος, οι χρηματικοί πόροι είναι αυτοί που κυριαρχούν. Η χρηματοδότηση μπορεί να προέρχεται από ιδιωτικές ή δημόσιες πηγές ή από έναν συνδυασμό και των δύο. Οι αποκαλούμενοι ιδιωτικοί πόροι αποτελούνται από συνεισφορές των ιδιοκτητών των ίδιων κέντρων, συνεισφορές τρίτων και όλα ή μέρος από τα κέρδη που μπορεί να προέλθουν από τη δραστηριότητα του κέντρου (ανάλογα με το αν το κέντρο δημιουργεί κέρδη ή είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός). Η δημόσια χρηματοδότηση περιλαμβάνει δύο μεγάλες κατηγορίες. Χορηγείται βοήθεια στο πλαίσιο των προγραμμάτων ανάπτυξης της απασχόλησης, στοχεύοντας στη δημιουργία κέντρων ειδικής απασχόλησης, και παρέχεται βοήθεια υποστήριξης στο πλαίσιο των προγραμμάτων ανάπτυξης της απασχόλησης, και αφετέρου, βοήθεια υποστήριξης της απασχόλησης, που διευθύνουν οι δημόσιες αρχές. Η βοήθεια υποστήριξης μπορεί να αποτελείται από επιχορηγήσεις ανά θέση εργασίας που καταλαμβάνεται από άτομα με ειδικές ανάγκες και επιχορηγήσεις από τον τομέα κοινωνικής ασφάλισης που προορίζονται αποκλειστικά για την προσαρμογή του περιβάλλοντος εργασίας και την αντιμετώπιση των δομικών εμποδίων αναφορικά με την απασχόληση αυτών των ατόμων. Από τις εμπορικές δραστηριότητες με τον ιδιωτικό ή το δημόσιο τομέα προέρχεται ένα σημαντικό και διαρκώς αυξανόμενο μέρος εισοδήματος των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Τα περισσότερα κέντρα ειδικής απασχόλησης και τα κέντρα κατάρτισης είναι ιδιωτικές πρωτοβουλίες, που αναλαμβάνονται συχνά από γονείς παιδιών με ειδικές ανάγκες ώστε να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας προσαρμοσμένες στα παιδιά τους. Αναφορικά με τις κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης, η πλειονότητα αυτών που τις προωθούν είναι οικογενειακοί σύλλογοι, χριστιανικές κοινότητες, σχήματα αυτοαπασχόλησης ή κοινοτικοί σύλλογοι.

Τα ειδικά κέντρα απασχόλησης δίνουν προτεραιότητα στην πρόσληψη ατόμων με σωματικές, νοητικές και ψυχικές ανάγκες, αλλά στην πράξη οι περισσότεροι εργαζόμενοι με ειδικές ανάγκες είναι άτομα με νοητική στέρηση. Οι προϋποθέσεις που τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να πληρούν ώστε να γίνουν δεκτά στα κέντρα απασχόλησης περιλαμβάνουν τα εξής: να βρίσκονται σε ηλικία που μπορούν να εργαστούν, να έχουν πιστοποιηθεί για την κατάστασή τους και να προσκομίσουν μια αιτιολογημένη απόφαση που να αναφέρει ότι λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης της υγείας τους είναι αδύνατη η πρόσληψή τους σε μια ιδιωτική εταιρεία και γι' αυτό το λόγο είναι απαραίτητο το άτομο αυτό να γίνει δεκτό σε ένα κέντρο κατάρτισης. Ο στόχος των κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης της Ισπανίας είναι να προσφέρουν απασχόληση σε όσους ανθρώπους είναι συστηματικά κοινωνικά αποκλεισμένοι από την αγορά εργασίας.

Κατά τη διάρκεια της προστατευόμενης απασχόλησης στα ειδικά κέντρα, θεωρείται πως το άτομο με ειδικές ανάγκες πρέπει να ακολουθήσει μια διαδικασία κατάρτισης, η οποία ξεκινά με συνεχή μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης και στοχεύει να προσφέρει στον εργαζόμενο τα επαγγελματικά προσόντα που είναι απαραίτητα για μια εργασία σε ένα κέντρο ειδικής απασχόλησης. Επίσης, η διαδικασία αυτή συμπληρώνεται από κατάρτιση αναφορικά με τις κοινωνικές και προσωπικές δεξιότητες των ατόμων. Αυτή η κατάρτιση είναι ζωτικής σημασίας και στοχεύει στο να τους βοηθήσει να αναπτύξουν τα προσόντα τους, με απώτερο σκοπό να μειωθούν ή και να εξαλειφθούν τα μειονεκτήματά τους σε σχέση με τη μέση παραγωγικότητα στην αγορά.

Ανάλογα με τη νομική μορφή που θα επιλεγεί από το κέντρο απασχόλησης, θα εξαρτηθεί και το επίπεδο συμμετοχής των εργαζομένων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Σε όλες τις περιπτώσεις, όμως, η συμμετοχή τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων θα εξαρτηθεί και από το βαθμό και τον τύπο της αναπηρίας τους. Για παράδειγμα, τα άτομα με νοητική υστέρηση που αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με ειδικές ανάγκες που προσλαμβάνονται στα κέντρα ειδικής απασχόλησης δε συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Αν και τα κέντρα ειδικής απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό σε κρατικές επιχορηγήσεις, δεν διοικούνται ούτε άμεσα ούτε έμμεσα από τις δημόσιες αρχές. Τα άτομα που αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία ίδρυσής τους και τη μετέπειτα προώθησή τους απολαμβάνουν πλήρη αυτονομία κατά τη λήψη αποφάσεων.

Στην Ισπανία, τη δεκαετία 1990-2000, η αύξηση της απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας είναι της τάξης του 57% (από 224.000 θέσεις εργασίας σε περίπου 354.000 το 2000).

3.1.3 ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Η Ιρλανδία έχει μεγάλη παράδοση σε δραστηριότητες του τρίτου τομέα και του εθελοντισμού. Πολλές από αυτές τις δραστηριότητες έχουν τις ρίζες τους στις δύσκολες συνθήκες της αγροτικής οικονομίας του 19^{ου} αιώνα. Οι συλλογικές προσπάθειες που λαμβάνουν χώρα εκείνη την εποχή έδωσαν ώθηση στη δημιουργία μιας κοινοτικής ταυτότητας σε πολλές αγροτικές περιοχές, που εξαπλώθηκε σε διάφορα πεδία οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας. Αυτή η δραστηριότητα συνεχίζεται μέχρι και σήμερα μέσω κοινοτικών και εθελοντικών οργανώσεων που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες σε υποβαθμισμένες κυρίως περιοχές και σε μη προνομιούχα άτομα. Αυτά τα κοινωνικά συστήματα υποστήριξης αποκτούν μεγαλύτερη σημασία λόγω της ύπαρξης ενός υποανάπτυκτου δημόσιου τομέα στην Ιρλανδία (τουλάχιστον συγκριτικά με άλλα μέρη της Βόρειας Ευρώπης). Η επίσης περιορισμένη αποτελεσματικότητα Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ιρλανδία περιορίζει την ικανότητα των αποκεντρωμένων δημοκρατικών δομών να παράγουν τοπικά κοινωνικά και δημόσια αγαθά.

Το 2001 η ιρλανδική κυβέρνηση εισήγαγε ένα πρόγραμμα κοινωνικής οικονομίας, ώστε να δώσει ώθηση σε αυτόν τον τομέα, το οποίο όμως διήρκεσε μόλις δύο χρόνια και τερματίστηκε από την ίδια κυβέρνηση. Τον Μάιο του 2003, λειτούργησαν 335 επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν μέσω του προγράμματος κοινωνικής οικονομίας. Εκείνο το χρονικό διάστημα, η μεγάλη πλειοψηφία αυτών των επιχειρήσεων βρισκόταν ακόμη στα αρχικά στάδια λειτουργίας (18 μήνες ή και λιγότερο). Αναφορικά με τις θέσεις εργασίας, οι επιχειρήσεις αυτές προσέλαβαν συνολικά 2.257 άτομα, 312 εκ των οποίων σε διοικητικές θέσεις. Από τις 1.945 μη διοικητικές θέσεις εργασίας, οι 1.165 ήταν πλήρους απασχόλησης. Όλοι όσοι προσελήφθησαν σε αυτές τις επιχειρήσεις ανήκαν σε ομάδες μη προνομιούχων ατόμων, οι μισοί εκ των οποίων προηγουμένως είχαν ως αποκλειστική πηγή εισοδήματος το επίδομα ανεργίας, ενώ το 27% αυτών λάμβαναν επίδομα πρόνοιας. Βασική αιτία αποτυχίας του προγράμματος αποτέλεσε το γεγονός πως οι περισσότερες από αυτές τις επιχειρήσεις δραστηριοποιήθηκαν στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε μια κατάσταση αγοράς όπου οι πιθανοί καταναλωτές ήταν ανίκανοι να πληρώσουν γι' αυτές τις υπηρεσίες έτσι ώστε αυτός που τις παρέχει να μπορεί να λειτουργήσει χωρίς κρατικές επιδοτήσεις. Επιπλέον, μειονέκτημα αποτέλεσε και το θεσμικό πλαίσιο υποστήριξης του προγράμματος, το οποίο ενδιαφερόταν περισσότερο για τη διασφάλιση του ελέγχου του προγράμματος από το κράτος, παρά για τη δημιουργία μιας δομής που θα επιτάχυνε και θα εμπλούτιζε τη δραστηριότητα της κοινωνικής οικονομίας της χώρας. Οι λάθος επιλογές του κράτους αναφορικά με το πρόγραμμα οφείλονται αρκετά στον υποανάπτυκτο χαρακτήρα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ιρλανδία. Έτσι, ενώ κάποιες επιχειρήσεις του προσέθεσαν

κάποια κοινωνική και οικονομική αξία, η καθαρή συνολική επίδραση του προγράμματος ήταν μικρή.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης στην Ιρλανδία ενσωματώνονται γενικά στο νομικό πλαίσιο είτε ως Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε) είτε με τη μορφή των συνεταιρισμών. Κινητοποιούν διάφορα είδη χρηματοδότησης, που περιλαμβάνουν εισόδημα δημιουργούμενο στην αγορά από εμπορική πώληση αγαθών και υπηρεσιών, χρηματοδοτική βοήθεια από το κράτος (συνήα υπό τη μορφή επιχορηγήσεων απασχόλησης) αλλά και εθελοντισμό προερχόμενο από την τοπική κοινότητα. Συνολικά, το 50% των κοινωνικών επιχειρήσεων λαμβάνει το 75% του εισοδήματός του μέσω του εμπορίου στην αγορά.

Στη Ιρλανδία πολλές κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης δημιουργήθηκαν μέσω της πρωτοβουλίας τοπικών εθελοντικών και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων. Το 73% των εργαζομένων στις κοινωνικές επιχειρήσεις είναι πρώην άνεργοι και οι γυναίκες αποτελούν το 48% των εργαζομένων της διοίκησής τους. Στις κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης της Ιρλανδίας, οι εργαζόμενοι περιλαμβάνουν χρόνια ανέργους και άλλες ειδικές κατηγορίες ατόμων όπως γονείς μονογονεϊκών οικογενειών και μη παραγωγικούς αγρότες. Ιρλανδικές αναφορές καταδεικνύουν πως πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να περιλαμβάνουν τους εργαζομένους και τους χρήστες τους στα διοικητικά τους συμβούλια.

3.1.4 ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Στη Γερμανία, αναφορικά με την πρωτοβουλία για την έναρξη των κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης, η κατάσταση ποικίλλει. Κοινωνικές επιχειρήσεις δημιουργούνται και οργανώνονται από δήμους, από τοπικούς οργανισμούς, από πολίτες και από άλλες εταιρείες. Συνεταιρισμοί δημιουργούνται από ιδιώτες, χρόνια ανέργους, τοπικές εταιρείες ή και εμπορικά σωματεία. Οι δημοτικές κοινωνικές επιχειρήσεις συνήθως προσλαμβάνουν χρόνια ανέργους, εισόδημα των οποίων αποτελεί το επίδομα κοινωνικής πρόνοιας.

Οι περισσότερες κοινωνικές επιχειρήσεις στη Γερμανία, αναφορικά με το νομικό τους καθεστώς, λαμβάνουν είτε τη μορφή των συνεταιρισμών είτε αυτή των εταιρειών. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις που οργανώνονται από οργανισμούς πρόνοιας εξαρτώνται χρηματοδοτικά κυρίως από δημόσιες επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις. Γι' αυτό το λόγο, ο βαθμός αυτονομίας τους είναι σχετικά χαμηλός. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό αυτών των επιχειρήσεων είναι πως θεωρούν την κατάρτιση απλά ως ένα μέρος των μέτρων για την απασχόληση. Στις κοινωνικές επιχειρήσεις που οργανώνονται από τοπικές πρωτοβουλίες δεν παρουσιάζεται η επαγγελματική κατάρτιση ως ξεχωριστός τομέας δραστηριοποίησης. Αντιθέτως, περισσότερο διαδεδομένα είναι τα συμπληρωματικά μέτρα κατάρτισης στο πλαίσιο των μέτρων τοπικής απασχόλησης για τα άτομα που εργάζονται σε αυτές. Οι εργαζόμενοι αναπτύσσουν τις προσωπικές τους δεξιότητες μέσω της κατάρτισης που υποχρεωτικά διενεργείται κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.

Οι δημοτικές κοινωνικές επιχειρήσεις διακρίνονται από αυξημένη αυτονομία στο στρατηγικό σχεδιασμό, στα χρηματοοικονομικά θέματα, στη χρήση διαφόρων μέτρων απασχόλησης και στην οργάνωση των δραστηριοτήτων τους.

3.1.5 ΓΑΛΛΙΑ

Στη Γαλλία αναπτύσσονται πρωτοβουλίες εργασιακής ενσωμάτωσης μέσω της δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, οι οποίες δείχνουν να είναι ιδιαίτερα καινοτόμες στο πεδίο της παροχής υπηρεσιών βάσει της εγγύτητας. Οι βασικοί πόροι

χρηματοδότησής τους προέρχονται από τις υπηρεσίες που παρέχουν στις δημόσιες αρχές και στους κατοίκους μιας περιοχής. Συχνά κινητοποιούν συμπληρωματικούς πόρους που δεν προέρχονται από την αγορά ή το κράτος. η πρωτοβουλία για τη δημιουργία τους προέρχεται από διάφορες πηγές, όπως για παράδειγμα κοινωνικοί εργαζόμενοι, οργανισμοί που απασχολούνται με τον κοινωνικό αποκλεισμό, μέλη εμπορικών σωματείων, αγροτικές ενώσεις, κτλ.

Ο τύπος κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης, όπου οι επωφελούμενοι έχουν βιώσει τη συντομότερη περίοδο ανεργίας είναι οι κοινωνικές επιχειρήσεις προσωρινής ενσωμάτωσης. Περισσότερο από 1/3 των εργαζομένων σε αυτές έχουν βιώσει λιγότερο από ένα χρόνο ανεργίας, ενώ στις υπόλοιπες κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε λιγότερο του 1/4.

Η κατάρτιση που προσφέρεται για την εργασιακή προσαρμογή από τις γαλλικές κοινωνικές και κοινοτικές επιχειρήσεις είναι περιορισμένη και επικεντρώνεται στην απόκτηση πρακτικών γνώσεων. Κάποιες επιχειρήσεις, που χαρακτηρίζονται από αυξημένη συμμετοχή εθελοντών, αφιερώνουν κάποιο χρόνο στην ποιοτική κατάρτιση του προσωπικού τους σε συνεργασία με τα τυπικά ινστιτούτα κατάρτισης, αλλά αυτές αποτελούν μειονότητα.

Αναφορικά με τη δημοκρατική διάσταση των κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης, αξίζει να τονιστεί πως δεν υπάρχει καμία νομική υποχρέωση προς αυτές να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των εργαζομένων τους και των ατόμων που επηρεάζονται από τη δραστηριότητά τους. Ενώ οι κοινοτικές επιχειρήσεις έχουν ως στόχο να θέσουν τον πολίτη κάτοικο στο επίκεντρο της δραστηριότητάς τους, οι δήμοι βρίσκονται σε κυρίαρχη θέση, κάτι που περιορίζει την αυτονομία των επιχειρήσεων αυτών.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί η ύπαρξη ενός χαρακτηριστικού είδους κοινωνικής επιχείρησης στη Γαλλία, αυτό των περιφερειακών οργανισμών συνεταιρισμών εργαζομένων, οι οποίοι έχουν προσελκύσει αυξημένο ενδιαφέρον και λειτουργούν σε ένα γενικά θετικό συνεταιριστικό κλίμα.

3.1.6 ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Στο Λουξεμβούργο δημιουργούνται κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης με στόχο την ένταξη γυναικών, μακροχρόνια ανέργων και άλλων ατόμων απειλούμενων από τον κοινωνικό αποκλεισμό. Δραστηριοποιούνται κυρίως στους τομείς του πολιτισμού, της εργασιακής ενσωμάτωσης, της γεωργίας και του περιβάλλοντος. Οι συναντώμενες νομικές τους μορφές ποικίλλουν. Εντοπίζονται κοινωνικές επιχειρήσεις τόσο με τη μορφή μιας ΜΚΟ ή ενός συνεταιρισμού όσο και με αυτή της Ε.Π.Ε. Το κράτος παρέχει ιδιαίτερη υποστήριξη σε όσες διαθέτουν τη μορφή μιας ΜΚΟ για χρηματοοικονομικούς λόγους. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης χαρακτηρίζονται από ένα μίγμα χρηματοδότησης. Περισσότερο από το 50% του προϋπολογισμού τους καλύπτεται μέσω κρατικών επιδοτήσεων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Οι πόροι που προέρχονται από τη δραστηριοποίησή τους στην αγορά σπάνια αντιπροσωπεύουν πάνω από το 1/3 των συνολικών και το υπόλοιπο καλύπτεται από δωρεές ιδρυμάτων.

Οι δομές της κοινωνικής οικονομίας στο Λουξεμβούργο αναπτύχθηκαν από πρωτοβουλίες ιδιωτών και της κοινωνίας των πολιτών. Πρωτοβουλίες δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων αναλαμβάνονται κα από ιδιωτικά ιδρύματα διοικούμενα από πολίτες που στοχεύουν όμως κυρίως στην ενσωμάτωση ατόμων με αναπηρίες. Η κατάρτιση που προσφέρεται μέσω των προαναφερθείσων δομών δεν αποτελεί πρόγραμμα από μόνη της αλλά αποτελεί απλά μέρος της διαδικασίας εκμάθησης μέσω της εργασίας. Από τη στιγμή που θεωρείται στοιχείο- κλειδί της προσωπικής εξέλιξης,

η κατάρτιση παρέχεται μέσω πρωτοβουλιών της κοινωνικής οικονομίας και οργανώνεται κατά τις ώρες εργασίας είτε από την ίδια την επιχείρηση είτε μέσω συνεργασιών με εξειδικευμένα ιδρύματα. Το προσωπικό των κοινωνικών επιχειρήσεων που αποτελείται από άτομα με ειδικές ανάγκες παρακολουθεί υποχρεωτικά προγράμματα πλήρους κατάρτισης από ένα έως τρία έτη.

Στις κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης υιοθετείται μια συμμετοχική λογική που περιλαμβάνει όλους τους εργαζόμενους, αλλά δεν τους παρέχει δικαιώματα συμμετοχής στη διοίκησή τους. Επίσης, απολαμβάνουν έναν υψηλό βαθμό αυτονομίας, καθώς οι επιδοτήσεις που λαμβάνουν από το δημόσιο τομέα δεν εξυπακούονται την εμπλοκή των δημοσίων αρχών στη διοίκησή τους. Η αυτονομία τους περιορίζεται μόνο κατά το στάδιο της αρχικής τους δραστηριοποίησης λόγω της συχνής αναγκαιότητας ύπαρξη ενός δημόσιου εταίρου για την έναρξη του εγχειρήματος.

3.1.7 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Στην Πορτογαλία οι κοινωνικές επιχειρήσεις εργασιακής ενσωμάτωσης παρουσιάζουν διάφορες νομικές μορφές, κυρίως αυτές των συλλόγων, των συνεταιρισμών, των ιδρυμάτων και των ιδιωτικών οργανισμών κοινωνικής αλληλεγγύης. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, δημιουργούνται με πρωτοβουλία πολιτών και είναι νομικά οργανωμένες ως ένα μη κερδοσκοπικό συλλογικό σώμα που συχνά έχει τη μορφή του συνεταιρισμού.

Η προστατευόμενη εργασία, που παρέχεται μέσω της δραστηριοποίησης των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Πορτογαλία, αφορά κυρίως άτομα με ειδικές ανάγκες τα οποία παρουσιάζουν μία μέση απόδοση εργασίας ίση ή υψηλότερη του 1/3 της απόδοσης που αναμένεται από έναν εργαζόμενο χωρίς ειδικές ανάγκες. Προσλαμβάνουν χρόνια ανέργους και ανέργους που αντιμετωπίζουν τον κοινωνικό αποκλεισμό στην αγορά εργασίας, όπως αλκοολικοί κατά την αποτοξίνωσή τους, πρώην κατάδικοι, άτομα με ψυχολογικά προβλήματα, γονείς μονογονεϊκών οικογενειών καθώς και ναρκομανείς σε απεξάρτηση.

Παρά το γεγονός ότι η κατάρτιση δε θεωρείται υποχρεωτική, οι κοινωνικές επιχειρήσεις προτείνουν μία σύμβαση κατάρτισης που καθορίζεται από τον Οργανισμό Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης. Σε κάθε καταρτιζόμενο εγγυάται μια υποτροφία κατάρτισης που υπολογίζεται στο 70% του εθνικού κατώτατου μισθού (εκτός των περιπτώσεων που καθορίζεται από το νόμο ειδικότερη μεταχείριση). Κατά την προστατευόμενη εργασία, προβλέπεται εννιάμηνη κατάρτιση κατά τη διάρκεια της εργασίας. Αυτή η κατάρτιση πιστοποιείται κα από τον Οργανισμό Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Η οργάνωση των πορτογαλικών κοινωνικών επιχειρήσεων στηρίζεται στις αρχές του επιχειρησιακού μανάτζμεντ, αλλά η διαδικασία λήψης αποφάσεων δε στηρίζεται στην ιδιοκτησία κεφαλαίου. Συνήθως, αναμένεται αυξημένη συμμετοχή των ατόμων που εμπλέκονται στη δραστηριότητα αυτών των επιχειρήσεων. Στην προστατευόμενη απασχόληση, η συμμετοχή αυτή των εργαζομένων προωθείται και υποστηρίζεται κυρίως μέσω της δημιουργίας φόρουμ συζητήσεων με την ομάδα υποστήριξης, αλλά στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν είναι αποτελεσματική εξαιτίας των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών αυτών των εργαζομένων.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις στην Πορτογαλία έχουν διοικητική και χρηματοοικονομική αυτονομία. Τα εργαστήρια ειδικής απασχόλησης είναι νομικά και οικονομικά αυτόνομα αλλά είναι και υπόλογα στο Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης σε θέματα όπως η αξιολόγηση των εργασιακών συνθηκών, ελέγχου των πρωτοβουλιών τους και της υποστήριξης που λαμβάνουν, η τήρηση των ιδιαίτερων κανονισμών τους αλλά και σε χρηματοοικονομικά θέματα.

3.1.8 ΒΕΛΓΙΟ

Στο Βέλγιο οι περισσότερες κοινωνικές επιχειρήσεις λαμβάνουν τη νομική μορφή κοινωνικών εταιρειών ή συνεταιρισμών. Από τα πρώτα στάδια εμφάνισής τους, στις δεκαετίες '70 και του '80 αποτέλεσαν πρωτοβουλία της κοινωνίας των πολιτών, αμφισβητώντας τις συμβατικές κοινωνικές πολιτικές που θεωρούνταν ανεπαρκείς. Συχνό φαινόμενο ήταν η δημιουργία τους από γονείς ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Αναφορικά με τη χρηματοδότησή τους, οι πόροι από την δραστηριοποίησή τους στην αγορά αντιπροσωπεύουν το 35-60% (ανάλογα με το είδος της επιχείρησης) ενώ οι υπόλοιποι πόροι καλύπτονται μέσω κρατικών επιχορηγήσεων, δωρεών και εθελοντισμού.

Αξίζει να αναφερθούν δύο παράγοντες που επηρεάζουν το συνολικό περιβάλλον της κοινωνικής οικονομίας στο Βέλγιο. Πρώτον, σε εθνικό επίπεδο έχει δημιουργηθεί από το 2001, στο πλαίσιο της κρατικής πολιτικής, ειδικό ταμείο για τη χρηματοδότηση της κοινωνικής και βιώσιμης οικονομίας, το οποίο αποτέλεσε σημαντικό μέσο υποστήριξης πολλών πρωτοβουλιών σε αυτόν τον τομέα. Δεύτερον, σημαντική θεωρείται η ύπαρξη συμβουλευτικών πρακτορείων για την κοινωνική οικονομία, τα περισσότερα εκ των οποίων υποστηρίζουν όλων των ειδών τις πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας και παροτρύνονται από τις δημόσιες αρχές να επιστήσουν την προσοχή τους σε εκείνες που είναι προσανατολισμένες σε πολιτικές σχετικά με την αγορά εργασίας.

Στο Βέλγιο αναπτύσσονται και θεσμοθετούνται κοινωνικές επιχειρήσεις κατάρτισης που ενισχύουν τις προσπάθειες που γίνονται στον τομέα της εργασιακής ενσωμάτωσης.

3.1.9 ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Το 2002 υπήρξε μια ξαφνική επιτάχυνση της διαμάχης γύρω από το θέμα της κοινωνικής επιχείρησης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η κυβέρνηση 'Blair' εισήγαγε το Συνασπισμό Κοινωνικών Επιχειρήσεων και δημιούργησε τη Μονάδα Κοινωνικής Επιχείρησης, ώστε να βελτιώσει τη γνώση γύρω από τις κοινωνικές επιχειρήσεις και να διευρύνει το πεδίο δράσης τους σε όλη τη χώρα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας που επιβλέπει τη μονάδα, πρότεινε το δικό του ορισμό για την κοινωνική επιχείρηση και μια νέα νομική μορφή, αυτή της Εταιρείας Κοινωνικού Συμφέροντος που ψηφίστηκε στη Βουλή το 2004.

Αν και η ιδέα της κοινωνικής επιχείρησης στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι ξεκάθαρη, δύο είναι τα χαρακτηριστικά της που είναι κοινώς αποδεκτά ως μέρος της ταυτότητάς της. Καθοδηγούνται πρωτίστως από κοινωνικούς στόχους και επιταχύνουν τη βιωσιμότητά τους μέσω εμπορίου.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο αναδεικνύονται συνεταιρισμοί κοινωνικών παροχών ως απάντηση στις αποτυχίες της αγοράς και του κράτους, εντός ενός συγκεκριμένου πλαισίου αγορών και ανταγωνιστικών συναλλακτικών πρακτικών με τις τοπικές δημόσιες αρχές. Ένα ακόμη συναντώμενο είδος κοινωνικής επιχείρησης είναι και οι συνεταιριστικοί συμβουλευτικοί οργανισμοί, οι οποίοι δίνουν έμφαση στην παροχή συμβουλών και κατάρτισης προσφέροντας μόνο περιορισμένη οικονομική υποστήριξη. Αυτό το είδος χαρακτηρίζεται από έντονη διάδραση με τον δημόσιο τομέα στο πεδίο δραστηριοποίησής της.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του τομέα στο Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί η Κοινωνική Επιχείρηση Λονδίνου (SEL), η οποία αποτελεί ένα περιφερειακό πρακτορείο ανάπτυξης που δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 1998. Ήταν ο πρώτος

οργανισμός της χώρας που ενσωμάτωσε τον όρο «κοινωνική επιχείρηση» στο όνομά του και θεωρείται γενικά πρωτοπόρος της ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η SEL παρείχε γενικές πληροφορίες για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, οι οποίες δημοσιεύτηκαν υπό τον τίτλο «Εισαγωγή στην κοινωνική επιχείρηση» το Μάρτιο του 2001.

Ο τζίρος των κοινωνικών επιχειρήσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο έχει εκτιμηθεί περίπου τις 18 δις λίρες με τις επιχειρήσεις αυτές να αριθμούν το 1,2% του συνόλου των επιχειρήσεων της χώρας.

3.1.10 ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

Η πλήρης απασχόληση αποτελούσε σταθερό χαρακτηριστικό στη Φινλανδία από τη δεκαετία του '50 μέχρι και τις αρχές του 1990, που υποστηρίχτηκε από τη γρήγορη βιομηχανοποίηση και από τη μετανάστευση προς τη Σουηδία και άλλες βιομηχανοποιημένες χώρες, από τη δεκαετία του '50 έως του 1970. Η εθνική νομοθεσία ως προς την αγορά εργασίας καθώς και η κοινωνική πολιτική και η πολιτική υγείας ενθάρρυναν τα βήματα προς τη σταθερή ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας καθώς και προς τη σημαντική αύξηση του βιοτικού επιπέδου της χώρας. Το κράτος είχε την παραδοσιακή ευθύνη για τις πολιτικές απασχόλησης και το Υπουργείο Εργασίας διέθετε παραρτήματα σχεδόν σε κάθε δήμο. Κατά τη δεκαετία του '80, όμως, η απορρύθμιση της πολιτικής για την εθνική οικονομία άλλαξε άρδην την υπάρχουσα κατάσταση, καθώς η μετάβαση προς τις παγκόσμιες αγορές και η ξαφνική κατάρρευση του κλάδου του εμπορίου μεταξύ Φινλανδίας και της Σοβιετικής Ένωσης επέφερε μεγάλα ποσοστά ανεργίας. Το ζενίθ αυτής της κατάστασης παρουσιάστηκε κατά το έτος 1994.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, παρουσιάστηκαν νέες πολιτικές για τη βελτίωση της αγοράς εργασίας, που περιελάμβαναν πιο ελαστικό ωράριο εργασίας και διεύρυνση των δυνατοτήτων με στόχο την τοπική εφαρμογή των εθνικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Κατά την ίδια δεκαετία εμφανίστηκαν και αναπτύχθηκαν και διάφορες εναλλακτικές μορφές επιχειρήσεων με σκοπό την πρόσληψη ανέργων υπό καθεστώς προσωρινής εργασίας ή ημιαπασχόλησης, κλπ. Από το έτος 1995 που εισήχθησαν στη Φινλανδία τα προγράμματα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, ήταν εμφανής η συνεισφορά τους στην ανάπτυξη νέων μορφών κοινωνικών επιχειρήσεων που υποστήριζαν την ανάπτυξη κοινωνικών πρωτοβουλιών.

Πριν το έτος 1990, οι κοινωνικές επιχειρήσεις στόχευαν κατά κύριο λόγο στα άτομα με αναπηρίες, ιδρύοντας κοινωνικές εταιρείες για άτομα χρίζοντα βοήθειας που απασχολούσαν είτε άτομα με ειδικές ανάγκες, είτε άτομα που αναρρώνουν από ψυχικές ασθένειες, καθιστώντας αυτή την κατάσταση μέτρο αυτοβοήθειας για την εύρεση εργασίας και για την εξασφάλιση επιπλέον εισοδήματος πέραν των αναπηρικών τους συντάξεων.

Τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας είχαν ως αποτέλεσμα, στα μέσα της δεκαετίας του '90 να δημιουργηθεί μία νέα μορφή κοινωνικής επιχείρησης, οι συνεταιρισμοί των εργαζομένων, που βοήθησαν στη σημαντική εξέλιξη των κέντρων ευρέσεως εργασίας, στοχεύοντας στην απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Κινούμενοι, επομένως, σε αυτούς τους ρυθμούς στο τέλος της δεκαετίας του '90 υπήρχαν περίπου 300 συνεταιρισμοί εργαζομένων που απασχολούσαν πάνω από 3000 πρώην ανέργους. Αυτό οδήγησε στο γεγονός ότι οι άνεργοι μπορούσαν πλέον να πετύχουν τόσο την απόκτηση ενός σταθερού εισοδήματος μέσω της εργασίας τους, καθώς και τη δυνατότητα να επηρεάζουν οι ίδιοι την εργασία τους, έχοντας ως αποτέλεσμα κάποιοι συνεταιρισμοί εργαζομένων να αναπτύξουν τις επαγγελματικές δεξιότητες των μελών τους μέσω της διοργάνωσης προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης.

Αν και αρχικά οι συνεταιρισμοί εργαζομένων είχαν εμφανιστεί σε κύριες αστικές περιοχές, σήμερα έχουν πετύχει να καλύπτουν ένα μεγάλο φάσμα της χώρας, που εκτείνεται από το νοτιότερο τμήμα της Φιλανδίας ως τη βορειότερη Λαπωνία. Παρ' όλο που η αρχική ιδέα για τα κέντρα απασχόλησης είχε προέλθει από τις δραστηριότητες των οργανισμών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, μέχρι το 1970 μόνο ένα μικρό μέρος που άνηκε σε ιδιώτες και κυρίως σε οργανισμούς για τα άτομα αυτά, καθώς τα περισσότερα κέντρα απασχόλησης ανήκαν και διοικούνταν είτε από δήμους, είτε από οργανισμούς δημόσιων αρχών.

Η κρίση, όμως, του 1990 έπληξε ακόμα και τα κέντρα απασχόλησης. Πολλά εξ' αυτών όφειλαν να προσαρμόσουν τις δραστηριότητες τους στις φθίνουσες πλέον αγορές, με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν υπεράριθμους εργαζομένους και συμμετέχοντες. Σε αυτό το πλαίσιο του σκληρού ανταγωνισμού που υψωνόταν, τα κέντρα απασχόλησης άρχισαν να προσλαμβάνουν χρόνια άνεργους εργαζόμενους, καθώς δεν ανήκαν στα άτομα χρίζοντα βοήθειας και κατά συνέπεια είχαν τη δυνατότητα να ενσωματωθούν πιο εύκολα σε μία συμβατική επιχείρηση. Αυτή η ενέργεια οδήγησε στη σημαντική αύξηση της αναλογίας των χρόνια ανέργων και των συμμετεχόντων ως εργαζομένων μέσα στην επιχείρηση. Επίσης, άρχισαν να απορροφούν και να περιλαμβάνουν στις ομάδες- στόχους τους, άτομα που αντιμετώπιζαν κοινωνικό αποκλεισμό. Η κρίση και οι αλλαγές στη νομοθεσία της αποκατάστασης και ενσωμάτωσης αυτών των ατόμων στην κοινωνία, οδήγησαν σε αποφάσεις που μετέβαλαν τους στόχους και τις εργασιακές μεθόδους, με αποτέλεσμα να υιοθετηθούν δύο βασικές κατευθύνσεις. Σε πολλές περιοχές, τα κέντρα αποκατάστασης μετεξελίχθηκαν σε κέντρα παροχής πολλαπλών υπηρεσιών με δραστηριότητες που απέβλεπαν στην αποκατάσταση και ενσωμάτωση στην κοινωνία, καθώς και στην κατάρτιση και εργασιακή εξοικείωση. Αντίθετα, άλλα κέντρα απασχόλησης μεταλλάχθηκαν σε επιχειρηματικές οντότητες, με προοπτικές εξέλιξης σε κοινωνικές επιχειρήσεις, έχοντας ως αποτέλεσμα την ιδιωτικοποίηση των κέντρων και την πρόθεση των εργαζομένων για αύξηση της παραγωγικότητάς τους.

Οι συνεταιριστικοί τύποι των Φινλανδικών κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης πληρούν σε μεγάλο βαθμό τα κριτήρια των κοινωνικών επιχειρήσεων, καθορισμένων από το δίκτυο EMES. Πιο συγκεκριμένα, διαθέτουν μεγάλο βαθμό αυτονομίας, υψηλά επίπεδα κοινωνικού ρίσκου, κατώτατο επίπεδο αμειβόμενης εργασίας και περιορισμένη διανομή κερδών. Ως επί το πλείστον, αποτελούν πρωτοβουλίες πολιτών, η διαδικασία λήψης αποφάσεων δε στηρίζεται στην κατοχή κεφαλαίου και η συμμετοχική τους φύση περιλαμβάνει αυτούς που επηρεάζονται από τη δραστηριότητά τους, αν και τα δύο τελευταία χαρακτηριστικά δεν ισχύουν στην περίπτωση των κέντρων απασχόλησης.

Οι συμμετέχοντες στις Φινλανδικές επιχειρήσεις επιλέγονται κυρίως βάσει κριτηρίων, καθορισμένα από την ίδια την επιχείρηση. Το πιο βασικό κριτήριο αποτελεί η προθυμία των υποψηφίων για εργασία. Επίσης, σημαντικές είναι οι επαγγελματικές δεξιότητές τους καθώς και το κατά πόσο μπορεί να προσαρμοστεί στην εκάστοτε ομάδα. Στην περίπτωση των συνεταιρισμών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, βασικό κριτήριο αποτελεί και η ύπαρξη αποδεδειγμένης αναπηρίας. Η κυριότερη συνεισφορά των φινλανδικών κοινωνικών επιχειρήσεων έγκειται στην προσφορά μόνιμης απασχόλησης καθώς και στην απασχόληση ορισμένου χρόνου. Επίσης, προσφέρουν και υπηρεσίες τοποθέτησης και επαγγελματικής κατάρτισης που όμως είναι δευτερεύουσας σημασίας μπροστά στη διαρκή αυξανόμενη εργασιακή προσφορά τους. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις ανήκουν σε συλλόγους και οργανισμούς του τρίτου τομέα αν και ένα ποσοστό της τάξης των 2/3 από αυτές, είχαν διάφορους ιδιοκτήτες.

Η τοπικότητα αποτελεί σήμα κατατεθέν των φινλανδικών κοινωνικών επιχειρήσεων καθώς οι περισσότερες διέθεταν ενεργό ρόλο μόνο σε τοπικές αγορές.

Πολύ σημαντικός παράγοντας είναι η υποστήριξή τους από άλλες τοπικές επιχειρήσεις και οργανισμούς του τρίτου τομέα καθώς και από τις αρχές του δημόσιου τομέα. Πολλές δραστηριότητές τους αναπτύχθηκαν μέσω της συνεργασίας τους με άλλες κοινωνικές επιχειρήσεις με τις τοπικές αρχές και με άλλα όργανα πολιτικής δράσης της χώρας.

Αναφορικά με τη χρηματοδότηση, στους συνεταιρισμούς εργαζομένων, το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος αντλείται από την αγορά, με τις επιδοτήσεις και τις δωρεές να αντιπροσωπεύουν μόλις το 3-4% του εισοδήματος, και η σημαντικότητα της εθελοντικής εργασίας να εκτείνεται από 0-30% περίπου. Πιο συγκεκριμένα, στους συγκεκριμένους συνεταιρισμούς η εθελοντική εργασία αποτελούσε πολύ βασική πηγή χρηματοδότησης, ειδικά κατά το διάστημα της επιχείρησης από τη στιγμή που συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση των πολιτών στους κοινωνικούς σκοπούς της.

Κατά το έτος 2002, εντοπίστηκε η ανάγκη εισαγωγής νομοθεσίας αναφορικά με τις κοινωνικές επιχειρήσεις, με σκοπό να αντιμετωπιστεί η χρόνια ανεργία. Στα τέλη του επόμενου έτους, το 2003, ψηφίστηκε ο νόμος που στόχευε στην ένταση των ενεργών πολιτικών εργασιών μέσω της δημιουργίας ενός εναλλακτικού μέτρου για την απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των χρόνια ανέργων καθώς και για την έναρξη της προσφοράς των υπηρεσιών σε τομείς με ήδη αυξημένη ζήτηση. Ο νόμος αυτός εισάγει τον ορισμό των κοινωνικών επιχειρήσεων καθώς και τις προϋποθέσεις χαρακτηρισμού επιχειρήσεων ως κοινωνικών. Σύμφωνα με το νόμο, τουλάχιστον ένα ποσοστό της τάξης του 30% των εργαζομένων οφείλουν να ανήκουν είτε στην κατηγορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες, είτε στην κατηγορία ατόμων με ειδικές ανάγκες και χρόνια ανέργων. Ταυτόχρονα, απαγορεύει το χαρακτηρισμό επιχειρήσεων ως κοινωνικών εάν δεν πληρούν την προϋπόθεση να είναι εγγεγραμμένες στο αντίστοιχο μητρώο κοινωνικών επιχειρήσεων. Τέλος, δεν εμφανίζονται περιορισμοί σχετικά με τη χρήση και διάθεση των πιθανών κερδών ή πλεονασμάτων που προέρχονται από τις κοινωνικές επιχειρήσεις.¹

3.1.11 ΣΟΥΗΔΙΑ

Στη Σουηδία, οι τομείς της υγείας, της πρόνοιας και της απασχόλησης μεταβάλλονται από μονοπάλιο του δημόσιου τομέα σε ένα πλουραλιστικό μοντέλο. Η διαδικασία ξεκίνησε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80, κερδίζοντας έδαφος στη δεκαετία του '90 και δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα μέχρι σήμερα. Αν και υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης του συγκεκριμένου μοντέλου βάσει ενός ευρέως ορισμένου Ευρωπαϊκού μοντέλου προνοιακού πλουραλισμού, η κατεύθυνση προς την οποία κινείται η ανάπτυξη της διαδικασίας στη Σουηδία διαφέρει από εκείνη των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών, καθώς το σημείο έναρξής της είναι διαφορετικό. Η ισχυρή θέση του κράτους, η απουσία παράδοσης σε φιλανθρωπική δραστηριότητα καθώς και η έντονη επικέντρωση στην αυτοβοήθεια καθορίζουν τους σημαντικούς παράγοντες και το εύρος των εναλλακτικών που αναπτύσσονται. Μέχρι και σήμερα, οι εξελίξεις χαρακτηρίζονται από έντονη διαφοροποίηση περισσότερο λόγω της εισαγωγής νέων λύσεων παρά λόγω της επιλογής και θεσμοθέτησης υπαρχόντων μοντέλων. Παρ' όλα αυτά, εντοπίζονται κάποιοι σημαντικοί παράγοντες που περιλαμβάνουν τη διαφοροποίηση των κανονισμών και μεθόδων μεταξύ των δήμων, καθώς και τις διαφορές στην τοπική εφαρμογή των κανονισμών ακόμα και μέσω των εθνικών αρχών.

¹ DEFOURNY J. & NYSSSENS M. (2008), "CONCEPTIONS OF SOCIAL ENTERPRISE NAD SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN EUROPE AND THE UNITED STATES: CONVERGENCES AND DIVERGENCES", JOURNAL OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP, PP. 32-53

Η διαπίστωση της βασικής αιτίας του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, που έγκειται στην έλλειψη κατάλληλου συντονισμού ανάμεσα στις διάφορες αρχές που δραστηριοποιούνται σ' αυτό το πεδίο, κινητοποιεί μία ενεργή έρευνα με σκοπό τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης. Βάσει παράδοσης, ο συντονισμός ανάμεσα στις Σουηδικές αρχές πραγματοποιούνταν μέσω επαφών ανάμεσα σε υψηλά επίπεδα διαφόρων γραφειοκρατικών σχηματισμών, που πραγματεύονταν ένα νέο κοινό σύνολο κανονισμών. Παρ' όλα αυτά, η δημιουργία ενός θεσμικού μονοπατιού, που έχει ως στόχο την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και την επανάκτηση υψηλών επιπέδων απασχόλησης, έγκειται περισσότερο σε ένα θέμα δημιουργίας νέας πρακτικής παρά στην εισαγωγή συμπληρωματικών κανονισμών. Πέρα από τη δράση αυτών των σχηματισμών, οι πρόσφατες εξελίξεις άνοιξαν το δρόμο της απασχόλησης και των μέτρων ενσωμάτωσης προκειμένου να εισαχθούν παράγοντες κοινωνικής οικονομίας, που δεν τους επιτρεπόταν να αναμειχθούν σε θέματα εργατικού δυναμικού κατά τη μεταπολεμική περίοδο. Συνεπώς, οι ικανότητες δικτύωσης που αναπτύχθηκαν από αυτούς τους οργανισμούς, καθώς και η εμπειρία που απαιτήθηκε από την εργασία με τις μη προνομιούχες ομάδες, αποτέλεσαν σημαντικό περιουσιακό συστατικό της νέας κατάστασης.

Οι πρώτοι συνεταιρισμοί εργαζομένων δημιουργήθηκαν κατά την περίοδο της μεταρρύθμισης του τομέα της ψυχιατρικής φροντίδας, στο έτος 1989, από τους συμμετέχοντες στο πεδίο της ψυχικής υγείας. Πιο συγκεκριμένα από το προσωπικό φροντίδας, τους ασθενείς καθώς και τους πρώην ασθενείς. Κάποιες από αυτές τις οργανωτικές καινοτομίες διαθέτουν ακόμα λειτουργική ισχύ. Η εξέλιξη σε αυτόν τον τομέα κέρδισε έδαφος κατά τα μέσα του 1990, από τη στιγμή που αναπτύχθηκαν κατάλληλες χρηματοδοτικές μορφές. Πιο συγκεκριμένα αυξήθηκαν οι προσλήψεις με σκοπό να συμπεριλάβουν και άλλες ομάδες εξαρτημένων ατόμων, λόγω πολλαπλών εργασιακών αδυναμιών. Σήμερα, εμφανίζονται περίπου 90 συνεταιρισμοί κοινωνικής εργασίας που παρέχουν εργασία σε περίπου 1.400 άτομα, εκ των οποίων μόλις 500 απασχολούνται υπό τη μορφή των κοινωνικών συμβάσεων, είτε μέσω τοποθετήσεων είτε μέσω προγραμμάτων κατάρτισης.

Η δημιουργία κοινωνικής απασχόλησης αποτελεί τον πρωτεύοντα στόχο των κοινωνικών συνεταιρισμών που επιτυγχάνεται σε διάφορα επίπεδα. Στις κοινωνικές επιχειρήσεις η αμειβόμενη εργασία συναντάται σε πολύ μεγάλο ποσοστό, παρ' όλα αυτά δεν λείπει και η εθελοντική εργασία σε κάποιο βαθμό. Οι προαναφερθείσες επιχειρήσεις συνήθως δημιουργούνται από τοπικούς ενεργούς πολίτες και οργανισμούς, με τη δομή τους να αντικατοπτρίζει τη σύμπραξη πολλών συμφερόντων που εξισορροπούνται συνήθως από τη νομική μορφή ενός εθελοντικού οργανισμού.

Όσον αφορά στη συμμετοχικότητα στις κοινωνικές επιχειρήσεις στη Σουηδία, οι χρήστες αποτελούν τα μέλη των συνεταιρισμών που εκλέγουν και υπηρετούν τα όργανα διοίκησης. Στις κοινωνικές επιχειρήσεις οι χρήστες αποτελούν μία από τις διάφορες ομάδες συμφερόντων της πολυσύνθετης δομής τους. Τέλος, ακόμα και οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα συμμετοχής σαν μέλη.

Σχετικά με τη χρηματοδότησή τους, δυστυχώς, στη Σουηδία, ο πλουραλισμός στα θέματα πρόνοιας χαρακτηρίζει αποκλειστικά τα θέματα παραγωγής υπηρεσιών και όχι τα θέματα χρηματοδότησής τους. Η δημόσια χρηματοδότηση αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τον σχηματισμό και τη δημιουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης. Κυρίως, ισχύει στους συνεταιρισμούς κοινωνικής εργασίας, όπου οι δημόσιες αρχές είναι συνήθως η μοναδική διαθέσιμη πηγή αρχικού κεφαλαίου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, ένα μεγάλο ποσοστό του εργατικού δυναμικού στους συνεταιρισμούς κοινωνικής εργασίας να συνεχίζει να εξαρτάται οικονομικά, έστω μακροπρόθεσμα, και από ένα συμπλήρωμα μισθού από το δημόσιο, καθιστώντας τη δημόσια χρηματοδότηση βασικό παράγοντα. Τέλος, συναντάται και η

αυτοχρηματοδότησή τους που αποτελείται από ανθρώπινους πόρους και κοινωνικό κεφάλαιο. Τα εισοδήματα από την επιχειρηματική δραστηριότητα παραμένουν σταθερό στοιχείο των κοινωνικών επιχειρήσεων στη Σουηδία, παρ' όλο που η αναλογία χρηματοδότησης από τον τζίρο παρουσιάζει ποικιλία μεταξύ των επιχειρήσεων.¹

3.2 Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το χειμώνα του 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε την Πρωτοβουλία για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις. (Social Business Initiative) με δύο βασικούς στόχους:

1. Την εισαγωγή ενός βραχυπρόθεσμου σχεδίου δράσεων για την υποστήριξη της ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων, της κοινωνικής οικονομίας και καινοτομίας.
2. Την έναρξη ενός δομημένου διαλόγου για την μελλοντική πορεία σε μεσο-μακροπρόθεσμη βάση.

Η ανάγκη για μια τέτοια πρωτοβουλία πηγάζει από τις απαιτήσεις της αγοράς, που ζητά απασχόληση για όλους και σεβασμό στα ηθικά και τα κοινωνικά στοιχεία της επιχειρηματικότητας. Ο σκοπός είναι μια «ιδιαίτερα ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς».

Για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν ακόμα καλύτερα τις ευκαιρίες της ενιαίας αγοράς, όμως προβλήματα και αγκυλώσεις δημιουργούν μια αναπτυξιακή υστέρηση που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Ως κυριότεροι ανασταλτικοί παράγοντες απαριθμούνται η ανεπαρκής πρόσβαση στη χρηματοδότηση, η μη-αναγνώριση της ιδιαιτερότητάς τους από τις κοινωνίες και την πολιτική διοίκηση, καθώς και εμπόδια θεσμικού χαρακτήρα.

Έχοντας μια αναλυτική εικόνα για τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της ενιαίας αγοράς, τόσο αναφορικά με τις κοινωνικές επιχειρήσεις, όσο και ως προς την κοινωνική οικονομία και καινοτομία, με την Πρωτοβουλία για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισάγει έντεκα δράσεις. Αυτές είναι οι εξής:

- Δημιουργία κανονιστικού πλαισίου για τα ταμεία των κοινωνικών επιχειρήσεων που θα χρηματοδοτούν ειδικά τις κοινωνικές επιχειρήσεις και θα δραστηριοποιούνται σε όλη την ενιαία αγορά.
- Συνδυασμός των δραστηριοτήτων χρηματοδότησης του Εργαλείου Μικρο-πιστώσεων Progress με το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κοινωνική Καινοτομία με βασικό σκοπό τη βελτίωση της ανάλυσης προαγωγής και ανάπτυξης του νομικού και θεσμικού πλαισίου για τις μικρο-πιστώσεις.
- Δημιουργία χρηματοδοτικού εργαλείου 90 εκατομμυρίων ευρώ για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης των κοινωνικών επιχειρήσεων στο αρχικό επίπεδο της ίδρυσης, ανάπτυξη και επέκταση από επενδύσεις σε ταμεία αλληλεγγύης που θα παρέχουν ίδια κεφάλαια και εργαλεία αναχρηματοδότησης χρέους, μέσα από το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Επενδυτική προτεραιότητα για τις κοινωνικές επιχειρήσεις πρέπει να δοθεί στους κανονισμούς του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης από το 2014, με σκοπό τη διαμόρφωση

¹ DEFOURNY J. & NYSSSENS M. (2006), "SOCIAL ENTERPRISE IN EUROPE: RECENT TRENDS AND DEVELOPMENTS", PP.221-224

ξεκάθαρης νομικής βάσης και να επιτρέψει στα κράτη- μέλη μια πιο στοχευμένη περίληψη τέτοιων δραστηριοτήτων στα προγράμματα χρηματοδότησής τους σε εθνικό επίπεδο.

- Η αναγνώριση βέλτιστων πρακτικών και παραδειγμάτων αξιών προς μίμηση, μέσα από την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου χάρτη κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη, όπου θα παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά τους, τα επιχειρηματικά τους μοντέλα, το οικονομικό τους ίχνος, οι προοπτικές για διασυννοριακή ανάπτυξη, οι κανόνες λειτουργίας και τα κριτήρια που αφορούν τα καταστατικά τους, οι φορολογικές ρυθμίσεις και τα υπάρχοντα συστήματα σήμανσης (labels).

- Η δημιουργία μιας δημόσιας βάσης δεδομένων για ετικέτες και πιστοποιήσεις ειδικά για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, που θα ενισχύουν την αναγνωρισιμότητα και τη σύγκριση.

- Η προαγωγή της αμοιβαίας εκπαίδευσης και η ανάπτυξη της επιχειρησιακής ικανότητας για κεντρικές και αποκεντρωμένες διοικήσεις σχετικά με την κοινωνική οικονομία, επιχειρηματικότητα και καινοτομία.

- Η δημιουργία μιας ενιαίας πολύγλωσσης πλατφόρμας πληροφοριών και διαλόγου, που θα συνδέεται με την πλατφόρμα Social innovation Europe το Enterprise Europe Network, για τους κοινωνικούς επιχειρηματίες, τις θερμοκοιτίδες και την κοινωνία. Επίσης σκοπός είναι η βελτίωση της πρόσβασης των κοινωνικών επιχειρηματιών σε προγράμματα Ευρωπαϊκής Ένωσης για νέους επιχειρηματίες.

- Η απλοποίηση του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Επιχείρησης, η εισαγωγή ενός κανονισμού για τα Ευρωπαϊκά Ιδρύματα και η μελέτη της κατάστασης των αμοιβαίων ταμείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Η ενίσχυση του στοιχείου της ποιότητας στις δημόσιες συμβάσεις, ώστε να λαμβάνεται υπ' όψιν ο τρόπος εργασίας τους, κοινωνικοί, ηθικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες.

- Η απλοποίηση των κανονισμών περί κρατικών ενισχύσεων για κοινωνικές και τοπικές υπηρεσίες.

3.3 ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΤΟΝΤΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ

- Αξιοποίηση σε συνεργασία με τις τράπεζες των ανενεργών λογαριασμών για τη διάθεση ποσών σε δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

- Πρόσβαση των κοινωνικών επιχειρήσεων σε κεφάλαια συμμετοχών.

- Προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στους ηλικιωμένους (αλλαγή καριέρας ή εθελοντισμός).

- Η ενίσχυση της έρευνας και ειδικότερα η ανάπτυξη δορυφορικών οικονομικών λογαριασμών στα κράτη- μέλη για την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

- Η ενδεχόμενη αναθεώρηση των περιορισμών στη χρηματοδότηση.

- Η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για τη φορολογία και τις επενδύσεις μεταξύ κρατών- μελών.
- Η ανταλλαγή καλών πρακτικών για τη βέλτιστη αξιοποίηση των αποθεματικών των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Φόρουμ Μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων για τη βελτίωση της δικτύωσης και της συνεργασίας μεταξύ κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Η αξιοποίηση ανενεργών πατεντών από κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Η αξιοποίηση στων εθελοντών και των δωρεών από τις κοινωνικές επιχειρήσεις χωρίς ειδικά φορολογικά βάρη.
- Η ανάπτυξη χρηματιστηρίων για κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Η ενδεχόμενη εισαγωγή νέων θεσμικών μορφών όπως το Ευρωπαϊκό μη κερδοσκοπικό σωματείο ή η ευρωπαϊκή κοινωνική επιχείρηση.

3.4 Η ΟΜΑΔΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΩΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ. (GECES)

Για την υλοποίηση των δράσεων που προβλέπονται στην Πρωτοβουλία για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε την Ομάδα Εμπειρογνομώνων για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (Group of Experts on Social Entrepreneurship). Η Ομάδα αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών-μελών, της τοπικής αυτοδιοίκησης, οργανισμούς κοινωνικής επιχειρηματικότητας, εκπρόσωπους του τραπεζικού τομέα και των χρηματοδοτικών θεσμών, ακαδημαϊκούς και ερευνητές. Η ομάδα συνεστήθει για το διάστημα 2012-2017 και θα συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τις ευκαιρίες, την ανάπτυξη, τη διοργάνωση και την εφαρμογή όλων των δράσεων που αναφέρονται στην Πρωτοβουλία για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις, καθώς και σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Ειδικότερα, η Ομάδα GECES:

- Επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην προετοιμασία της νομοθεσίας ή στους ορισμούς πολιτικής
- Συντονίζει τα κράτη-μέλη, ανταλλάσσει απόψεις, παρακολουθεί την ανάπτυξη εθνικών πολιτικών και την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας από τις εθνικές αρχές.
- Συμβάλλει στην προετοιμασία νομοθετικών πράξεων.
- Προσφέρει τεχνογνωσία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων, δηλαδή πριν η Επιτροπή προωθήσει τις δράσεις αυτές στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές.

Το Σώμα των εμπειρογνομώνων αποτελείται από ειδικούς, επιλεγμένους για τη βαθιά γνώση και την επιβεβαιωμένη εμπειρία σε ζητήματα κοινωνικής και καινοτόμου οικονομίας. Εκπρόσωποι τραπεζών, ακαδημαϊκοί, διοικητικά μέλη κοινωνικών επιχειρήσεων, μη κερδοσκοπικών οργανισμών και συλλογικών φορέων, καθώς και εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Οικονομική σ και Κοινωνικής Επιτροπής και των κρατών μελών συναποτελούν το σώμα του GECES.

3.5 Η ΥΠΟ-ΟΜΑΔΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Αυτό που είναι πραγματικά ελπιδοφόρο για την Κοινωνική Οικονομία, το θεσμό του συνεργατισμού και του συνεταιρισμού και την ανάπτυξη των δράσεων της

Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ [Πληκτρολογήστε
κείμενο] ΕΛΛΑΔΑ [Πληκτρολογήστε κείμενο] [Πληκτρολογήστε
κείμενο]

κοινωνίας των πολιτών, είναι πως τέθηκε σε λειτουργία η Υπό- Ομάδα Εμπειρογνομόνων για τη Μέτρηση Κοινωνικών Επιπτώσεων. Πρόκειται για ένα θεσμικό άλμα και μια καθοριστική εξέλιξη αφού η Υπό-ομάδα για πρώτη φορά θα οργανώσει την αναγνώριση της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση με θεσμικά, εθνολογιστικά και τραπεζικά κριτήρια. Η Υπό-Ομάδα θα αναπτύξει όλες τις πρωτότυπες μεθοδολογίες που απαιτούνται ώστε δύο πολύ σημαντικά εργαλεία που ετοιμάζονται να μπουν σε λειτουργία: η διοχέτευση 90 εκατομμυρίων ευρώ από το PSCI και η λειτουργία των Ταμείων Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας. Σύντομα, οι φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας θα έχουν τη δική τους αποκλειστική και προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα ανεξάρτητα Ταμεία που θα δημιουργηθούν στις χώρες μέλη.¹

¹ ΝΑΣΙΟΥΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, (01-04-2013), ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΕΜΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ- ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

4.1 ΕΜΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ο ρόλος του τρίτου τομέα και των κοινωνικών επιχειρήσεων στην ελληνική κοινωνία είναι σημαντικός και με την πάροδο του χρόνου αυξάνεται. Παρά τον ρόλο αυτό και την έμφαση που δίνεται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για την προώθησή του, η ανάπτυξή του αντιμετωπίζει μία σειρά προβλημάτων και εμποδίων. Τα κυριότερα από αυτά σχετίζονται με τα εξής:

- Έλλειψη κατάλληλου και ευνοϊκού νομικού και φορολογικού πλαισίου τόσο για τον ίδιο τον τομέα όσο και για τις δραστηριότητές του.
- Έλλειψη συστήματος αξιολόγησης ποιοτικού ελέγχου και εγγύησης της ποιότητας των αγαθών και υπηρεσιών.
- Έλλειψη έμπειρων και εκπαιδευμένων στελεχών διαχείρισης και διοίκησης, αλλά και έλλειψη κατάλληλα εκπαιδευμένων εργαζομένων που να κατέχουν επαγγελματικά προσόντα για τις θέσεις εργασίας όπου ασχολούνται.
- Έλλειψη κατάλληλων και προσβάσιμων υπηρεσιών στήριξης των Κοινωνικών Επιχειρηματιών
- Έλλειψη εξειδικευμένων προγραμμάτων επιχορήγησης για την έναρξη λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Δυσμενές οικονομικό περιβάλλον για την ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων υποστήριξης των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Διοικητικά και άλλα εμπόδια στην ανάπτυξη της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- Μικρή αναγνωρισιμότητα του νέου θεσμού και της αξίας της κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Έλλιπής τεχνική υποστήριξη.
- Έλλειψη πολιτικών χρηματοδότησης των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, καθώς και έλλειψη κατάλληλων μηχανισμών και εργαλείων βελτίωσης της πρόσβασης αυτής.
- Περιορισμένη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων σε δίκτυο και περιορισμένη συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.
- Χαμηλός βαθμός ευαισθητοποίησης και έλλειψη επαρκών πολιτικών και στρατηγικών από τα Κέντρα Λήψης Αποφάσεων (Πολιτικών) για μέτρα υπέρ της κοινωνικής οικονομίας.
- Χαμηλός βαθμός ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης της Τ.Α. προς επιχειρηματικές δραστηριότητες κ.ο. με τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνικών, η οποία θα μπορούσε να ήταν καταλύτης σε επιχειρηματικές δραστηριότητες κοινωνικής οικονομίας.

· Χαμηλός βαθμός δραστηριοποίησης και δυσπιστία από τις τοπικές κοινωνίες υπέρ συλλογικών κοινωνικού χαρακτήρα επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.¹

· Ανυπαρξία Ειδικής Αρχής υποστήριξης και πιστοποίησης κοινωνικών επιχειρήσεων και των γενικότερων πρωτοβουλιών κοινωνικής οικονομίας (π.χ. εθελοντικών δραστηριοτήτων, δραστηριοτήτων των Μ.Κ.Ο.)

· Ανυπαρξία νομοθετικού πλαισίου για εναλλακτικές πιστώσεις.

· Έλλειψη εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων.

· Έλλειψη ενημέρωσης και βούλησης από τα περισσότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (συνεταιριστικές και μη τράπεζες) για την υιοθέτηση εναλλακτικών πιστώσεων, με αποτέλεσμα τη μη εφαρμογή τους στην Ελλάδα.

· Έλλειψη εξειδικευμένων και ειδικά καταρτισμένων κοινωνικών επιχειρηματιών.

· Έλλειψη κουλτούρας και κοινωνικής συνειδητοποίησης για την ωφελιμότητα της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας.²

Τα ανωτέρω προβλήματα και εμπόδια για την ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας θα μπορούσαν να διαχωριστούν σε εσωτερικά, και εξωτερικά, ειδικά και γενικά.³

Τα εσωτερικά εμπόδια έχουν να κάνουν με τις ίδιες τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς, τα εξωτερικά με το πολιτικό, θεσμικό και χρηματοδοτικό περιβάλλον, τα γενικά με το ευρύτερο περιβάλλον και τα ειδικά με τις ίδιες τις επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω προβλημάτων είναι η δυσκολία στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων, η επιβράδυνση της απασχόλησης ατόμων που αντιμετωπίζουν αποκλεισμό, η απογοήτευση των επιχειρηματιών, απασχολούμενων, εθελοντών στον τομέα και η μη καταμέτρηση της κοινωνικά προστιθέμενης αξίας που οι επιχειρήσεις, οι οργανισμοί και οι εθελοντικές δραστηριότητες του τρίτου τομέα μπορούν να παράγουν.⁴

	ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ
ΓΕΝΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> · <u>Πολιτικά</u> - Υπερεκτίμηση του ρόλου της «αγοράς» και του «κράτους» ως τους 	<ul style="list-style-type: none"> · <u>Διαχειριστικά/ Διοικητικά</u> - Έλλειψη προσφοράς εργατικού δυναμικού που να κατέχει τα κατάλληλα διαχειριστικά και επαγγελματικά προσόντα αναγκαία για την παροχή

¹ ΚΕΤΖΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Μ. (2005), «ΜΕΛΕΤΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΑ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ», ΣΧΕΔΙΟ EQUAL , Α ΚΥΚΛΟΥ ECOTEC (2001), ΣΕΛ.11

² ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΝΙ ΙΙ (2004), ΣΕΛ. 19.

³(ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013) «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ»,ΣΕΛ.5

⁴ MAIR J., ROBINSON J. & HOCKERTS K,(2013), “SOCIAL ENTREPRENEURSHIP”,PP.57

	<p>καταλληλότερους θεσμούς για την αντιμετώπιση κοινωνικών και οικονομικών αναγκών.</p> <ul style="list-style-type: none">• <u>Ευρύτερο περιβάλλον</u> -Η πολύ σκληρή δημοσιονομική ή πολιτική που «παραλύει» την εκδήλωση/ αύξηση της ιδιωτικής ζήτησης για τις υπηρεσίες του τρίτου τομέα.• <u>Θεσμικά</u> -Έλλειψη κατάλληλης νομοθεσίας για αποδέσμευση των οργανισμών του Τρίτου Συστήματος από συμβατικές διαδικασίες. -Επικάλυψη μεταξύ πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικών πολιτικών του τρίτου τομέα.	<p>υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις του τρίτου τομέα.</p> <ul style="list-style-type: none">• <u>Έλλειψη συστήματος ποιοτικού ελέγχου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.</u>• <u>Συντονισμός/ Ανταγωνισμός</u> -Έλλειψη συντονισμού ή και ύπαρξη υπέρμετρου ανταγωνισμού μεταξύ οργανισμών που παρέχουν ίδια προϊόντα ή έχουν την ίδια πελατεία.• <u>Πολιτιστικά</u> -Προτίμηση γραφειοκρατικής οργάνωσης από μονάδες παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.
ΕΙΔΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none">• <u>Πολιτιστικά</u> -Έλλειψη κουλτούρας (αντίληψης) για τον τρίτο τομέα στην κοινωνία ως	<ul style="list-style-type: none">• <u>Πολιτιστικά</u> Έλλειψη κουλτούρας για το Τρίτο Σύστημα στους ίδιους τους οργανισμούς.• <u>Διαχειριστικά/Διοικητικά</u> -Έλλειψη διαχειριστών για τις νέες οργανώσεις του

	<p>σύνολο.</p> <ul style="list-style-type: none"> · <u>Θεσμικά</u> -Έλλειψη σαφούς θεσμικής ρύθμισης πλαισίου/ προσδιορισμο ύ του τρίτου τομέα και των κοινωνικών επιχειρήσεων. - Γραφειοκρατικά εμπόδια από τον δημόσιο τομέα. · <u>Ανταγωνισμός</u> -Αθέμιτος ανταγωνισμός από την άτυπη οικονομία. 	<p>Τρίτου Συστήματος.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Δυσκολίες στην πρόσβαση σε χρηματικές πηγές, καθώς και στην εξασφάλιση επενδύσεων. · <u>Υποστήριξη/ Ανταγωνισμός</u> -Έλλειψη ισχυρών δομών υποστήριξης. -Ανταγωνισμός μεταξύ των παραδοσιακών και των νέων οργανισμών του Τρίτου Συστήματος.
--	--	---

Η γνώση για τα εμπόδια αυτά αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για την ανάπτυξη κατάλληλων μέτρων και μηχανισμών αντιμετώπισης και επίλυσης των εμποδίων αυτών αφενός και αφετέρου, δείχνει το πόσο «ευάλωτη» είναι ακόμα η ίδια η κοινωνική οικονομία κα το πόσο μεγάλη προσπάθεια χρειάζεται ακόμα από όλους τους εμπλεκόμενους προς όλες τις κατευθύνσεις για να κατοχυρωθεί, να αναβαθμιστεί και να αναπτυχθεί περαιτέρω ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας.¹

4.2 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όσον αφορά την Ελλάδα κοινή διαπίστωση είναι οι δραστηριότητες του τομέα της κοινωνικής οικονομίας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες και οι οποιεσδήποτε προσπάθειες που γίνονται τα τελευταία χρόνια από διάφορους φορείς προσκρούουν, μεταξύ άλλων, στην έλλειψη ενός κατάλληλου και ευέλικτου πλαισίου για τη θεσμική, διοικητική και χρηματοδοτική στήριξη των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται στον τομέα αυτό.

Ο τομέας της Κοινωνικής Οικονομίας στη χώρα μας δεν έχει αναγνωριστεί ως διακριτός τομέας, μολονότι δραστηριοποιείται σε αυτόν ένας σημαντικός αριθμός φορέων, οι οποίοι εντάσσονται στον τρίτο τομέα, όπως γυναικείοι συνεταιρισμοί, συνεταιριστικές τράπεζες, εθελοντικές οργανώσεις, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, άλλες νομικές μορφές επιχειρήσεων με κοινωνικούς σκοπούς.

Γενικότερα, η ελληνική κοινωνία στο σύνολό της εξακολουθεί να εντάσσει τέτοιου τύπου πρωτοβουλίες σε μια «φιλανθρωπικού χαρακτήρα» προσέγγιση. Αυτό επιβεβαιώνεται επίσης από το γεγονός ότι ο τομέας αυτός δεν εμφανίζεται σε καμία από τις επίσημες στατιστικές ως διακριτή κατηγορία

¹ ΚΕΤΖΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Μ. (2005), «ΜΕΛΕΤΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΑ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ»ΥΠ. ΑΠΑΣΟΛΗΣΗΣ», ΣΧΕΔΙΟ EQUAL , Α ΚΥΚΛΟΥ

Για να βελτιωθεί η λειτουργία των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας καθώς και οι υπηρεσίες που παρέχει, είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν κατάλληλα συστήματα αξιολόγησης της προστιθέμενης αξίας που επιφέρει η κοινωνική οικονομία.

Η κοινωνική οικονομία απευθύνεται συνήθως σε λιγότερα ευνοούμενα τμήματα του πληθυσμού, για τα οποία ο τομέας αποτελεί συχνά τη μοναδική ευκαιρία να ενταχθούν στην απασχόληση. Τα άτομα αυτά συνήθως δε διαθέτουν υψηλά επαγγελματικά και εκπαιδευτικά προσόντα και η ποιότητα των θέσεων που δημιουργούνται έχουν προκαλέσει την έντονη ανησυχία των συνδικάτων. Ο τομέας, γενικά, χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλές αποδοχές και μέτριες συνθήκες εργασίας. Από την άλλη πλευρά, η κοινωνική οικονομία έχει γενικώς δημιουργήσει την εικόνα του ερασιτεχνισμού και της χαμηλής ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρει. Επιπρόσθετα, κρίσιμο σημείο για την ανάπτυξη και την αναβάθμιση των θέσεων εργασίας και του τομέα γενικά αποτελεί και η ανάπτυξη-αναβάθμιση των διαχειριστικών- διοικητικών ικανοτήτων των στελεχών του κοινωνικού τομέα.¹

Η Ευρωπαϊκή εμπειρία δείχνει ότι η διοίκηση- διαχείριση των οργανώσεων του τρίτου τομέα απαιτεί ειδικές ικανότητες και πρέπει να συνδυάζει τη ν επιδίωξη οικονομικών και κοινωνικών στόχων και να τους διατηρεί σε ισορροπία. Προφανώς υπάρχει ανάγκη για αναβάθμιση και πιστοποίηση των προσόντων και των ικανοτήτων των ατόμων που εμπλέκονται στην κοινωνική οικονομία αφενός και αφετέρου, για εφαρμογή μηχανισμών για την εγγύηση της ποιότητας των υπηρεσιών που θα παρέχονται.

Ένα σημαντικό ζήτημα που σχετίζεται με την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, αφορά την ανάγκη για υποστήριξη του τομέα, καθώς και τον εντοπισμό της μορφής υποστήριξης που χρειάζονται οι κοινωνικές επιχειρήσεις, όπως για παράδειγμα παροχή συμβουλευτικής πληροφόρησης και υποστήριξης, εντοπισμός κατάλληλης χρηματοδότησης, ανάπτυξη και εφαρμογή χρηματοδοτικών εργαλείων, δημιουργία δικτύων για τη σύνδεση των δομών, ανάπτυξη διαφόρων εργαλείων, όπως επιχειρηματικά σχέδια και οδηγοί, επιλογή κατάλληλης λειτουργίας, εκπόνηση σχεδίου για προώθηση προϊόντων κ.λ.π.

Μία άλλη μορφή υποστήριξης σχετίζεται με την ανάγκη για βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας των νέων (ή και υφιστάμενων) κοινωνικών μονάδων. Η ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα των οργανισμών αυτών συνδέεται άμεσα με την ανάγκη για αναγνώριση νέων αγορών και αναγκών που πρέπει να καλυφθούν. Στην προσπάθεια εντοπισμού και εξασφάλισης νέων αγορών έχουν αναπτυχθεί στον Ευρωπαϊκό χώρο τεχνικές αύξησης της ζήτησης².

¹ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΜΑΣ (ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ), (2013), «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ:ΘΕΩΡΙΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΑ, ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ», ΣΕΛ.158

² ΚΕΤΖΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Μ. (2005), «ΜΕΛΕΤΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΑ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ»ΥΠ. ΑΠΑΣΘΛΗΣΗΣ», ΣΧΕΔΙΟ EQUAL , Α ΚΥΚΛΟΥ

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναφέρουμε τους κύριους τομείς που έχουν εντοπίσει οι διάφορες μελέτες, στους οποίους είναι αναγκαία η ενίσχυση, αλλά προσφέρεται και η δυνατότητα πειραματισμού με νέες πρακτικές τεχνικής υποστήριξης.

Εμπορία/αγορές:

Παροχή βοήθειας όσον αφορά κοινές εργασίας και εμπορίου.

1. Συμβουλές και έρευνα:

Παροχή εμπειρογνωμοσύνης και βοήθειας όσον αφορά τη διαχείριση, τις διαπραγματεύσεις, την ποιότητα, τις τιμές των υπηρεσιών – προϊόντων που παρέχονται, την ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης.

2. Ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου:

Επαφές με ομάδες εθελοντών, χρηστών και φορέων ή ατόμων που θα μπορούσαν να συμμετέχουν στα διάφορα σχέδια.

3. Διοικητική υποστήριξη:

Σε ορισμένες περιπτώσεις για τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας, σε άλλες για την παροχή πρόσβασης σε πιο εξελιγμένα εργαλεία.

4. Οικονομικά:

Βοήθεια για τη λήψη δανείων, επιχορηγήσεων και δημόσιων ενισχύσεων.

5. Ανάπτυξη της εικόνας:

Πρώθηση των οργανισμών της κοινωνική οικονομίας και των συμφερόντων τους μέσω διαλόγου με τις κυβερνήσεις στα διάφορα κλιμάκια της εξουσίας, με σκοπό τη διαμόρφωση της νομοθεσίας, της φορολογίας και των κανονιστικών ρυθμίσεων, ώστε να είναι πιο ευνοϊκές για τις δραστηριότητες του Τρίτου τομέα.

6. Χρηματοδότηση:

Ένα επίσης από τα βασικότερα ζητήματα για την προώθηση, τη λειτουργία και τη βιωσιμότητα της κοινωνικής οικονομίας σχετίζεται με τη χρηματοδότηση των κοινωνικών επιχειρήσεων. Οι οικονομικές ανάγκες και δυσκολίες προκύπτουν από την έναρξη λειτουργίας μιας κοινωνικής οργάνωσης και συνήθως υπάρχουν καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας. Για την κάλυψη των αναγκών αυτών οι οργανισμοί του τρίτου συστήματος συνδυάζουν ποικίλους πόρους: δημόσιες επιχορηγήσεις, έσοδα από την πώληση προϊόντων, δωρεές, δάνεια. Η πρόσβαση των κοινωνικών οργανισμών στις κλασικές πηγές χρηματοδότησης είναι σχεδόν ανύπαρκτη (στη χώρα μας δεν προβλέπεται θεσμικά παρά μόνο των ιδιωτικών κερδοσκοπικών επιχειρήσεων) και αυτό έχει οδηγήσει στην εμφάνιση και εφαρμογή, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, νέων χρηματοοικονομικών μέσων. Τα μέσα αυτά εντάσσονται σε τρεις κατηγορίες: κεφάλαια (όπως τα κοινωνικά αμοιβαία κεφάλαια), δανειοληψία (όπως η μικροπίστωση) και νέα μέσα συναλλαγής (όπως τα κουπόνια παροχής υπηρεσιών). Γενικά, πάντως, για τη βελτίωση της πρόσβασης των κοινωνικών οργανισμών στη χρηματοδότηση, καθώς και των νέων χρηματοοικονομικών μέσων χρειάζεται ακόμα πολύ προσπάθεια και πειραματισμός.

7. Δικτύωση:

Άλλο σημαντικό ζήτημα όσον αφορά την ανάγκη ένταξης των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας σε ένα ευρύτερο δίκτυο συνεργασίας με άλλους κοινωνικούς και οικονομικούς τοπικούς παράγοντες. Από τους μελετητές του τρίτου συστήματος τονίζεται ιδιαίτερα το πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος των ιδιωτικών παραγωγικών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και το πόσο επικοδομητική είναι η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

Η εμπειρία από τη δοκιμαστική ενέργεια έχει δείξει ότι η εργασία σε δίκτυο με άλλους οργανισμούς του τομέα έχει πολλαπλά πλεονεκτήματα και συγκεκριμένα, ότι το δίκτυο ευνοεί τις ανταλλαγές πληροφοριών, την κοινή πρόσβαση σε πόρους, τις συνεργασίες μεταξύ διαφόρων πρωτοβουλιών και την αμοιβαία ενίσχυσή τους, τη σώρευση των πλεονεκτημάτων της τοπικής διάστασης και ευρύτερης κλίμακας που ευνοεί τη διάδοση των καινοτομιών, την υποστήριξη μεμονωμένων φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα κτλ.¹

4.3 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων εξαρτάται από τις κοινωνικές ανάγκες της πολιτείας όπως η ανεργία, η πρόνοια, η υγεία, το περιβάλλον, τον πολιτισμό κ.τ.λ και κυρίως από την πολιτική βούληση της κάθε κυβέρνησης.

Δεν αρκούν μόνο τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες του τρίτου τομέα. Απαιτούνται ριζικά μέτρα και πολιτικές ενταγμένες στις εθνικές πολιτικές και παράλληλα, ενημέρωση ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της κοινωνίας, συλλογικές δράσεις διεκδίκησης, οι οποίες θα κατευθύνονται σε προσανατολισμούς που η ίδια η κοινωνία προδιαγράφει, και τα Κέντρα Λήψης Αποφάσεων (Κ.Λ.Α) υλοποιούν για το καλό της.

Ιδιαίτερα στην Ελλάδα, έχει επαρκώς μελετηθεί ο τομέας και έχουν κατατεθεί προτάσεις για την ανάπτυξή του και τη βιωσιμότητα των οργανισμών και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτές από:

- Την επιστημονική κοινότητα,
- Το Συνεταιριστικό Κίνημα,
- Υπάρχουσες κοινωνικές επιχειρήσεις,
- Το Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Ο.) της Equal (2005)
- Η Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL αποτελεί το μοναδικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα το οποίο προβλέπει τη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών στον τομέα της Κοινωνική Οικονομίας.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στο πλαίσιο του Α' κύκλου της εφαρμογής EQUAL στην Ελλάδα, χρηματοδοτήθηκαν 5 έργα στο μέτρο 22 «Ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας». Η συνολική χρηματοδότηση ανήλθε στο ποσό των 8.327.220 Ευρώ. Στο Β' κύκλο εφαρμογής ο διατιθέμενος προϋπολογισμός αυξήθηκε, έτσι ώστε να χρηματοδοτήσει την υλοποίηση 10 νέων έργων με το ποσό των 12.370.216 Ευρώ.

¹ ΚΕΤΖΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Μ. (2005), «ΜΕΛΕΤΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΙΣΑ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ»ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ», ΣΧΕΔΙΟ EQUAL , Ά ΚΥΚΛΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ», ΤΕΥΧΟΣ 4^ο , ΣΕΛ.75

Η κοινωνική οικονομία επιλέχθηκε εξάλλου να αποτελέσει αντικείμενο έρευνας ενός Εθνικού Θεματικού Δικτύου του Προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτού του Δικτύου, οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις κατέγραψαν τα προβλήματα που αντιμετώπισαν στην προσπάθειά τους να υλοποιήσουν έργα στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας και παράθεσαν σε δημόσιο διάλογο προτάσεις για την επίλυσή τους.¹

Βάσει αυτών των προτάσεων της επιστημονικής κοινότητας και του Ε.Θ.Δ. της κ.ο. για την ανάπτυξη του τομέα απαιτούνται τα εξής μέτρα:

- Νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο, που θα οριοθετεί τον ίδιο τον τομέα, τις δραστηριότητες αυτού και τις κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Υποστηρικτικό πλαίσιο για τις κοινωνικές επιχειρήσεις (εξειδικευμένες δομές με εξειδικευμένο προσωπικό)
- Ειδικό χρηματοδοτικό πλαίσιο ενίσχυσης των κοινωνικών επιχειρήσεων και των οργανισμών του Τρίτου τομέα.
- Ανάπτυξη των εναλλακτικών χρηματοδοτήσεων και των Μικροπιστώσεων για αποκλεισμένα και άνεργα άτομα, Φορείς και κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Αναγνώριση της κοινωνικά προστιθέμενης αξίας που παράγεται από τις εθελοντικές δραστηριότητες στις κοινωνικές επιχειρήσεις.
- Ειδικό φορολογικό ευνοϊκό πλαίσιο για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.²

¹Ε.Θ.Δ.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, (2005), "ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΟΔΗΓΟΣ ΊΔΡΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ,ΣΕΛ.6-23

² ΔΙΟΝΙΣ (2004), ΣΕΛ.83-86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

5.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΟΡΑΜΑ- ΣΚΟΠΟΣ

Η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα θα συνεισφέρει στην διατηρήσιμη οικονομική Ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο ενδυναμώνοντας ταυτόχρονα την κοινωνική συνοχή.

Σκοπός του Στρατηγικού Σχεδίου είναι η άμεση ενεργοποίηση, στο πλαίσιο ενός μακρόπνοου σχεδιασμού, του Οικοσυστήματος της Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας, για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.

5.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Οι δράσεις του Στρατηγικού Σχεδίου αποσκοπούν στην άρση των παραπάνω εμποδίων και στην επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- Διαμόρφωση ενός πλαισίου υποστήριξης και ανάπτυξης των ΚΟΙΝΣΕΠ.
- Παροχή των απαραίτητων κεφαλαίων εκκίνησης για τη στήριξη των ΚΟΙΝΣΕΠ στα πρώτα τους βήματα
- Εξασφάλιση των υπηρεσιών χρηματοδοτικής υποστήριξης σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με σκοπό την περαιτέρω επέκταση και ανάπτυξη των ΚΟΙΝΣΕΠ
- Άρση των νομικών και διοικητικών εμποδίων και δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη των ΚΟΙΝΣΕΠ
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τα οφέλη που προκύπτουν από την κοινωνική επιχειρηματικότητα
- Ανάπτυξη δράσεων διακρατικότητας για την καλύτερη αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων κρατών μελών

5.3 ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Το παρόν Στρατηγικό Σχέδιο διαρθρώνεται σε τρεις Άξονες Δράσης, εκ των οποίων ο πρώτος αφορά στην υποστήριξη του τομέα της κοινωνικής οικονομίας με τη δημιουργία Κεντρικού, Περιφερειακών Μηχανισμών υποστήριξης και Παρατηρητηρίου ΚΟ, καθώς και με θεσμικές παρεμβάσεις, ο δεύτερος άξονας στην οικονομική υποστήριξη με επιχορηγήσεις και άλλες δράσεις για την έναρξη δραστηριότητας των ΚΟΙΝΣΕΠ και ο τρίτος άξονας με τα Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση και επέκτασή τους.

5.3.1 1^{ος} ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Προκειμένου να υποστηριχθεί η ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής Οικονομίας κρίνεται απαραίτητο να δημιουργηθεί ένας Κεντρικός Μηχανισμός Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των ΚΟΙΝΣΕΠ και ευρύτερα των πρωτοβουλιών της Κοινωνικής Οικονομίας (Δράση 1), Εθνικό Παρατηρητήριο για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (Δράση 2), Υποστηρικτικοί Μηχανισμοί σε Περιφερειακό επίπεδο (Δράση 3), καθώς και θεσμικές παρεμβάσεις (Δράση 4)

Δράση 1: Στο πλαίσιο της στρατηγικής που εφαρμόζεται από την Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και Κοινωνική Οικονομία εντάσσεται η λειτουργία ενός Κεντρικού Μηχανισμού Υποστήριξης και Ανάπτυξης, για τη στήριξη της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και ευρύτερα των πρωτοβουλιών της Κοινωνικής Οικονομίας. Ο Κεντρικός Μηχανισμός ο οποίος θα εποπτεύεται από την ΕΥ ΚΕΚΟ, θα έχει επιστημονικό, συμβουλευτικό και εκπαιδευτικό ρόλο με στόχο τη δημιουργία ενός οικοσυστήματος για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό θα:

- Παρέχει επιστημονική και συμβουλευτική υποστήριξη στην ΕΥ ΚΕΚΟ και τις άλλες συναρμόδιες του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, συμβάλλοντας στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη και άμεση εφαρμογή χρηματοδοτικών εργαλείων για την ανάπτυξη των ΚΟΙΝΣΕΠ καθώς και στο σχεδιασμό συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων για τις ΚΟΙΝΣΕΠ. Επίσης θα δημιουργήσει μια επιστημονική ομάδα στήριξης της Διυπουργικής Επιτροπής, η οποία θα προτείνει ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ενσωμάτωσης Πολιτικών Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς.

- Θα παρέχει συμβουλευτική και επιστημονική υποστήριξη στις Περιφερειακές Δομές Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ, παρέχοντάς τους τα κατάλληλα εργαλεία, μεθοδολογίες, εκπαιδευτικά πακέτα, πακέτα συμβουλευτικής, οδηγούς τόσο για τη λειτουργία και οργάνωσή τους όσο και για τη συμβουλευτική υποστήριξη που θα παρέχουν στους Κοινωνικούς Επιχειρηματίες. Επίσης θα στηρίζει τις Περιφερειακές Δομές Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ στην υλοποίηση συνεδρίων και φόρουμ με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο καθώς και στην προώθηση των Τοπικών Συμφώνων Συνεργασίας των επιχειρήσεων με ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.

- Τέλος, θα υλοποιήσει εκπαιδευτικά προγράμματα στα στελέχη των Περιφερειακών Δομών Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ και των άλλων φορέων παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής και θερμοκοιτίδας, δημιουργώντας παράλληλα ένα δίκτυο μάθησης. Επίσης, θα πραγματοποιήσει εκπαίδευση, των στελεχών της ΕΥ ΚΕΚΟ, των συναρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και άλλων συναρμόδιων με την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα δημοσίων φορέων δημιουργώντας τις προϋποθέσεις προκειμένου να ενταχθεί η εκπαίδευση των στελεχών όλων των αρμόδιων με την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα δημοσίων φορέων στο πρόγραμμα του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).

Διακρατική Συνεργασία

Ο Κεντρικός Μηχανισμός θα υλοποιήσει τις παραπάνω δράσεις αξιοποιώντας την εμπειρία από άλλα κράτη σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας που θα δημιουργηθεί ο Κεντρικός Μηχανισμός θα μεταφέρει από άλλα κράτη σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο την απαραίτητη τεχνογνωσία, σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, σχετικά με πρακτικές, εργαλεία, μεθοδολογίες, οδηγούς, εκπαιδευτικά πακέτα σχετικά με την κοινωνική επιχειρηματικότητα και κοινωνική οικονομία. Επίσης, θα προσαρμόσει όλα τα ανωτέρω στα ελληνικά δεδομένα.

Επιπρόσθετα, ο Κεντρικός Μηχανισμός θα υλοποιήσει κοινά προϊόντα με τους εταίρους της διακρατικής συνεργασίας, εργαστήρια, εκπαιδευτικές επισκέψεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό για την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας με τη συμμετοχή στελεχών και Περιφερειακών Δομών Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ και άλλων αρμόδιων φορέων στήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Ενδεικτικά, στο πλαίσιο της Διακρατικής Συνεργασίας θα υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- Παροχή τεχνογνωσίας και γνωστοποίησης στον Κεντρικό Μηχανισμό καλών πρακτικών που έχουν εφαρμοστεί σε άλλα κράτη και που σχετίζονται με το περιεχόμενο των δράσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της πράξης.
- Μεταφορά και προσαρμογή επιτυχημένων οδηγιών, μεθοδολογιών και εργαλείων σε σχέση με:
 - ο Τις προδιαγραφές και το σύστημα λειτουργίας των Περιφερειακών Δομών Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ
 - ο Τη δημιουργία του επιχειρηματικού σχεδίου των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.
 - ο Το σύστημα μέτρησης της Κοινωνικής Επιστροφής της Επένδυσης των ΚΟΙΝΣΕΠ και την μεθοδολογία για τον Κοινωνικό Απολογισμό των ΚΟΙΝΣΕΠ.
 - ο Το σύστημα διαχείρισης ποιότητας και περιφερειακών δομών υποστήριξης και των ΚΟΙΝΣΕΠ
 - ο Τη συμβουλευτική για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα τόσο προς τους συμβούλους Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας όσο και στους Κοινωνικούς Επιχειρηματίες
 - ο Τα εκπαιδευτικά πακέτα σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα για τους συμβούλους κοινωνικής επιχειρηματικότητας και τους κοινωνικούς επιχειρηματίες
 - ο Τα εκπαιδευτικά πακέτα για την εκπαίδευση των στελεχών των δημόσιων φορέων που εμπλέκονται στα θέματα της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας
 - ο Υλοποίηση κοινών προϊόντων από τους εταίρους της διακρατικής συνεργασίας όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο και όταν αποδεικνύεται ότι αυτό έχουν προστιθέμενη αξία για την προώθηση και ανάπτυξη του θεσμού της Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα.
 - ο Υλοποίηση εργαστηρίων, εκπαιδευτικών επισκέψεων στην Ελλάδα (σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο) και στο εξωτερικό για την ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας με τη συμμετοχή στελεχών του Κεντρικού Μηχανισμού Υποστήριξης και άλλων αρμόδιων φορέων στήριξης της Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

Δράση 2 : Το Εθνικό Παρατηρητήριο για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα θα αναλάβει το ρόλο της συστηματικής παρακολούθησης και εκτίμησης του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα με τη συμμετοχή επιστημονικών και άλλων ερευνητικών ιδρυμάτων.

Στο ανωτέρω πλαίσιο το Εθνικό Παρατηρητήριο θα:

- Παρακολουθεί την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και κλαδικό επίπεδο σε σχέση με το επιχειρησιακό μοντέλο, το είδος και εύρος των δραστηριοτήτων, την οικονομική απόδοση των ΚΟΙΝΣΕΠ.
- Εντοπίζει τις καλές πρακτικές πολιτικών και ενεργειών αλλά και τα εμπόδια για τη δημιουργία, ανάπτυξη και επέκταση των ΚΟΙΝΣΕΠ και διαμορφώνοντας περιφερειακές και κλαδικές οδηγίες. Επίσης, θα ερευνά την απασχόληση στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας και της Επιχειρηματικότητας καθώς και τις ανάγκες της αγοράς σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, τις δυνατότητες για ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο, τις ευκαιρίες συνεργασιών σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο.
- Παρέχει πληροφόρηση για τις δραστηριότητες των Περιφερειακών Δομών Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ (που πρόκειται να δημιουργηθούν) και όλων των εμπλεκόμενων φορέων στα θέματα της Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας.
- Συγκρίνει την οικονομική και κοινωνική απόδοση των ΚΟΙΝΣΕΠ με τις άλλες επιχειρήσεις.
- Μελετά και καταγράφει τις «καλές πρακτικές» των πολιτικών ενεργειών και εργαλείων στο ν τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας καταρτίζοντας οδηγούς ορθής πρακτικής όταν κρίνεται ότι υπάρχει προστιθέμενη αξία.
- Ερευνά τις ανάγκες της αγοράς σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, τις δυνατότητες για ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο, τις ευκαιρίες συνεργασιών σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο παρακολουθώντας τη σχετική νομοθεσία και κανονισμούς, προτείνοντας βελτιώσεις.

Δράση 3 : Σκοπός της δημιουργίας Περιφερειακών Υποστηρικτικών Μηχανισμών είναι η υποστήριξη της δημιουργίας, λειτουργίας και ανάπτυξης Κοινωνικών Επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο, η διάχυση της ιδέας της Κοινωνικής Οικονομίας και η εδραίωσή της μέσω μόνιμων δικτύων συνεργασίας και τοπικών συμφωνιών. Οι Μηχανισμοί αυτοί θα δημιουργηθούν από τοπικούς και περιφερειακούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίοι θα συνενώνουν τις δυνάμεις τους για να υλοποιήσουν δράσεις ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας ευρείας κλίμακας : συμβουλευτική, εκπαίδευση, υπηρεσίες επιχειρηματικής ανάπτυξης, δικτύωση Κοινωνικών Επιχειρήσεων, δημοσιότητα και διάχυση με αρωγή των κατάλληλων διακρατικών εταίρων.

Οι Περιφερειακοί Υποστηρικτικοί Μηχανισμοί θα έχουν κυρίως ρόλο:

- Την πληροφόρηση, παρακίνηση και υποστήριξη της εκδήλωσης τοπικών εταιρικών σχημάτων, συλλογικού και αλληλέγγυου χαρακτήρα, για την ανάπτυξη της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.
- Την παροχή συμβουλευτικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών, καθώς και υπηρεσιών, θερμοκοιτίδας ανάπτυξης κοινωνικής

επιχειρηματικότητας (χώροι κοινής χρήσης γραφείων, γραμματειακής, λογιστικής υποστήριξης κλπ.)

- Την κινητοποίηση, coaching και mentoring για δημιουργία και ανάπτυξη τοπικών κοινωνικών συνεταιρισμών.
- Την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και προϊόντων συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών πακέτων επιχειρηματικής τεχνογνωσίας τα οποία θα παρέχονται σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες και προσέλκυση διάφορων κατηγοριών αποκλεισμένων ή κοινωνικά ευάλωτων ομάδων.
- Παροχή υπηρεσιών εξωτερικών συνεργατών ειδικευμένων στην υποστήριξη επιχειρήσεων, υπηρεσιών δικτύωσης με οργανισμούς και φορείς υποστήριξης της κοινωνικής οικονομίας, υπηρεσίες επένδυσης στην κοινωνική επιχειρηματικότητα και πρόσβασης σε επιχειρηματικές ευκαιρίες.
- Υποστήριξη νέων κοινωνικών επιχειρηματιών αναφορικά με τη συμμετοχή τους σε προγράμματα ERASMUS.
- Οργάνωση διακρατικής συνεργασίας για λογαριασμό μεμονωμένων ΚΟΙΝΣΕΠ.
- Παροχή υποστήριξης, εργαλείων και εκπαίδευσης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε θέματα:
 - ο Εμπέδωσης της κοινωνικής αποστολής και ανάδειξης του κοινωνικού αντίκτυπου από τη λειτουργία της Κοινωνικής Επιχείρησης.
 - ο Ίδρυσης, οργάνωσης και διοίκησης της Κοινωνικής Επιχείρησης.
 - ο Ανάπτυξης πελατολογίου
 - ο Πρόσβασης σε υπηρεσίες ανάθεσης του δημόσιου τομέα και συμμετοχής σε δημόσιους διαγωνισμούς
 - ο Πρόσβασης σε διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης
 - ο Υιοθέτησης ή επανάληψης επιτυχημένων επιχειρηματικών μοντέλων

Χρονικά οι παρεχόμενες υπηρεσίες των Περιφερειακών Μηχανισμών μπορούν να χωριστούν σε δύο φάσεις:

Προκαταρκτική φάση (pre Start-up), όπου θα πραγματοποιείται η προσέγγιση, η πληροφόρηση των δυνητικών Κοινωνικών Επιχειρηματιών, η εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων, η υποστήριξή τους για συμμετοχή ERASMUS, η εκπαίδευσή τους σε θέματα κοινωνικής επιχειρηματικότητας, και εάν υπάρχει ανάγκη, σε αντικείμενα της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους.

Φάση έναρξης λειτουργίας της ΚΟΙΝΣΕΠ (Start-up), όπου θα παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής επιχειρηματικότητας, δικτύωσης μεταξύ κοινωνικών επιχειρήσεων, προμηθευτών και πελατών, προώθησης και προβολής προϊόντων, κατάρτισης μελών και εργαζομένων ΚΟΙΝΣΕΠ, καθώς και υπηρεσίες θερμοκοιτίδας.

Δράση 4: Η ΕΥ ΚΕΚΟ στο πλαίσιο του θεσμικού της ρόλου ως συντονιστικός φορέας πολιτικών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας θα συντονίζει τις δράσεις και πολιτικές όλων των εμπλεκόμενων υπουργείων και υπηρεσιών στα θέματα της Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, επιδιώκοντας τη συνέργεια των δράσεων και πολιτικών, όπου είναι εφικτό και στοχεύοντας στην εναρμόνιση αυτών με τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Επίσης, σε συνεργασία με το Γενικό Μητρώο, το Εθνικό Παρατηρητήριο, τον Κεντρικό Μηχανισμό και τις Περιφερειακές Δομές Υποστήριξης των ΚΟΙΝΣΕΠ θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί τις δράσεις και τις πολιτικές για την ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας σε όλα τα επίπεδα σχεδιάζοντας διορθωτικές ενέργειες και παρεμβάσεις όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Η ΕΥ ΚΕΚΟ θα υλοποιήσει ολοκληρωμένο σχέδιο δημοσιότητας σε εθνικό επίπεδο και θα συντονίζει ένα εθνικό δίκτυο-forum όλων των εμπλεκόμενων φορέων με τα θέματα Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής επιχειρηματικότητας προωθώντας τη δημιουργία Συμφώνων Συνεργασίας των ΚΟΙΝΣΕΠ με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σε εθνικό επίπεδο. Παράλληλα, θα λειτουργήσει μια βάση δεδομένων με πληροφορίες και άλλα κράτη σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο σε σχέση με τις πρωτοβουλίες ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας με σκοπό την ανεύρεση φορέων και Κοινωνικών Επιχειρηματιών από το εξωτερικό οι οποίοι θα μπορούσαν να προσφέρουν τη βοήθειά τους τόσο προς τους φορείς στήριξης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας όσο και προς τους Κοινωνικούς Επιχειρηματίες στην Ελλάδα.

5.3.2 ΑΞΟΝΑΣ 2^{ος}: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΎΝΑΡΞΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στα πλαίσια του 2^{ου} Άξονα δράσης θα υλοποιηθούν δράσεις που αφορούν στην υποστήριξη των ΚΟΙΝΣΕΠ σε επίπεδο pre start-up δηλαδή πριν τη σύστασή τους και κατά τα πρώτα τους βήματα, δράσεις κατάρτισης των εργαζομένων σε ΚΟΙΝΣΕΠ καθώς και δράσεις παροχής επιχορηγήσεων για την υλοποίηση του αρχικού τους επιχειρηματικού σχεδίου (χρηματοδότηση Start-ups)

Προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι ΚΟΙΝΣΕΠ θα γίνεται αξιολόγηση του επιχειρησιακού σχεδίου με βάση:

- Την αξιοπιστία της επιχείρησης και των μελών της
- Την αξιοπιστία του Επιχειρησιακού Σχεδίου
- Την καινοτομία και την ανάπτυξη Νέων Προϊόντων και Υπηρεσιών
- Τη συμβολή της ΚΟΙΝΣΕΠ στην Οικονομία και στην Περιφερειακή Ανάπτυξη
- Τη συμβολή στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τον κοινωνικό αντίκτυπο

Το ποσό της επιχορήγησης θα συνδέεται κατ' αρχήν με τις ανάγκες που αποδεικνύονται μέσω του Επιχειρησιακού Σχεδίου και παράλληλα θα συνδέεται με την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Η επιχορήγηση δύναται να αποδίδεται σε φάσεις ακολουθώντας την επιτυχία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

Η Τεχνική Επιτροπή Καθοδήγησης θα αξιολογεί ανά εξάμηνο την πρόοδο υλοποίησης της Δράσης με βάση στοιχεία που θα της παρουσιάζονται από την ΕΥ ΚΕΚΟ και θα προτείνει ενδεχόμενες διορθωτικές ενέργειες.

5.3.3 ΑΞΟΝΑΣ 3^{ος} : ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Καθώς το επιχειρηματικό και τραπεζικό περιβάλλον στην παρούσα οικονομική συγκυρία κρίνεται δυσμενές και λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες συνθήκες και προοπτικές της ελληνικής αγοράς καθώς και τη σημαντική προεργασία που έχει γίνει από την ΕΥ ΚΕΚΟ (επαφές με διαχειριστές ταμείων, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη) θα υλοποιηθούν δύο δράσεις:

- Η πρώτη θα αφορά στην αξιοποίηση των επιστρεπτέων επιχορηγήσεων ως συμπληρωματική ενίσχυση των ΚΟΙΝΣΕΠ στα πρώτα τους βήματα και η δεύτερη την δημιουργία νέων θεσμικών φορέων, όπως

Μικρο-Πιστωτικά Ιδρύματα (Micro Finance Institutions- MFIs), για την παροχή χρηματοδοτικών εργαλείων και υπηρεσιών προς τις ΚΟΙΝΣΕΠ.

· Η πρόοδος του άξονα θα αξιολογείται ανά εξάμηνο από την Τεχνική Επιτροπή Καθοδήγησης με βάση στοιχεία που θα της παρουσιάζονται από την ΕΥ ΚΕΚΟ και θα προτείνονται ενδεχόμενες διορθωτικές ενέργειες.

¹

¹ ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΑΣΙΟΥΛΑΣ (2008), ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κοινωνική επιχείρηση αποτελεί σημαντικό εργαλείο του τομέα της κοινωνικής οικονομίας. Αν και δεν υπάρχει ένας αποδεκτός ορισμός από τη διεθνή κοινότητα, υπάρχει συμφωνία στα κοινά χαρακτηριστικά όλων των υπάρχουσών κοινωνικών επιχειρήσεων, το βασικότερο εκ των οποίων είναι η ύπαρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας επικεντρωμένης σε κοινωνικούς στόχους.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε όλα τα πεδία παραγωγικής δραστηριότητας. Εξυπηρετούν ποικίλους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους αντιμετωπίζοντας σημαντικά κοινωνικά προβλήματα. Λειτουργούν στη βάση της συλλογικότητας και αντί να διαθέτουν ιεραρχικής φύσης διοίκηση όπως ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας, προωθούν την ίση συμμετοχή των μελών τους στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στηριζόμενες στο γεγονός ότι διακατέχονται από τις ίδιες ανάγκες και επιδιώξεις.

Αφενός, οι κοινωνικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν επιχειρηματικά εργαλεία του ιδιωτικού τομέα για την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους, αφετέρου διαθέτουν διαφορετική πολιτική κερδών καθώς διανέμουν σε περιορισμένο βαθμό στα μέλη τους δίνοντας προτεραιότητα στην επανεπένδυση τους και στην υποστήριξη κοινωνικών σκοπών μέσω αυτών. Σημαντικότερη καινοτομία των κοινωνικών επιχειρήσεων αποτελεί η αντιμετώπιση της απασχόλησης, καθώς συνδυάζουν αμειβόμενη εθελοντική εργασία και προσλαμβάνουν το προσωπικό τους με γνώμονα την ενσωμάτωση ανέργων και κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων.

Οι νομικές μορφές που μπορεί να λάβει μια κοινωνική επιχείρηση ποικίλουν. Βασικό κοινό στοιχείο σε όλες τις πιθανές νομικές μορφές αποτελεί ο σκοπός της διασφάλισης οφέλους για τα άτομα που επιδιώκει να εξυπηρετήσει. Η χρηματοδότηση εξαρτάται από το είδος της κοινωνικής επιχείρησης και παρατηρείται, σε πολλές περιπτώσεις ένα μίγμα χρηματοδότησης αποτελούμενο από χρηματικούς και μη πόρους, δημοσίων και ιδιωτικών πηγών.

Προβλήματα των κοινωνικών επιχειρήσεων αποτελούν κυρίως το ελλιπές νομοθετικό πλαίσιο, οι δυσκολίες στην εύρεση χρηματοδότησης και η ανεπαρκής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα κοινωνικής οικονομίας. Από την άλλη πλευρά, βασικότερα κίνητρα δραστηριοποίησης σε αυτές αποτελούν η συλλογικότητα στις διαδικασίες διοίκησής της, η αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων των ενδιαφερομένων και η επιθυμία για προσφορά στην κοινότητα.

Μέσω της δράσης της κοινωνικής επιχείρησης επιτυγχάνεται πλήθος ωφελειών για την τοπική ανάπτυξη όπως η μείωση της ανεργίας, η εργασιακή ενσωμάτωση κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, η παροχή κατάρτισης ανειδίκευτων ατόμων, η παραγωγή προϊόντων με κοινωνικά κριτήρια και η παροχή αποτελεσματικότερων κοινωνικών υπηρεσιών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως συνήθως επικεντρώνεται σε συγκεκριμένη περιοχή και εκμεταλλεύεται τις παραγωγικές δυνατότητες και το εργατικό δυναμικό της

περιοχής αυτής. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις δημιουργούνται για να παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες στα μέλη ή τις κοινότητές τους, με καλύτερους όρους σε σύγκριση με άλλους τρόπους επιχειρηματικής οργάνωσης. Σε γενικές γραμμές υιοθετούν ένα μηχανισμό συντονισμού που βασίζεται στη συνεργασία και την αμοιβαιότητα, κάτι που διαφέρει ριζικά από τα τεκταινόμενα στην αγορά (όπου ο μηχανισμός συνίσταται στη συναλλαγή με άξονα την ιδιοτέλεια) ή ακόμα και στο Κράτος.

Ο συλλογικός χαρακτήρας των οργανισμών κοινωνικής οικονομίας απαιτεί μεγαλύτερο βαθμό συμμετοχής εκ μέρους των ιδρυτών τους, ενώ συγχρόνως απαιτεί από τον οργανισμό να εκχωρήσει αρμοδιότητες λήψης αποφάσεων σε ευρύτερο φάσμα ενδιαφερομένων μερών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο κατά κανόνα υιοθετούν μορφές δημοκρατικής διακυβέρνησης οι οποίες διασφαλίζουν τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων.

Με αυτή την έννοια, οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας βασίζονται στην εμπιστοσύνη και την εμπνέουν στα άτομα που συμμετέχουν στις δραστηριότητές τους.

Ο κοινωνικός αντίκτυπος των εν λόγω οργανισμών αποτελεί επομένως άμεση συνέπεια τόσο της αποστολής όσο και της δομής τους: η συμμετοχή των ενδιαφερομένων παραγόντων στη διακυβέρνηση του οργανισμού εξασφαλίζει ότι ο οργανισμός θα μένει πιστός στα συμφέροντα των μελών και της κοινότητάς του. Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας γενικά συμβάλλουν στην αύξηση του κοινωνικού κεφαλαίου, δηλαδή του βαθμού εμπιστοσύνης που διαπνέει την κοινωνία και την οικονομία, καθώς η δραστηριότητά τους βασίζεται στη συνεργασία και τη συμμετοχή των πολιτών.

Ο αντίκτυπος των οργανισμών της κοινωνικής οικονομίας δεν είναι μόνο κοινωνικός, αλλά και οικονομικός. Η συνύπαρξη, παράλληλα με τις κερδοσκοπικές εταιρείες μιας πλειάδας επιχειρηματικών προτύπων με ποικίλες ιδιοκτησιακές δομές και διαφορετικούς σκοπούς συνεισφέρει στη βελτίωση της συνολικής ανταγωνιστικότητας της αγοράς, καθώς προσφέρει περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές, συμβάλλει στην αποτροπή του σχηματισμού μονοπωλείων, μειώνει τις τιμές λιανικής, παρέχει ευκαιρίες για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και καινοτομία και περιορίζει την ασύμμετρη πληροφόρηση.

Ιδιαίτερα οι συνεταιρισμοί διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη σταθεροποίηση της οικονομίας, ιδίως σε τομείς που χαρακτηρίζονται από αβεβαιότητα και αστάθεια των τιμών.

Συχνά οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας παρέχουν επίσης δημόσια αγαθά και αγαθά γενικού συμφέροντος, με αποτέλεσμα να συμβάλλουν στη διεύρυνση της παροχής κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών, δημιουργώντας νέες θέσεις απασχόλησης και συνεισφέροντας στην αύξησης εισοδήματος.

Η κοινωνική επιχείρηση διαθέτει μεγαλύτερη ευελιξία και οικονομική αυτονομία από μια ΜΚΟ καθώς περισσότερες δυνατότητες ανάπτυξης πρωτοβουλιών. Υπηρετεί επίσης του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς καλύπτει κενά στη ζήτηση προϊόντων και κυρίως υπηρεσιών που δεν μπορούν να καλυφθούν ούτε από το δημόσιο ούτε από τον ιδιωτικό τομέα.

Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης που δραστηριοποιούνται στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, η ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων ξεκίνησε κατά βάση τη δεκαετία του '90. Έντονη δραστηριοποίηση υπήρξε στο είδος των κοινωνικών επιχειρήσεων εργασιακής ενσωμάτωσης που επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους κυρίως στην απορρόφηση των μη προνομιούχων. Υπάρχει αρκετά μεγάλη διαφοροποίηση τόσο στις νομικές μορφές που λαμβάνουν οι κοινωνικές επιχειρήσεις όσο και στο μίγμα

χρηματοδότησής τους, ενώ παρόμοια παρουσιάζονται τα θέματα διοίκησης και απασχόλησης των μη προνομιούχων.

Η Ιταλία φημίζεται για την ανάπτυξη των κοινωνικών συνεταιρισμών και την ύπαρξη αυξημένου ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα της φροντίδας και χρησιμοποιούν διάφορες πηγές χρηματοδότησης. Στην Ιταλία αναπτύσσονται κυρίως κέντρα ειδικής απασχόλησης για τα οποία παρέχονται αυξημένες κρατικές επιχορηγήσεις, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση της απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας.

Η Ιρλανδία χαρακτηρίζεται από κάποιες κρατικές προσπάθειες ενίσχυσης του τομέα της κοινωνικής οικονομίας που δυστυχώς δεν απέδωσαν όσο αναμενόταν λόγω λανθασμένων χειρισμών. Η πιο συνήθης νομική μορφή κοινωνικής επιχείρησης είναι η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης, ενώ το σύνολο των κοινωνικών επιχειρήσεων στηρίζεται κατά βάση στις κοινωνικές επιχειρήσεις, κάτι που ισχύει και για τη Γερμανία, στην οποία η ανάληψη πρωτοβουλιών σε αυτόν τον τομέα προέρχεται από το πλήθος τοπικών παραγόντων. Η Γαλλία και το Λουξεμβούργο διακρίνονται, επίσης, για την επικέντρωσή τους στην τοπικότητα αναφορικά με τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Το βασικό στοιχείο στο οποίο επικεντρώνονται οι κοινωνικές επιχειρήσεις στην Πορτογαλία είναι η εργασιακή ενσωμάτωση, για την οποία παρέχεται υποστήριξη και από το δημόσιο τομέα. Η υποστήριξη από κρατικές δομές είναι αξιοσημείωτη στις κοινωνικές επιχειρήσεις του Βελγίου, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο έχουν παρουσιαστεί αξιοσημείωτες προσπάθειες από τις δημόσιες αρχές. Η Φινλανδία ήταν ανέκαθεν προσανατολισμένη στην κοινωνική διάσταση της απασχόλησης επιδεικνύοντας έντονο ενδιαφέρον στην ενσωμάτωση κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων. Μετά την κρίση αυτό το ενδιαφέρον στράφηκε κυρίως στην ενσωμάτωση ανέργων. Οι Φινλανδικές κοινωνικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη αυτονομία, καθώς η χρηματοδότησή τους προέρχεται κυρίως από τη δική τους δραστηριοποίηση. Αντιθέτως, η Σουηδία χαρακτηρίζεται από έντονη εξάρτηση από τη δημόσια χρηματοδότηση, προσπαθώντας να επιτύχει την εργασιακή ενσωμάτωση κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων.

Για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν ακόμα καλύτερα τις ευκαιρίες της ενιαίας αγοράς, όμως προβλήματα και αγκυλώσεις δημιουργούν μια αναπτυξιακή υστέρηση που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Ως κυριότεροι ανασταλτικοί παράγοντες απαριθμούνται η ανεπαρκής πρόσβαση στη χρηματοδότηση, η μη-αναγνώριση της ιδιαιτερότητάς τους από τις κοινωνίες και την πολιτική διοίκηση, καθώς και εμπόδια θεσμικού χαρακτήρα.

Έχοντας μια αναλυτική εικόνα για τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της ενιαίας αγοράς, τόσο αναφορικά με τις κοινωνικές επιχειρήσεις, όσο και ως προς την κοινωνική οικονομία και καινοτομία, με την Πρωτοβουλία για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισάγει έντεκα δράσεις. Επίσης, για την υλοποίηση των δράσεων που προβλέπονται στην Πρωτοβουλία για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε την Ομάδα Εμπειρογνομόνων για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (Group of Experts on Social Entrepreneurship).

Η ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι αρκετά περιορισμένη, κυρίως λόγω της έλλειψης ενός ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου, που θα ευνοούσε τη δραστηριοποίηση στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας αλλά

και πολλών εμποδίων που αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Οι δράσεις του Στρατηγικού Σχεδίου αποσκοπούν στην άρση των παραπάνω εμποδίων. Σκοπός του Στρατηγικού Σχεδίου είναι η άμεση ενεργοποίηση, στο πλαίσιο ενός μακρόπνοου σχεδιασμού, του Οικοσυστήματος της Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας, για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.

Παρ' όλα αυτά, το κατατεθέν σχέδιο νόμου για την κοινωνική οικονομία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα δημιουργεί νέες προοπτικές, οι οποίες αξιοποιώντας τις δομές της τοπικής αυτοδιοίκησης, μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικά αποτελέσματα.

Τέλος, η σημαντική συμβολή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην οικονομική ανάπτυξη και ευημερία έχει επιβεβαιωθεί και με την πρόσφατη οικονομική κρίση. Η κρίση κατέδειξε ότι οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας μπορούν αν είναι πιο ανθεκτικοί από τις επιχειρήσεις με ιδιοκτήτες τους επενδυτές τους αλλά και υπογράμμισε τα μειονεκτήματα του προτύπου οικονομικής οργάνωσης που βασίζεται αποκλειστικά στις ενέργειες δύο τύπων ιδρυμάτων : των επιχειρήσεων με ιδιοκτήτες τους επενδυτές τους και τους δημόσιους οργανισμούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Φ.Ε.Κ, (30-09-2011), Ν. ΥΠ'ΑΡΙΘ. 4019, «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική επιχειρηματικότητα Και Λοιπές Διατάξεις, Α216.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (Μάρτιος 2013), Οδηγός για την Κοινωνική Ευρώπη, «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα», Τεύχος 4^ο, σελ. 12, 31,45-47,75
- Ε.Θ.Δ Κοινωνικής Οικονομίας Και Υπ. Απασχόλησης, (2005), «Οδηγός Ίδρυσης Κοινωνικών Επιχειρήσεων», σελ 34-38, 53-64
- EQUAL Α' Κύκλου (2005), «Προτάσεις Πολιτικής»
- ΟΟΣΑ, (Ιούλιος 2004), «Διεύρυνση της έννοιας της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε Ελλάδα και Ευρώπη», σελ. 6-23
- Νασιούλας Ιωάννης (2013),(2008) Ινστιτούτο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, Ελλάδα
- Κετσετζοπούλου Μ.(2005), «Μελέτη υποβληθείσα στη διαχειριστική αρχή Υπ. Απασχόλησης», Σχέδιο Equal, α' Κύκλου
- Οδηγός DIONI II(2004), σελ. 19, 83-86
- (Φεβρουάριος 2013) Στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, σελ 5
- Γεωργιάς Κ.(επιμέλεια), (2013), «Κοινωνική Οικονομία: Θεωρία, εμπειρία, πρακτικές», σελ 158, Ελλάδα.
- ECOTEC (2001), p.11
- Brown J., (2003), “Defining Social Enterprise”, pp. 16, University of Bristol, United Kingdom.
- Defourny J., Develtere P. (1999), “The Social Economy:The Worldwide Making of a Third Sector”, pp.16
- Laville, Borzaga C., Defourny J., Evers A., Lewis J., Nyssens M., Pestoff V., (2012), “Third System: A European Definition”
- CIRIEC, “The Enterprised and Organizations of the Third System: A strategic challenge for employment”, pp.120
- Defourny J. & Nyssens M. (2006), Social Enterprise in Europe: Recent trends and developments”, pp.220
- Pekka Pattiniemi, (2006), “Social Enterprise as Labour Market Measure”, pp.23
- Nyssens M. & Defourny J., (2006), “Social enterprise: At the crossroads of market, public policies and civil society”, pp. 13
- Defourny J. (2001), “From Third Sector to Social Enterprise”, pp. 8, Routledge USA.
- Leadbeater C., (November 2007), “Social Enterprise and Social Innovation for the next ten years”, pp.5
- Harding R., (2004), “Social Enterprise the new economic engine?”, pp.40-44
- Laville & Nyssens, “Social Enterprise: A global comparison”, pp. 16
- Borzaga C. , Defoyrny J. (2001), “Social Enterprises”, pp. 16-18
- Thomson J. & Doherty B., (2006), “The Diverse World of Social Enterprise”, international journal of social economics.,pp.33

- Allan B., (2005), “Social Enterprise: through the eyes of the consumer (prepared for the national consumer council)”, Social enterprise journal, pp. 57-77, United Kingdom
- Defourny J. & Borzaga C., (2008), “The emergence of social enterprise”, pp. 231-232, Λονδίνο, Routledge
- Defourny J.& Nyssens M., (2008), “Social enterprise in Europe:Recent trends and developments”, pp. 214, 221-224, EMES European Research Network, Belgium.
- Mair J., Robinson J. & Hockerts K., (2013), “Social Entrepreneurship”, pp. 57, United Kingdom

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΝΟΜΟΣ 4019/ΦΕΚ 216/Α/30.9.2011

Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1. Ορισμοί

Για την εφαρμογή του νόμου αυτού ισχύουν τα εξής:

1. «Κοινωνική Οικονομία» είναι το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων.

2. «Συλλογικός Σκοπός» είναι η προώθηση των δράσεων συλλογικότητας και η προστασία των συλλογικών αγαθών μέσω αναπτυξιακών, οικονομικών και κοινωνικών πρωτοβουλιών τοπικού, περιφερειακού ή ευρύτερου χαρακτήρα. Ως τέτοιες δράσεις νοούνται ιδίως οι πολιτιστικές, οι περιβαλλοντικές, οι οικολογικές δραστηριότητες, η αξιοποίηση και ανάδειξη τοπικών προϊόντων, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.

3. «Ένταξη» είναι η διαδικασία κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, κυρίως μέσω της προώθησής τους στην απασχόληση.

4. «Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού», γενικά, είναι οι κοινωνικές ομάδες πληθυσμού, των οποίων η συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή δυσχεραίνεται, είτε εξαιτίας κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων, είτε εξαιτίας σωματικής ή ψυχικής ή νοητικής ή αισθητηριακής αναπηρίας, είτε εξαιτίας απρόβλεπτων γεγονότων, τα οποία επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της τοπικής ή ευρύτερα περιφερειακής οικονομίας. Για τις ανάγκες του παρόντος νόμου, οι Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

α) Στις «Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού» ανήκουν οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού που η ένταξή τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς. Σε αυτές ανήκουν άτομα με αναπηρίες (σωματικές ή ψυχικές ή νοητικές ή αισθητηριακές), εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες.

β) Στις «Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού» ανήκουν οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας, από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια. Σε αυτές ανήκουν ενδεικτικά οι άνεργοι νέοι, οι άνεργες γυναίκες, οι άνεργοι άνω των πενήντα ετών, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι αρχηγοί

μονογονεϊκών οικογενειών και τα μέλη πολύτεκνων οικογενειών, γυναίκες θύματα κακοποίησης, οι αναλφάβητοι, οι κάτοικοι απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών, τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες.
5. «Κοινωνική Φροντίδα» είναι η παραγωγή και παροχή αγαθών, καθώς και υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας για συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού, όπως οι ηλικιωμένοι, τα βρέφη, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις.

Άρθρο 2. Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.)

1. Θεσπίζεται η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.), ως φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας. Είναι αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό και διαθέτει εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα. Τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να είναι είτε φυσικά πρόσωπα είτε φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα. Τα μέλη της συμμετέχουν σε αυτήν με μια ψήφο, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που κατέχουν.

2. Ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους, οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:
α) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ενταξης, οι οποίες αφορούν στην ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού. Ποσοστό 40% κατ' ελάχιστον των εργαζομένων στις Επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού. Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) θεωρούνται αυτοδικαίως Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ενταξης και υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 2716/1999 και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του παρόντος νόμου και του ν. 1667/1986, καθώς και όσων ορίζει το άρθρο 12 του ν. 3842/2010.

β) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής Φροντίδας, οι οποίες αφορούν στην παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού προνοιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, όπως οι ηλικιωμένοι, τα βρέφη, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις.
γ) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού, οι οποίες αφορούν την παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφέλειας, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων κ.α.) που προάγουν το τοπικό και συλλογικό συμφέρον, την προώθηση της απασχόλησης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης.

3. Οι Κοιν.Σ.Επ. εγγράφονται στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 14. Οι Κοιν.Σ.Επ. υποχρεούνται πριν από την έναρξη της δραστηριότητάς τους να υποβάλουν, για την καταχώρισή τους στο Μητρώο αυτό, αίτηση καθώς και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή, στα οποία περιλαμβάνεται και το καταστατικό. Η υποβολή της αίτησης και των δικαιολογητικών μπορεί να γίνεται και ηλεκτρονικά. Η βεβαίωση εγγραφής στο Μητρώο χορηγείται και ηλεκτρονικά, αφού προηγουμένως οι αρμόδιες για την καταχώριση υπηρεσίες προβούν σε έλεγχο της αίτησης

καταχώρισης και των δικαιολογητικών, ως προς τη νομιμοποίηση του αιτούντος και την πληρότητα των δικαιολογητικών που αυτός υποβάλλει. Η υποβολή της δήλωσης έναρξης εργασιών της Κοιν.Σ.Επ. στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία γίνεται μετά τη χορήγηση της βεβαίωσης εγγραφής στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.

4. Εάν από τον έλεγχο που προβλέπεται στην παράγραφο 3, προκύψει ότι η αίτηση και τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά δεν είναι επαρκή ή δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας και του παρόντος νόμου, οι ενδιαφερόμενοι καλούνται από την αρμόδια Υπηρεσία, μέσω τηλεομοιοτυπίας ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, να προβούν εγγράφως στις αναγκαίες διευκρινίσεις, διορθώσεις ή συμπληρώσεις μέσα σε εύλογο χρόνο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες από τη λήψη της σχετικής πρόσκλησης. Αν η προθεσμία που έχει ταχθεί παρέλθει άπρακτη ή αν τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί, εξακολουθούν να μην πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου, η Κοιν.Σ.Επ. δεν καταχωρίζεται. Αν ο αρμόδιος υπάλληλος αρνηθεί αδικαιολόγητα να εγγράψει την Κοιν.Σ.Επ. στο Μητρώο, εφαρμόζεται το άρθρο 791 Κ.Πολ.Δ..

5. Η διαδικασία των παραγράφων 3 και 4 εφαρμόζεται αναλόγως και για την τροποποίηση καταστατικού της Κοιν.Σ.Επ..

6. Στη σφραγίδα, στα έντυπα, στα έγγραφα και στις συμβάσεις που συνάπτουν οι Κοιν.Σ.Επ. αναγράφεται υποχρεωτικά ο αριθμός εγγραφής τους στο Μητρώο.

7. Το ετήσιο πρόγραμμα των Κοιν.Σ.Επ., καθώς και ο απολογισμός εκτέλεσης αυτού αναρτώνται υποχρεωτικώς στο διαδίκτυο, στην ηλεκτρονική σελίδα του Μητρώου.

8. Με την καταχώριση στο Μητρώο οι Κοιν.Σ.Επ. υπάγονται στις κατά περίπτωση ευεργετικές διατάξεις του νόμου αυτού.

Άρθρο 3. Σύσταση της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης

1. Η σύσταση της Κοιν.Σ.Επ., η σχέση μεταξύ μελών της, η διοίκηση, η λειτουργία της, καθώς και η λύση της διέπονται από το ν. 1667/1986 (Α' 196), εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο αυτόν. Δεν εφαρμόζονται οι παράγραφοι 1, 2 και 8 του άρθρου 1, οι παράγραφοι 2, 3, 7 και 8 του άρθρου 2, οι παράγραφοι 4 και 6 του άρθρου 3, οι παράγραφοι 1 και 4 του άρθρου 4, η παράγραφος 2 του άρθρου 5, το άρθρο 8, η παράγραφος 4 του άρθρου 9, το άρθρο 13 και η παράγραφος 2 του άρθρου 14 του ν. 1667/1986.

2. α) Για τη σύσταση της Κοιν.Σ.Επ. τηρείται η διαδικασία ίδρυσης ενός αστικού συνεταιρισμού. Το καταστατικό πρέπει να υπογράφεται από επτά τουλάχιστον πρόσωπα, αν πρόκειται για Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, και από πέντε τουλάχιστον πρόσωπα αν πρόκειται για Κοιν.Σ.Επ. Κοινωνικής Φροντίδας ή Συλλογικού Σκοπού.

β) Για τη σύσταση μπορεί να γίνει χρήση πρότυπου καταστατικού, το οποίο συμπληρώνεται από τους ιδρυτές της Κοιν.Σ.Επ.. Το περιεχόμενο του προτυποποιημένου καταστατικού ορίζεται με την απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης της

παραγράφου 5 του άρθρου 17.

γ) Το πρότυπο καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. περιέχει τις απολύτως αναγκαίες σύμφωνα με τον παρόντα νόμο διατάξεις και κατά τα λοιπά παραπέμπει στις διατάξεις των οικείων νόμων. Ενδεικτικό πρότυπο καταστατικό διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή από το διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

3. Η συμμετοχή των νομικών προσώπων στην Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του 1/3 των μελών της, ενώ δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε αυτήν των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) που υπάγονται σε αυτούς. Σε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης μπορούν να συμμετέχουν Ν.Π.Δ.Δ. με έγκριση του φορέα που τα εποπτεύει.

4. Μόνη η συμμετοχή ενός φυσικού προσώπου με την ιδιότητα του μέλους εταίρου, σε Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση, δεν του προσδίδει εμπορική ιδιότητα και δεν δημιουργεί ασφαλιστικές ή φορολογικές υποχρεώσεις.

5. Το κεφάλαιο της επιχείρησης διαιρείται σε συνεταιριστικές μερίδες. Ο αριθμός των μερίδων και η ονομαστική τους αξία, η οποία είναι ίδια για κάθε μερίδα, καθορίζονται στο καταστατικό της επιχείρησης.

6. Τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. διαθέτουν τουλάχιστον από μία υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα, ως ελάχιστη χρηματική συμμετοχή στο κεφάλαιο της επιχείρησης, το ύψος της οποίας ορίζεται ελεύθερα από το καταστατικό και είναι ίσο για όλα τα μέλη. Στο καταστατικό μπορεί να προβλέπεται η απόκτηση προαιρετικών μερίδων χωρίς δικαίωμα ψήφου.

7. Η απόκτηση συνεταιριστικών μερίδων πραγματοποιείται με καταβολή μετρητών.

8. Πέραν του ποσού που καταβάλλει για απόκτηση της συνεταιριστικής μερίδας, το μέλος της Κοιν.Σ.Επ. δεν έχει καμία άλλη ευθύνη έναντι των δανειστών της.

9. Εκτελεστικό διοικητικό όργανο της Κοιν.Σ.Επ. είναι η Διοικούσα Επιτροπή που διέπεται από το άρθρο 7 του ν. 1667/1986 (Α' 196), με την επιφύλαξη του παρόντος νόμου.

Άρθρο 4. Σχέσεις μεταξύ των μελών και της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης

1. Η είσοδος νέων μελών επιτρέπεται κατ' εφαρμογή των παραγράφων 4, 5 και 6 του άρθρου 2 του ν. 1667/1986. Τα νέα μέλη αποκτούν υποχρεωτικά τουλάχιστον μία συνεταιριστική μερίδα, η ονομαστική αξία της οποίας ορίζεται είτε αντίστοιχη προς αυτή των υφιστάμενων συνεταιριστικών μερίδων είτε ελεύθερα από τη Γενική Συνέλευση και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερη από αυτή που ορίζεται στο καταστατικό.

2. Η απώλεια της ιδιότητας του μέλους επέρχεται με την αποχώρηση, την αποβολή ή τη μεταβίβαση της συνεταιριστικής του μερίδας και προκαλεί την τροποποίηση του καταστατικού. Τα μέλη έχουν δικαίωμα να αποχωρήσουν από την Κοιν.Σ.Επ. με δήλωση που υποβάλλεται εγγράφως στην Κοιν.Σ.Επ. τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη του

λογιστικού έτους και ισχύει από την αρχή του επόμενου λογιστικού έτους. Η αξία της συνεταιριστικής μερίδας του αποχωρούντος μέλους επιστρέφεται σε αυτό εντός τριών μηνών από την έγκριση του ισολογισμού της χρήσης μέσα στην οποία δηλώθηκε η αποχώρηση, ενώ με την επιστροφή εκκαθαρίζεται η σχέση της Κοιν.Σ.Επ. με το μέλος, χωρίς αυτό να έχει αξίωση επί της περιουσίας που έχει σχηματιστεί. Η αποχώρηση του μέλους ολοκληρώνεται με την περιέλευση της δήλωσης αποχώρησης στην Κοιν.Σ.Επ..

3. Η μεταβίβαση της συνεταιριστικής μερίδας μέλους γίνεται μόνο σε νέο μέλος και εγκρίνεται από τη Διοικούσα Επιτροπή. Είναι υποχρεωτική η έγκριση της μεταβίβασης από τη Διοικούσα Επιτροπή, ενώ η παράνομη ή καταχρηστική άρνηση της Διοικούσας Επιτροπής προσβάλλεται εντός προθεσμίας ενός έτους ενώπιον του αρμοδίου Μονομελούς Πρωτοδικείου που αποφασίζει με τη διαδικασία των άρθρων 682επ. Κ.Πολ.Δ..

4. Η αποβολή μέλους γίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μελών, εφόσον το μέλος προέβη σε σοβαρή παράβαση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από το νόμο αυτόν και το καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. και καθίσταται μη ανεκτή η παραμονή του στην Κοιν.Σ.Επ.. Το καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. μπορεί να εξειδικεύει τους λόγους αποβολής ενός μέλους. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης προσβάλλεται με τη διαδικασία των άρθρων 682επ. Κ.Πολ.Δ. ενώπιον του αρμοδίου κατά τόπον Μονομελούς Πρωτοδικείου, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους που αρχίζει από τη γνωστοποίηση στο μέλος της απόφασης αποβολής. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται η παράγραφος 9 του άρθρου 2 του ν. 1667/1986.

5. Σε περίπτωση που μέλος φυσικό πρόσωπο αποβιώσει ή αν είναι νομικό πρόσωπο λυθεί και εκκαθαρισθεί, η αξία της συνεταιριστικής μερίδας του μέλους αυτού περιέρχεται αυτοδικαίως στον ειδικό ή καθολικό του διάδοχο.

6. Τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. μπορεί να είναι και εργαζόμενοι της, οι οποίοι αμείβονται για την παρεχόμενη εργασία και έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εργατική νομοθεσία.

7. Η παροχή υπηρεσιών προς εξυπηρέτηση του σκοπού της Κοιν.Σ.Επ. από μέλη της, τα οποία δεν βρίσκονται σε εργασιακή σχέση με αυτήν, γίνεται κατ' εφαρμογή των άρθρων 713 επ. Α.Κ. με την επιφύλαξη του άρθρου 12 του ν. 2716/1999 (Α' 96). Για τους Κοι.Σ.Π.Ε. εφαρμόζεται το άρθρο 12 του ν. 2716/1999.

Άρθρο 5. Γενική Συνέλευση

1. Η Γενική Συνέλευση των μελών συνέρχεται με σχετική απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της Κοιν.Σ.Επ. τακτικώς, μία τουλάχιστον φορά κάθε χρόνο, και μέσα σε διάστημα τριών μηνών από τη λήξη της οικονομικής χρήσης. Η Γενική Συνέλευση των μελών συνέρχεται εκτάκτως εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με συγκεκριμένο θέμα προς τη Διοικούσα Επιτροπή της Κοιν.Σ.Επ. από το 1/3 των μελών ή με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της Κοιν.Σ.Επ.. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι παράγραφοι 1, 3, 4, 5, 6 και 7 του άρθρου 5 και το άρθρο 6 του ν. 1667/1986.

Αν η Διοικούσα Επιτροπή αρνείται τη σύγκληση παρά το αίτημα του 1/3 των μελών, τα μέλη αυτά έχουν το δικαίωμα να συγκαλέσουν Γενική Συνέλευση.

2. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης προσβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους ενώπιον του κατά τόπον αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου, που αποφασίζει με τη διαδικασία των άρθρων 682επ. Κ.Πολ.Δ.. Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης που αντίκεινται στον παρόντα νόμο, στο ν. 1667/1986 ή στο καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ. είναι άκυρες και εξαρχής δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.

Άρθρο 6. Διοικούσα Επιτροπή

1. Η Διοικούσα Επιτροπή εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση, αποτελείται τουλάχιστον από τρία μέλη και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της, ενώ σε περίπτωση τριμελούς επιτροπής οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο μελών. Δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 6 του άρθρου 26 του ν. 3867/2010 (Α' 128). Η διάρκεια της θητείας των μελών ορίζεται με το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των πέντε ετών και μικρότερη των δύο. Η θητεία παρατείνεται μέχρι τη λήξη της προθεσμίας των τριών μηνών της παραγράφου 1 του άρθρου 5, εντός της οποίας πρέπει να συνέλθει η αμέσως επόμενη Γενική Συνέλευση των μελών. Εφαρμόζονται ανάλογα οι παράγραφοι 7, 8 και 9 του άρθρου 18 του κ.ν. 2190/1920.

2. Η Διοικούσα Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά μία τουλάχιστον φορά τον μήνα, ή όποτε κριθεί αναγκαίο από το 1/3 των μελών της. Η σύγκλησή της γίνεται από τον Πρόεδρο της κατά τα οριζόμενα στο καταστατικό της Κοιν.Σ.Επ.. Αν ο Πρόεδρος αδρανή παρά την αναγκαιότητα, η σύγκληση διενεργείται από οποιοδήποτε μέλος της Διοικούσας Επιτροπής.

3. Οι αποφάσεις της Διοικούσας Επιτροπής που αντίκεινται στον παρόντα νόμο, στο ν. 1667/1986, σε αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης και στο καταστατικό είναι ακυρώσιμες και παράγουν έννομα αποτελέσματα μέχρι τελεσιδικίας της δικαστικής απόφασης. Οι αποφάσεις της προσβάλλονται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους ενώπιον του κατά τόπον αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου που αποφασίζει με τη διαδικασία των άρθρων 682 επ. Κ.Πολ.Δ..

4. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 7 του ν. 1667/1986.

Άρθρο 7. Διανομή κερδών

1. Τα κέρδη της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης δεν διανέμονται στα μέλη της, εκτός αν τα μέλη αυτά είναι και εργαζόμενοι σε αυτή, οπότε εφαρμόζεται η παράγραφος 2.

2. Τα κέρδη διατίθενται ετησίως κατά ποσοστό 5% για το σχηματισμό αποθεματικού, κατά ποσοστό έως 35% διανέμονται στους εργαζομένους της επιχείρησης ως κίνητρο παραγωγικότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο καταστατικό τους και το υπόλοιπο διατίθεται για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Άρθρο 8. Πόροι

Οι πόροι της Κοιν.Σ.Επ. αποτελούνται από το κεφάλαιο της επιχείρησης, δωρεές τρίτων, έσοδα από την αξιοποίηση της περιουσίας της, έσοδα από την επιχειρηματική δραστηριότητα της, επιχορηγήσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, την Ευρωπαϊκή Ένωση, διεθνείς ή εθνικούς οργανισμούς ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, έσοδα από άλλα προγράμματα, κεφάλαια από κληροδοτήματα, δωρεές και παραχωρήσεις της χρήσης περιουσιακών στοιχείων, καθώς και κάθε άλλο έσοδο από την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της σύμφωνα με το καταστατικό της.

Άρθρο 9. Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Οι Κοιν.Σ.Επ. και οι Κοι.Σ.Π.Ε. του άρθρου 12 του ν. 2716/1999: α) έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση από το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας, το οποίο συστήνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Άρθρου Δεύτερου του ν. 3912/2011 (Α' 17), καθώς επίσης και από το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης και β) δύνανται να εντάσσονται στο ν. 3908/2011 (Α' 8).

Άρθρο 10. Οικονομικά κίνητρα και μέτρα στήριξης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

1. Οι εργαζόμενοι στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις, οι οποίοι ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού και λαμβάνουν επίδομα πρόνοιας ή επιδόματα επανένταξης ή οποιασδήποτε μορφής νοσήλιο ή παροχή, συνεχίζουν να εισπράττουν τις παροχές αυτές ταυτόχρονα με την αμοιβή τους από την Κοιν.Σ.Επ..

2. Το άρθρο 71 και οι παράγραφοι 1, 2, 3, 4 και 6 του άρθρου 73 του ν. 3842/2010 (Α' 58) εφαρμόζονται αναλόγως και για τις Κοιν.Σ.Επ..

3. Η Κοιν.Σ.Επ. δεν υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος για το ποσοστό των κερδών της το οποίο διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικού και τις δραστηριότητές της σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7. Το ποσοστό των κερδών της Κοιν.Σ.Επ. που διανέμεται στους εργαζόμενους υπόκειται σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος, σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα φορολογικό συντελεστή του πρώτου, μετά από το αφορολόγητο ποσό, κλιμακίου εισοδήματος της κλίμακας της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν. 2238/1994 (Α' 151), όπως ισχύει. Με την παρακράτηση του φόρου αυτού εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση, όσον αφορά στα κέρδη της Κοιν.Σ.Επ. και των εργαζομένων της Κοιν.Σ.Επ., οι οποίοι ανήκουν σε Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού.

4. Οι Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να εντάσσονται σε προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας, σε προγράμματα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) για τη στήριξη της εργασίας και στις κάθε είδους ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

Άρθρο 11. Έλεγχος και κυρώσεις επί των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

1. Οι υπάλληλοι της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για την τήρηση του Μητρώου του άρθρου 14, καθώς και οι υπάλληλοι των Διευθύνσεων Ανωνύμων Εταιριών των Περιφερειών έχουν την αρμοδιότητα: α) να καλούν τους εκπροσώπους των Κοιν.Σ.Επ. να παρέχουν έγγραφα και πληροφορίες, β) να έχουν πρόσβαση κατά τους ελέγχους σε έγγραφα και άλλα στοιχεία που τηρούνται σε οποιαδήποτε μορφή (έγγραφο, ηλεκτρονική, μαγνητική ή άλλη), στην εγκατάσταση της Κοιν.Σ.Επ., εφόσον αυτά δεν εμπίπτουν κατά προφανή τρόπο σε επαγγελματικό ή άλλο απόρρητο και δεν συνιστούν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα και γ) να ενεργούν έρευνες στους χώρους των Κοιν.Σ.Επ. και να προβαίνουν σε κατασχέσεις εγγράφων, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης, εφόσον τούτο επιβάλλεται για τον έλεγχο των παραβιάσεων. Οι έρευνες και οι έλεγχοι από υπαλλήλους της αρμόδιας υπηρεσίας διενεργούνται υπό τις εγγυήσεις του άρθρου 9 του Συντάγματος και των σχετικών διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

2. Η Διεύθυνση Προστασίας Καταναλωτή της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή αποστέλλει στην αρμόδια Υπηρεσία τήρησης του Μητρώου, καθώς και στις κατά τόπον και κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών, αναλυτικό δελτίο καταγεγραμμένων καταγγελιών με τυχόν παραβάσεις των διατάξεων του ν. 2251/1994 (Α' 191) από Κοιν.Σ.Επ.. Οι ανωτέρω αρμόδιες υπηρεσίες υποχρεούνται μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα να εφαρμόσουν τις διαδικασίες ελέγχου και κυρώσεων του παρόντος άρθρου και να ενημερώσουν σχετικά την αρμόδια Υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή.

3. Με την επιφύλαξη άλλων διατάξεων, με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Περιφερειάρχη, μετά από εισήγηση της αρμόδιας Υπηρεσίας, επιβάλλεται σε βάρος των Κοιν.Σ.Επ. που παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος, πρόστιμο από πεντακόσια (500,00) ευρώ έως δύο χιλιάδες (2.000,00) ευρώ. Σε περίπτωση υποτροπής το ανώτατο όριο προστίμου διπλασιάζεται και ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να διατάξει και την προσωρινή διαγραφή της Κοιν.Σ.Επ. από το Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας για χρονικό διάστημα από ένα (1) έως έξι (6) μήνες και, σε περίπτωση περαιτέρω υποτροπής, την οριστική διαγραφή της.

4. Αν η αρμόδια Υπηρεσία τήρησης του Μητρώου του άρθρου 14 διαπιστώσει ότι νομικά ή φυσικά πρόσωπα χρησιμοποιούν τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του άρθρου 10 με σκοπό να αποκομίσουν για λογαριασμό των ιδίων ή για λογαριασμό άλλων παράνομο περιουσιακά όφελος, διατάσσεται, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οριστική διαγραφή της Κοιν.Σ.Επ., στην οποία αυτά μετέχουν, από το Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, ενώ παράλληλα επιβάλλεται με απόφαση του κατά τόπο αρμόδιου Περιφερειάρχη πρόστιμο σε βάρος της Κοιν.Σ.Επ. ύψους τουλάχιστον πέντε χιλιάδων (5.000,00) ευρώ. Τα κριτήρια επιμέτρησης του προστίμου αυτού ορίζονται στην κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 17.

5. Τα ποσά των προστίμων που επιβάλλονται αποτελούν δημόσιο έσοδο και εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. (ν.δ. 356/1974, Α' 90). Τα ποσά που εισπράττονται θα αποδίδονται στο Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας.

6. Η επιβολή των ως άνω διοικητικών κυρώσεων είναι ανεξάρτητη από κάθε άλλη αστική, ποινική ή πειθαρχική κύρωση που τυχόν προβλέπεται σε βάρος των διοικούντων μελών της Κοιν.Σ.Επ. από την κείμενη νομοθεσία.

7. Αν Κοιν.Σ.Επ. που έχει εγγραφεί στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας παραβιάζει τις διατάξεις του παρόντος νόμου, ο αρμόδιος κατά τόπον Περιφερειάρχης μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή του, να επιβάλει τις κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο αυτό ή να εισηγηθεί στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης τη διαγραφή της Κοιν.Σ.Επ. από το Μητρώο αυτό. Η απόφαση περί διαγραφής της Κοιν.Σ.Επ. από το Μητρώο κοινοποιείται στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία και στα ασφαλιστικά ταμεία.

Άρθρο 12. Δίκτυα Συνεργασίας, Δυνατότητα Συμπράξεων και Προγραμματικές Συμφωνίες

1. Οι Κοιν.Σ.Επ. δύνανται να συνεργάζονται μεταξύ τους με αντικείμενο, ενδεικτικά, την ανταλλαγή υπηρεσιών ή την υλοποίηση προγραμμάτων, χρηματοδοτούμενων από εθνικούς, ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς, σύμφωνα με τους καταστατικούς τους σκοπούς.

2. Για τη συνεργασία απαιτείται απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της Κοιν.Σ.Επ. και καταρτίζεται σύμβαση συνεργασίας με ιδιωτικό συμφωνητικό.

3. Σε περίπτωση δημιουργίας δικτύου οικονομικής συνεργασίας, αυτό δεν έχει διακριτή νομική προσωπικότητα.

4. Οι Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να συμπράττουν δημιουργώντας κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς, ενώσεις και κεντρικές ενώσεις, καθώς και ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς ή ευρωπαϊκούς ομίλους.

5. Οι Κοιν.Σ.Επ. ως συμβαλλόμενοι μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με αντισυμβαλλόμενους το Δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, για την υλοποίηση δράσεων που αναφέρονται στους καταστατικούς σκοπούς των αντισυμβαλλομένων, τηρουμένων, κατά τα λοιπά, των αναφερομένων στο άρθρο 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87).

Άρθρο 13. Λύση και εκκαθάριση

1. Η Κοιν.Σ.Επ. λύεται αν τα μέλη μειωθούν κάτω του ελάχιστου ορίου κατά τον παρόντα νόμο. Επίσης λύεται, είτε σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 11 του ν. 1667/1986 είτε λόγω τελεσίδικης απόφασης του κατά τόπον αρμοδίου Μονομελούς Πρωτοδικείου, η οποία εκδίδεται ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον, αν διαπιστωθεί η

παράβαση διατάξεων του παρόντος οι οποίες αφορούν στη σύσταση και εγγραφή της Κοιν.Σ.Επ. στο οικείο Μητρώο. Η αίτηση εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των άρθρων 682επ. Κ.Πολ.Δ. και, όταν η απόφαση καταστεί τελεσίδικη, η Κοιν.Σ.Επ διαγράφεται αυτοδικαίως από το Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας.

2. Η Διοικούσα Επιτροπή εκτελεί χρέη εκκαθαριστή, εφόσον το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, μέχρι να διορισθούν εκκαθαριστές από τη Γενική Συνέλευση. Οι εκκαθαριστές υποχρεούνται να εξοφλήσουν τα χρέη και να τακτοποιήσουν τις εκκρεμείς υποχρεώσεις της Κοιν.Σ.Επ.. Αν απομένει μόνο παθητικό, οι εκκαθαριστές προβαίνουν στην περάτωση της εκκαθάρισης. Αν διαπιστωθεί ότι υπάρχει και ενεργητικό, η Κοιν.Σ.Επ. αναβιώνει αυτοδίκαια και ως υπό εκκαθάριση εγγράφεται στα οικεία Μητρώα βάσει του άρθρου 791 Κ.Πολ.Δ.. Με το πέρας της εκκαθάρισης το υπόλοιπο δεν διανέμεται, αλλά διατίθεται στο Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας. Το άρθρο 6 του παρόντος εφαρμόζεται αναλογικώς για τη λειτουργία των εκκαθαριστών.

3. Αν η Κοιν.Σ.Επ. διαγραφεί από το Μητρώο του άρθρου 14 με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 7 του άρθρου 11, λύεται αυτοδίκαια και τίθεται σε εκκαθάριση.

4. Η ολοκλήρωση της εκκαθάρισης οδηγεί σε αυτοδίκαιη διαγραφή της Κοιν.Σ.Επ. από τα οικεία Μητρώα.

Άρθρο 14. Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας

1. Συνιστάται Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας, στο εξής Μητρώο, το οποίο είναι δημόσιο βιβλίο που τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή. Το Μητρώο τηρείται στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Η πρόσβαση σε αυτό γίνεται ατελώς από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο και αποτελείται από τα εξής επί μέρους μητρώα:

α. Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά οι Κοιν.Σ.Επ. οι οποίες συστήνονται με βάση τον παρόντα νόμο και οι Κοι.Σ.Π.Ε. του ν. 2716/1999. Με την εγγραφή τους οι Κοιν.Σ.Επ. και Κοι.Σ.Π.Ε. αποκτούν πρόσβαση στα χρηματοδοτικά εργαλεία του άρθρου 9 και απολαμβάνουν των οικονομικών κινήτρων και μέτρων στήριξης του άρθρου 10.

β. Ειδικό Μητρώο άλλων Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, στο οποίο εγγράφονται προαιρετικά οι υφιστάμενες νομικές μορφές, οι οποίες πληρούν σωρευτικά τα ακόλουθα κριτήρια:

αα) έχουν ως αποκλειστικό καταστατικό σκοπό την κοινωνική ωφέλεια μέσω της παραγωγής αγαθών ή της παροχής υπηρεσιών συλλογικού και κοινωνικού χαρακτήρα,
ββ) αποδίδουν προτεραιότητα στα άτομα και την εργασία έναντι του κεφαλαίου,
γγ) εφαρμόζουν δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων,
δδ) έχουν αυτονομία στη διοίκηση και διαχείριση των δραστηριοτήτων τους,
εε) προβλέπουν τη χρησιμοποίηση των κερδών τους για τους καταστατικούς σκοπούς τους και δευτερευόντως τη δυνατότητα περιορισμένης έκτασης διανομής των κερδών αυτών,
στστ) λειτουργούν με βάση την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης,

ζς) οι δραστηριότητές τους εντάσσονται αποκλειστικά σε μία από τις κατηγορίες της παραγράφου 2 του άρθρου 2 και η) αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους τουλάχιστον επί μια τριετία πριν από την υποβολή της αίτησης εγγραφής στο Μητρώο. Οι Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας που εγγράφονται στο Ειδικό Μητρώο μπορούν να χρηματοδοτούνται από το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης και να εντάσσονται στο ν. 3908/2011 (Α' 8).

2. α) Στην παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3144/2003 (Α' 111) προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής: «δ) Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας.»
β) Στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας της περίπτωσης δ' της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 3144/2003 τηρείται το Γενικό Μητρώο της παραγράφου 1 του παρόντος νόμου και τα επί μέρους μητρώα αυτού.

3. Στην παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 3144/2003 και μετά το εδάφιο «Των Διευθύνσεων και Τμημάτων προΐστανται υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού» προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Ειδικά στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας κατανέμονται έξι (6) οργανικές θέσεις από τις υφιστάμενες στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οποίες διαρθρώνονται ως εξής: τέσσερις (4) υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, ένας (1) υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Πληροφορικής και ένας (1) υπάλληλος του κλάδου ΔΕ Διοικητικού – Λογιστικού.»

Άρθρο 15. Συντονιστικός φορέας πολιτικών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας

Η Ειδική Υπηρεσία για την Ενσωμάτωση των Αρχών της EQUAL και για τη διαχείριση δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» που έχει συσταθεί με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου 4 και την περίπτωση ε' της παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3614/2007 (Α' 267) και λειτουργεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ' αριθμ. 180691/7.2.2001 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (Β' 148), όπως αυτή τροποποιήθηκε και ισχύει, μετονομάζεται σε «Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ενταξη και την Κοινωνική Οικονομία». Υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και Άλλων Πόρων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία συστάθηκε με το π.δ. 475/1993 (Α' 205) και μετονομάστηκε με την παρ. 3 του άρθρου 18 του ν. 2224/1994 (Α' 112), και είναι αρμόδια για το σχεδιασμό, το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση όλων των αναγκαίων πολιτικών και ενεργειών που αποσκοπούν στην ανάπτυξη και την ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας.

Άρθρο 16. Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς

1. Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς είναι αυτές κατά τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές στο στάδιο ανάθεσης λαμβάνουν υπόψη σημαντικές κοινωνικές πτυχές ως κριτήρια ανάθεσης. Ενδεικτικά, ως τέτοια κριτήρια νοούνται: α) οι ευκαιρίες απασχόλησης, β) η

κοινωνική ένταξη εύάλωτων κοινωνικών ομάδων, γ) η ισότητα ευκαιριών, δ) ο σχεδιασμός της προσβασιμότητας για όλους, ε) η συνεκτίμηση των κριτηρίων αειφορίας, στα οποία περιλαμβάνονται θέματα ηθικού εμπορίου και ζ) η ευρύτερη εκούσια συμμόρφωση με την εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ).

2. Για την εκπόνηση και εφαρμογή Ολοκληρωμένου Σχεδίου Ενσωμάτωσης Πολιτικών Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, αρμόδιο Υπουργείο είναι το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

3. α) Συνιστάται εννεαμελής Διυπουργική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από:

- αα) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με τον αναπληρωτή του.
- ββ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με τον αναπληρωτή του.
- γγ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών, με τον αναπληρωτή του.
- δδ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών, με τον αναπληρωτή του.
- εε) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, με τον αναπληρωτή του.
- στστ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, με τον αναπληρωτή του.
- ζζ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, με τον αναπληρωτή του.
- ηη) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με τον αναπληρωτή του.
- θθ) Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με τον αναπληρωτή του.

β) Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ορίζονται τα μέλη της Διυπουργικής Επιτροπής και δύο από τα μέλη της Επιτροπής αυτής ορίζονται ως Πρόεδρος και αναπληρωτής του.

4. Στη Διυπουργική Επιτροπή μπορεί να συμμετέχουν, αναλόγως του θέματος και εφόσον κρίνεται από την Επιτροπή αναγκαίο, και εκπρόσωποι άλλων κατά περίπτωση Υπουργείων ή εκπρόσωποι άλλων φορέων του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα ή εκπρόσωποι πανεπιστημιακών ιδρυμάτων ή επιστημονικών ιδρυμάτων και οργανισμών, εκπρόσωποι φορέων ευπαθών ομάδων και ατόμων με αναπηρία, εκπρόσωποι συνδέσμων ή ενώσεων ή επιμελητηρίων που ορίζονται με απόφαση του οικείου Συνδέσμου ή Επιμελητηρίου, καθώς και εκπρόσωποι οργανώσεων συλλόγων καταναλωτών, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

5. Η Διυπουργική Επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) Τη γνωμοδότηση στο Ολοκληρωμένο Σχέδιο Ενσωμάτωσης Πολιτικών Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, το οποίο εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από την έναρξη της λειτουργίας της.
- β) Την πρόταση προϊόντων, υπηρεσιών και έργων στα οποία θα εφαρμοστούν κριτήρια Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς.
- γ) Την έγκαιρη ενημέρωση των προμηθευτών του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου

τομέα, καθώς και άλλων ενδιαφερομένων.

δ) Την εισήγηση προς τους αρμόδιους Υπουργούς κάθε αναγκαίας νομοθετικής ρύθμισης και τροποποίησης του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, όπου απαιτείται, καθώς και της λήψης των αναγκαίων μέτρων για την εφαρμογή Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς.

ε) Την εισήγηση για την εφαρμογή του άρθρου 18 του π.δ. 60/2007 (Α' 64) και τους ειδικότερους όρους ανάθεσης συμβάσεων κοινωνικής αναφοράς ιδίως σε περιπτώσεις ύπαρξης περισσότερων προσφορών από φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας.

στ) Την εισήγηση για την εφαρμογή της κοινωνικής ρήτρας εκτέλεσης στις δημόσιες συμβάσεις.

ζ) Την αξιολόγηση, παρακολούθηση της εφαρμογής και επικαιροποίηση της Εθνικής Πολιτικής Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς.

η) Την εισήγηση προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και τους συναρμόδιους Υπουργούς, για την εκπόνηση μελετών και προγραμμάτων σχετικά με την προώθηση της εφαρμογής των Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς. Οι συνεδριάσεις της Διυπουργικής Επιτροπής, καθώς και των επί μέρους Ομάδων Εργασίας που προβλέπεται ότι μπορεί να συσταθούν, γίνονται εντός του κανονικού ωραρίου εργασίας χωρίς αμοιβή.

6. Η γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής ανατίθεται σε έναν υπάλληλο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης με τον αναπληρωτή του.

7. Η νομική υποστήριξη της Επιτροπής ανατίθεται σε δύο μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που υπηρετούν στο Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης αντίστοιχα και εναλλάσσονται αναλόγως του θέματος.

Άρθρο 17. Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Εσωτερικών δύναται να καθορίζονται τα κριτήρια επιμέτρησης των προστίμων που προβλέπονται στο άρθρο 11.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Εσωτερικών δύναται να κατηγοριοποιούνται οι παραβάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 11.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά των προστίμων που προβλέπονται στο άρθρο 11. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι λεπτομέρειες του τρόπου είσπραξης και απόδοσης των ποσών των προστίμων της παραγράφου 5 του άρθρου 11.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζεται η διαδικασία απόδοσης του υπολοίπου της εκκαθάρισης της παραγράφου 2 του άρθρου 13.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας του άρθρου 15, ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα τήρησης και λειτουργίας του Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας, κάθε λεπτομέρεια σχετική με τη λειτουργία του, τεχνική ή μη, οι αρμοδιότητες του Τμήματος Κοινωνικής Οικονομίας του άρθρου 14, οι προδιαγραφές και τα κριτήρια πιστοποίησης των νομικών προσώπων που εγγράφονται στα επί μέρους Μητρώα, οι προϋποθέσεις και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή τους σε αυτά, οι προϋποθέσεις για τη διαγραφή τους, η μορφή και το περιεχόμενο του προτυποποιημένου καταστατικού της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 3, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Τα ελάχιστα απαιτούμενα κριτήρια εγγραφής και πιστοποίησης των Κοιν.Σ.Επ. προσδιορίζονται με βάση τις παραγράφους 2, 3, 4 και 5 του άρθρου 1 και τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 2.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζονται θέματα λειτουργίας της Διυπουργικής Επιτροπής του άρθρου 16, ο τρόπος λήψης αποφάσεων, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο σχετικό θέμα για την πραγματοποίηση του έργου της.

7. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ορίζονται τα πρόσωπα της παραγράφου 6 του άρθρου 16.

Άρθρο 18. Οργάνωση και λειτουργία αναπτυξιακών συμπράξεων για δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»

1. Δικαιούχοι πράξεων κατά την έννοια της παρ. 5 του άρθρου 1 και του άρθρου 22 του ν. 3614/2007 (Α' 267), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3840/2010 (Α' 53) και ισχύει, για: α) τη δράση 3 «Τοπικές δράσεις κοινωνικής ένταξης για ευάλωτες ομάδες» της κατηγορίας παρέμβασης 1 «Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων του πληθυσμού» του Θεματικού Άξονα Προτεραιότητας 4 «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών», β) τη δράση 1 «Ενίσχυση σχεδίων δράσης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης», της κατηγορίας παρέμβασης 2 «Ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας για την απασχόληση ευάλωτων ομάδων» του Θεματικού Άξονα Προτεραιότητας 4 «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών» και γ) τη δράση 7 «Τοπικά σχέδια για την απασχόληση, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των τοπικών αγορών εργασίας» της κατηγορίας παρέμβασης 1 «Ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης» του Θεματικού Άξονα Προτεραιότητας 3 «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», ορίζονται νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που λειτουργούν με τη μορφή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και καλούνται Αναπτυξιακές Συμπράξεις.

2. Οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις επιχορηγούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και λειτουργούν αποκλειστικά για την εκτέλεση της πράξης που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο των συγκεκριμένων κατηγοριών παρέμβασης. Οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις έχουν διάρκεια τουλάχιστον έως πέντε (5) χρόνια μετά την ολοκλήρωση της πράξης που έχουν αναλάβει και σε κάθε περίπτωση μέχρι την αποπληρωμή του υπολοίπου της εγκριθείσας χρηματοδότησης

και την ολοκλήρωση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτήν. Οι εταίροι της Αναπτυξιακής Σύμπραξης δεν υποχρεούνται σε κοινές εισφορές, εκτός αν άλλως ορίζεται στο καταστατικό τους.

3. Εταίροι των Αναπτυξιακών Συμπράξεων μπορεί να είναι: α) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, β) οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και οι κοινωφελείς επιχειρήσεις τους, γ) οι δημόσιοι οργανισμοί και επιχειρήσεις, δ) οι αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 (Α' 87) και της περίπτωσης β' της παρ. 3 του άρθρου 252 του ν. 3463/2006 (Α' 114), ε) τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στ) οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων. Οι υπό στοιχεία α', β' και γ' φορείς δεν δύναται να ορισθούν συντονιστές εταίροι των Συμπράξεων. Οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις δεν μπορούν να αποτελούνται από λιγότερους των τριών εταίρων, επί ποινή απαραδέκτου, άλλως δεν μπορούν να καταστούν δικαιούχοι κατά την έννοια της παραγράφου 1.

4. Στην περίπτωση συμμετοχής τμημάτων Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.) και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.), ως εταίρων σε Αναπτυξιακή Σύμπραξη, η οικονομική διαχείριση των έργων τους ανατίθεται σε Ειδικούς Λογαριασμούς που λειτουργούν στα αντίστοιχα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι..

5. Κατά την υποβολή της πρότασης χρηματοδότησης της πράξης, οι φορείς της παραγράφου 3 θα πρέπει να έχουν συνάψει έγγραφη συμφωνία με τη μορφή καταστατικού σύστασης της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας, χωρίς όμως να τηρηθούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας του καταστατικού, που θα συνοδεύεται από σχετικές αποφάσεις των οργάνων διοίκησης των συμμετεχόντων εταίρων. Σε κάθε περίπτωση οι διατυπώσεις δημοσιότητας για τη σύσταση της Αναπτυξιακής Σύμπραξης θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πριν την έκδοση της Απόφασης ένταξης της πράξης. Η Αναπτυξιακή Σύμπραξη αποκτά νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το άρθρο 784 Α. Κ. και διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, των σε εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων κανονιστικών πράξεων και συμπληρωματικά από τις διατάξεις των άρθρων 741 και επόμενα Α.Κ.. Στο καταστατικό της Αναπτυξιακής Σύμπραξης πρέπει να ορίζεται ο εταίρος που θα αναλάβει καθήκοντα Συντονιστή.

6. Όργανα διοίκησης των Αναπτυξιακών Συμπράξεων είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, ο Συντονιστής Εταίρος και ο Διαχειριστής.

7. Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) αποτελείται από ισάριθμα με τους εταίρους μέλη. Κάθε εταίρος ορίζει από ένα τακτικό και ένα αναπληρωματικό μέλος για το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο κατά τη διάρκεια λειτουργίας των Αναπτυξιακών Συμπράξεων μπορεί να αντικατασταθεί από τον φορέα, τον οποίο εκπροσωπεί. Το Διοικητικό Συμβούλιο:
α) εκλέγει τον Διαχειριστή της Αναπτυξιακής Σύμπραξης,
β) θεσπίζει εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας,
γ) αποφασίζει για το μηχανισμό πιστοποίησης εκτέλεσης των πράξεων της Αναπτυξιακής

Σύμπραξης, καθώς και για τις εσωτερικές διαδικασίες επαλήθευσης των δαπανών αυτής και δ) είναι αρμόδιο για κάθε ζήτημα που δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Συντονιστή Εταίρου και του Διαχειριστή. Οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, εκτός αν άλλως ορίζεται στο καταστατικό. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ., που εκλέγεται εκ των μελών του, εκπροσωπεί την Αναπτυξιακή Σύμπραξη ενώπιον κάθε δικαστικής ή διοικητικής αρχής και ενώπιον κάθε τρίτου.

8. Ο Συντονιστής Εταίρος:

α) έχει το γενικό συντονισμό των ενεργειών που απαιτούνται για την άρτια εκτέλεση της πράξης έναντι της Ειδικής Υπηρεσίας που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης,

β) φέρει την ευθύνη για την απρόσκοπτη υλοποίηση της πράξης και εισηγείται προς το Δ.Σ. τις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες εφόσον απαιτούνται,

γ) είναι υπεύθυνος για την επικοινωνία και τη συνεργασία με την Ειδική Υπηρεσία που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης,

δ) μεριμνά ώστε οι δαπάνες που υποβάλλονται από τους εταίρους να έχουν πραγματοποιηθεί για το σκοπό της υλοποίησης της πράξης και να αντιστοιχούν στις δραστηριότητες που συμφωνήθηκαν μεταξύ τους,

ε) ενημερώνει τους εταίρους ως προς τα αναγκαία έγγραφα και τις οδηγίες της Ειδικής Υπηρεσίας που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης, των αρμόδιων εθνικών οργάνων και των αρμόδιων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

στ) προετοιμάζει και υποβάλλει την πρόταση χρηματοδότησης της πράξης, καθώς και όλα τα απαιτούμενα για την εξέλιξη της υλοποίησης και παρακολούθησης της πράξης έγγραφα,

ζ) καταρτίζει και εισηγείται στο Διοικητικό Συμβούλιο το μηχανισμό πιστοποίησης εκτέλεσης της πράξης της Αναπτυξιακής Σύμπραξης με σκοπό την εξασφάλιση της ποιότητας υλοποίησης αυτής και του αποτελέσματος, καθώς και τις εσωτερικές διαδικασίες επαλήθευσης των δαπανών, που διασφαλίζουν τη νομιμότητα και κανονικότητά τους,

η) παρακολουθεί τη λειτουργία των παραπάνω διαδικασιών,

θ) τηρεί όλα τα διοικητικά και χρηματοοικονομικά στοιχεία της πράξης, της Αναπτυξιακής Σύμπραξης, τα στοιχεία υλοποίησης του φυσικού αντικειμένου και τα προϊόντα αυτής, καθώς και τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με τις δαπάνες και τους λογιστικούς ελέγχους για διάστημα τριών ετών μετά το κλείσιμο του επιχειρησιακού προγράμματος και τουλάχιστον μέχρι το έτος 2020, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

9. Ο Διαχειριστής της Αναπτυξιακής Σύμπραξης, φυσικό πρόσωπο, εκλέγεται από το Δ.Σ. με ομόφωνη απόφαση όλων των μελών, κατόπιν εισηγήσεως του εκπροσώπου του Συντονιστή Εταίρου.

Ο Διαχειριστής:

α) κατανέμει τη χρηματοδότηση της πράξης στον κάθε εταίρο ανάλογα με την εξέλιξη της υλοποίησής της,

β) παρέχει στοιχεία κίνησης του λογαριασμού στον φορέα που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης και στην Αρχή Πιστοποίησης του ν. 3614/2007, όπως ισχύει,

γ) καταρτίζει τα Δελτία Δήλωσης Δαπανών, τα οποία επέχουν θέση υπεύθυνης δήλωσης,

δ) πιστοποιεί τη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών της πράξης και έχει την ευθύνη

του Δημοσίου Υπολόγου κατά τα άρθρα 54 επ. του ν. 2362/1995 (Α' 247), όπως κάθε φορά ισχύει.

10. Η αποχώρηση εταίρου επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση ανάληψης του έργου του αποχωρούντος από υφιστάμενους εταίρους ή ταυτόχρονης αντικατάστασής του από νέο. Η αποχώρηση και αντικατάσταση εταίρου γίνεται με απόφαση που λαμβάνεται με την αυξημένη πλειοψηφία των τριών τετάρτων των μελών του Δ.Σ. και μετά από σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Ειδικής Υπηρεσίας που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης. Μετά την αποχώρηση και αντικατάσταση εταίρου, η Αναπτυξιακή Σύμπραξη ενημερώνει το φάκελο της Διαχειριστικής Επάρκειας. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις της Ειδικής Υπηρεσίας που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης, όπως αυτές απορρέουν από τις κανονιστικές διατάξεις, ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης και επέρχονται όλες οι εκ του νόμου προβλεπόμενες συνέπειες. Σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των εταίρων δεν μπορεί να υπολείπεται των τριών. Η αντικατάσταση του Συντονιστή Εταίρου απαγορεύεται. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται με την αυξημένη πλειοψηφία των τριών τετάρτων των μελών του Δ.Σ. και σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Υπηρεσίας που ασκεί καθήκοντα διαχείρισης και μόνο στην περίπτωση που αποδεδειγμένα τίθεται σε κίνδυνο η ομαλή υλοποίηση του έργου.

11. Για την ένταξη, την εκτέλεση, τη χρηματοδότηση και τη διαχείριση των ανωτέρω δράσεων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του ν. 3614/2007, όπως κάθε φορά ισχύει, καθώς και των σε εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων κανονιστικών πράξεων, οι διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 του Συμβουλίου της 11ης Ιουλίου 2006 περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής, όπως κάθε φορά ισχύει, καθώς και οι διατάξεις κάθε συναφούς κοινοτικής ή εθνικής ρύθμισης.

12. Οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις οφείλουν να τηρούν όλες τις νόμιμες διατυπώσεις και τα οικονομικά στοιχεία που προβλέπονται από τις σχετικές με τη διαχείριση εθνικών και κοινοτικών πόρων διατάξεις και υπέχουν όλες τις ευθύνες που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές. Σε κάθε περίπτωση, κατά την οποία διαπιστώνονται παρατυπίες ή παραβάσεις που συνεπάγονται τη διακοπή της χρηματοδότησης ή τη μείωση του ύψους της και απαιτούν την επιστροφή των παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 26 του ν. 3614/2007, όπως κάθε φορά ισχύει, και των υπουργικών αποφάσεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση αυτού. Οι υποχρεώσεις και η ευθύνη που απορρέει από την εκτέλεση της πράξης υφίστανται για χρονικό διάστημα τριών ετών μετά το κλείσιμο του επιχειρησιακού προγράμματος και τουλάχιστον μέχρι το έτος 2020, δηλαδή και μετά τη λύση της Αναπτυξιακής Σύμπραξης, με ειδική μνεία στο Καταστατικό της έγγραφο. Σε περίπτωση που κάποιο από τα νομικά πρόσωπα που συγκροτούν την Αναπτυξιακή Σύμπραξη λυθεί κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου και, ως εκ τούτου αποχωρήσει από την Αναπτυξιακή Σύμπραξη και αντικατασταθεί από νέο μέλος ή το έργο του αναληφθεί από υφιστάμενους εταίρους, κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 10, τότε ο εταίρος που αντικαθιστά τον αποχωρήσαντα υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του δεύτερου, στο μέτρο που αυτό είναι δυνατόν κατά τις κείμενες διατάξεις. Σε περίπτωση μη

αντικατάστασης του αποχωρούντος μέλους, κατά τα ανωτέρω, που έχει ως συνέπεια την ανάκληση της απόφασης ένταξης της πράξης, την ευθύνη φέρουν τα φυσικά πρόσωπα που αποτελούσαν τα όργανα διοίκησης του νομικού προσώπου που λύθηκε, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον με τα λοιπά μέλη της αναπτυξιακής σύμπραξης.

13. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και του τυχόν συναρμόδιου κάθε φορά Υπουργού, ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

14. Η ισχύς του άρθρου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του.

Άρθρο 19.

1. Δικαιούχος του ΟΕΚ, στον οποίο κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου είτε έχει χορηγηθεί δάνειο αποκλειστικά από το στεγαστικό κεφάλαιο του ΟΕΚ για αποπεράτωση, επέκταση, αναμόρφωση, επισκευή, αγορά ή ανέγερση κατοικίας είτε έχει παραχωρηθεί κατοικία ή αγορασμένο διαμέρισμα, μπορεί με αίτησή του να ζητήσει:

α) Εφόσον μέρος του ποσού ή ολόκληρο το ποσό της οφειλής του έχει καταστεί ληξιπρόθεσμο κατά τη δημοσίευση του παρόντος, την εξόφληση του ποσού αυτού, καθώς και των παντός είδους επιβαρύνσεων, είτε εφάπαξ με ποσοστό έκπτωσης 80% επί των επιβαρύνσεων, είτε σε ισόποσες μηνιαίες δόσεις με ποσοστό έκπτωσης 50% επί των επιβαρύνσεων. Ο αριθμός των δόσεων δεν μπορεί να είναι μικρότερος από έξι (6) και μεγαλύτερος από είκοσι τέσσερις (24) και το ποσό κάθε δόσης δεν μπορεί να είναι μικρότερο των εκατό (100) ευρώ. Η έκπτωση για τμηματική καταβολή χορηγείται μετά την τακτική και εμπρόθεσμη καταβολή όλων των δόσεων της ληξιπρόθεσμης οφειλής, και το ποσό εκπίπτει από την υποχρέωση καταβολής, εφόσον δεν υπάρχει λόγος έκπτωσης από το δικαίωμα. Μη καταβολή δόσης επιτρέπεται μόνο δύο μη συνεχόμενες φορές και συνεπάγεται την υποχρέωση καταβολής διπλάσιας δόσης τον επόμενο μήνα από τη μη πληρωμή. Η επανάληψη μη καταβολής δόσης για τρίτη φορά ή για δεύτερη συνεχόμενη ή η μη καταβολή της διπλάσιας δόσης, κατά τα ως άνω, συνεπάγεται την έκπτωση από τη ρύθμιση και την αναβίωση της οφειλής στην προ της ρύθμισης κατάσταση, αφού αφαιρεθούν αυτά που έχουν ήδη καταβληθεί. Προϋπόθεση για τη συνέχιση της υπαγωγής στη ρύθμιση της τμηματικής καταβολής της ληξιπρόθεσμης οφειλής αποτελεί επιπλέον η συνεχής και αδιάλειπτη καταβολή των τρεχουσών δόσεων της οφειλής. Το άληκτο ποσό της οφειλής αποπληρώνεται κατά τα προβλεπόμενα στη σύμβαση που έχει υπογραφεί.

β) Εφόσον η οφειλή του είναι ενήμερη ή έχει γίνει ρύθμιση εφάπαξ καταβολής στη ληξιπρόθεσμη οφειλή και υπολείπεται άληκτο κεφάλαιο, την εφάπαξ εξόφληση αυτού με ποσοστό έκπτωσης 3% επί της ετήσιας δόσης για το πρώτο έτος προεξόφλησης, αυξανόμενο κατά 3% για κάθε επόμενο έτος προεξόφλησης. Ως ετήσια δόση θεωρείται το ποσό που προκύπτει στο τέλος του έτους, μετά την άθροιση των επί μέρους δόσεων.

γ) Εφόσον είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο του ΟΑΕΔ ως άνεργος ή μακροχρόνια άνεργος, επιδοτείται από αυτόν και έχει ετήσιο οικογενειακό εισόδημα μικρότερο των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ και για όσο χρόνο πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, την αναστολή της πληρωμής των μηνιαίων δόσεων του άληκτου κεφαλαίου και την ισόχρονη άτοκη

επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής των δόσεων αυτών, με ανώτατο χρονικό όριο αναστολής την 31η Δεκεμβρίου 2012. Αν επιπλέον έχει ληξιπρόθεσμη οφειλή, μπορεί για το ποσό αυτό να ζητήσει την υπαγωγή του στη ρύθμιση της περίπτωσης α'.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Δ.Σ. του ΟΕΚ, καθορίζονται όροι, προϋποθέσεις, διαδικασία, τρόπος και χρόνος υπαγωγής δικαιούχων του ΟΕΚ σε ρύθμιση οφειλών, οι οποίες εξυπηρετούνται από τράπεζες, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα που αφορά στη ρύθμιση αυτή.

3. Η αίτηση για υπαγωγή στη ρύθμιση της παραγράφου 1 υποβάλλεται μέχρι 30.12.2011 και αφορά στεγαστική παροχή αποκλειστικά από κεφάλαια του ΟΕΚ, η εξυπηρέτηση και η παρακολούθηση της οποίας γίνεται αποκλειστικά από τις υπηρεσίες του Οργανισμού. Χρόνος υπολογισμού των ληξιπρόθεσμων οφειλών και των παντός είδους επιβαρύνσεων για υπαγωγή στις προαναφερόμενες ρυθμίσεις ορίζεται ο χρόνος υποβολής της αίτησης. Οι παντός είδους επιβαρύνσεις περιλαμβάνουν τους τόκους υπερημερίας, τα πρόσθετα τέλη, τις προσαυξήσεις, τις λοιπές επιβαρύνσεις, τα πρόστιμα και τα λοιπά έξοδα. Η παράγραφος 1 αφορά τους δικαιούχους του ΟΕΚ οι οποίοι έτυχαν στεγαστικής παροχής αποκλειστικά από κεφάλαια του Οργανισμού, η εξυπηρέτηση και η παρακολούθηση της οποίας γίνεται αποκλειστικά από τις υπηρεσίες αυτού.

4. Εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος και μετά από γνώμη του Δ.Σ. του ΟΕΚ, εκδίδεται και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, με την οποία καθορίζεται ο τρόπος καθορισμού του αριθμού των δόσεων, υποβολής της αίτησης και καταβολής της οφειλής, η διαδικασία για την εφαρμογή των παραγράφων 1 και 3 και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα. Με όμοια απόφαση τροποποιείται ή συμπληρώνεται κάθε διάταξη η οποία αφορά τον Κανονισμό «περί προϋποθέσεων παροχής κατοικίας και δανείων υπό του ΟΕΚ» (υ.α. 30727/4815/4.8.1971, Β' 661).

Άρθρο 20.

1. Στο τέλος της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 19 του ν. 1902/1990 (Α' 138), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την περίπτωση ζ' της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 3816/2010 (Α' 6) και όπως η ανωτέρω περίπτωση προστέθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 59 του ν. 3518/2006 (Α' 272), προστίθενται υποπεριπτώσεις υ' έως ιη)' ως εξής:

«ι)	Γλυκογονίαση	τύπου	ιβ				
ια)	Ελλειψη	ΟρنيθοΚαρβαμυλο	Τρανσφεράσης				
ιβ)	Πνευμονική		Υπέρταση				
ιγ)	Ιδιοπαθή	Αιμολυτική	Αναιμία	Θρομβοπενική	Πορφύρα		
ιδ)	Νυχτερινή	Παροξυσμική		Αιμοσφαινουρία			
ιε)	Χρόνια	Νεφρική	Νόσο	XNN	(στάδιο 3 και 4)		
ισ)	Ομόζυγη	Μεσογειακή	Αναιμία	και	Ενδιάμεση Μεσογειακή Αναιμία	και	Ομόζυγη
ις)	Δρεπανοκυτταρική						Αναιμία
ιζ)	Νόσος	Niemann	Pick	τύπου	C		
ιη)	Υπερφαινυλαλανιναιμία».						

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μπορεί, μετά από αίτησή τους, να αποσπώνται, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, τέσσερις συνολικά υπάλληλοι των εν λόγω Υπουργείων ή των εποπτευόμενων από αυτά νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, για κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της Γραμματείας του Προέδρου του ΕΟΠΥΥ. Η κατά τα ανωτέρω απόσπαση λήγει με τη λήξη της θητείας του Προέδρου. Ο χρόνος της απόσπασης θεωρείται, για κάθε συνέπεια, ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στην οργανική θέση από την οποία προέρχονται οι αποσπώμενοι, οι οποίοι δικαιούνται, κατά το χρόνο της απόσπασής τους, να λαμβάνουν, από τον φορέα υποδοχής τους, πλήρεις τις τακτικές αποδοχές και πάσης φύσεως επιδόματα και πρόσθετες απολαβές της οργανικής τους θέσης, πλην εκείνων που συνδέονται με την ενεργό άσκηση των καθηκόντων τους.

3. α. Η προθεσμία που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 24 του ν. 3965/2011 (Α' 113) παρατείνεται μέχρι 31.12.2011. Η ισχύς της διάταξης αυτής ανατρέχει στην έναρξη ισχύος του ν. 3918/2011 (Α' 31).
β. Η παρ. 3 του άρθρου 26 του ν. 3918/2011 (Α' 31) αντικαθίσταται ως εξής:
«3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, για τη λειτουργία της Κεντρικής Υπηρεσίας του Οργανισμού μεταφέρονται σε αυτήν άτομα από το διοικητικό, ιατρικό και υγειονομικό προσωπικό των εντασσόμενων φορέων του άρθρου 17, των οποίων η έδρα βρίσκεται εντός των ορίων των δήμων της Περιφέρειας Αττικής, όπως αυτοί αναφέρονται στην περίπτωση θ' του άρθρου 3 του ν. 3852/2010 (Α' 87), καθώς και δικηγόροι με έμμισθη εντολή, με την ίδια εργασιακή σχέση, την οργανική θέση, βαθμό, κλάδο και ειδικότητα που κατέχουν, με συνεκτίμηση της αίτησης τους και των αναγκών της υπηρεσίας.»
γ. Στο τέλος της παραγράφου 5 του άρθρου 26 του ν. 3918/2011 προστίθεται εδάφιο ως εξής:
«Ειδικά για το διάστημα μέχρι 31.12.2011 τη μισθοδοσία, τα επιδόματα, τα έξοδα κίνησης, τις υπερωρίες και τις αποζημιώσεις καταβάλλουν οι φορείς από τους οποίους προέρχεται το προσωπικό, η δε δαπάνη συμψηφίζεται με τα οφειλόμενα από τους φορείς ποσά σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 27 του άρθρου 72 του ν. 3984/2011. Για δε το προσωπικό που υπηρετεί στην ΥΠΕΔΥΦΚΑ, η μισθοδοσία, τα επιδόματα, τα έξοδα κίνησης, οι υπερωρίες και οι αποζημιώσεις, εξακολουθούν να καταβάλλονται από τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το ανωτέρω αναφερόμενο χρονικό διάστημα, η δε δαπάνη αποδίδεται στη Γ.Γ.Κ.Α. από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., μέσα σε δυο μήνες από την έγκριση του πρώτου προϋπολογισμού.

Τα προσωπικά μητρώα του μεταφερόμενου προσωπικού, εξακολουθούν να τηρούνται και να ενημερώνονται, από τους φορείς από τους οποίους προέρχονται, μέχρι την οριστική παραλαβή τους από την αρμόδια υπηρεσία του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.»

δ. Στο άρθρο 26 του ν. 3918/2011 προστίθεται παράγραφος 10 ως ακολούθως:
«10. Στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. συστήνεται μία (1) θέση Νομικού Συμβούλου, ο οποίος προσλαμβάνεται με σχέση έμμισθης εντολής κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στις παραγράφους 1 και 3 και ο οποίος προΐσταται της Διεύθυνσης Νομικών Υποθέσεων. Στην ανωτέρω θέση του Νομικού Συμβούλου διορίζεται δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω.»

ε. Η παράγραφος 4 του άρθρου 33 του ν. 3918/2011 (Α' 31) αντικαθίσταται ως εξής:
«4. Εως την επιλογή των προϊσταμένων οργανικών μονάδων του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., διαδικασία που

δύναται να ξεκινήσει εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη λειτουργίας του, τα καθήκοντα αυτά ασκούν οι προϊστάμενοι των εντασσόμενων υπηρεσιών με απόφαση του Διοικητή. Η τοποθέτηση γίνεται σε θέσεις προϊσταμένων αντίστοιχου επιπέδου οργανικών μονάδων του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., με κριτήριο τον περισσότερο χρόνο άσκησης καθηκόντων προϊσταμένου αντίστοιχου επιπέδου, σε συνάρτηση με τα ουσιαστικά τους προσόντα. Εφόσον δεν επαρκούν οι θέσεις προϊσταμένων οργανικών μονάδων, για την τοποθέτηση όλων των προϊσταμένων, οι προϊστάμενοι που δεν τοποθετούνται εξακολουθούν να θεωρούνται προϊστάμενοι έως την τοποθέτηση των νέων προϊσταμένων, τα καθήκοντά τους καθορίζονται από τον Διοικητή του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., ανάλογα με τις υπηρεσιακές ανάγκες και διατηρούν το αντίστοιχο μηνιαίο επίδομα θέσης ευθύνης.»

στ. Η περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 19Α του ν. 3918/2011 (Α' 31), όπως προστέθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 72 του ν. 3984/2011 (Α' 150), αντικαθίσταται ως εξής:

«γ. Στον ΟΓΑ, λογαριασμός με την ονομασία «Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα», με πλήρη λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια. Σκοπός του λογαριασμού είναι η χορήγηση παροχών σε χρήμα στους ασφαλισμένους του Οργανισμού και στους εφεξής εισερχόμενους στην ασφάλιση αυτού. Η χορήγηση των παροχών σε χρήμα εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις του Κανονισμού Νοσοκομειακής Περιθάλψης Ασφαλισμένων του ΟΓΑ, του Κανονισμού Περιθάλψης Προσωπικού του ΟΓΑ και των άρθρων 7 και 16 παράγραφος 8 του ν. 4169/1961 (Α' 81), όπως ισχύουν, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ ως προς τις παροχές σε χρήμα και μετά την ένταξη στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. του Κλάδου Υγείας του Οργανισμού ως προς τις παροχές σε είδος, και τροποποιούνται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ύστερα από πρόταση του Δ.Σ. του ΟΓΑ, οι δε ασφαλισμένοι του λογαριασμού εξυπηρετούνται από τις υγειονομικές επιτροπές του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.. Πόροι του λογαριασμού είναι: αα) Τα έσοδα του Κλάδου Υγείας ΟΓΑ από εισφορές: ααα) ποσοστό 0,20% επί της ασφαλιστικής κατηγορίας στην οποία κατατάσσονται οι ασφαλισμένοι και ααβ) ποσοστό 0,20% επί της προβλεπόμενης κράτησης για περίθαλψη των υπαλλήλων και συνταξιούχων υπαλλήλων του ΟΓΑ. ββ) Έσοδα από επιχορηγήσεις, προσόδους περιουσίας, αποδόσεις, καθώς και κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητα του λογαριασμού ή προβλέπεται υπέρ αυτού από τις επί μέρους διατάξεις.»

ζ. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης δύναται να μεταφέρεται στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. διοικητικό προσωπικό, που έχει υπηρετήσει σε υπηρεσίες όπως αυτές αναφέρονται στην παράγραφο 1, περίπτωση Βα του άρθρου 23 του ν. 3918/2011 (Α' 31) του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, του ΟΑΕΕ, του ΟΠΑΔ και του ΟΓΑ, με την ίδια εργασιακή σχέση ή οργανική θέση, κλάδο και βαθμό που κατέχει και με τις προϋποθέσεις του άρθρου 26 παράγραφος 5 του νόμου αυτού.

η. Στο άρθρο 21 του ν. 3918/2011 προστίθεται περίπτωση ια' ως εξής: «ια. Ο Πρόεδρος μπορεί με αποφάσεις του να αναθέτει στους Αντιπροέδρους, καθώς και σε Προϊσταμένους Γενικών Διευθύνσεων, ειδικά καθήκοντα ή να τους μεταβιβάζει αρμοδιότητες.»

θ. Στο τέλος της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 35 του ν. 3918/2011 προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Οι ασφαλιστικοί οργανισμοί και ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ έχουν τη δυνατότητα επιπλέον διαπραγμάτευσης με φαρμακευτικές εταιρίες για να πετύχουν μεγαλύτερη έκπτωση για κάθε

φαρμακευτικό σκεύασμα που συνταγογραφείται από γιατρό και αποζημιώνεται από τον οργανισμό.»

4.α. Η παράγραφος που προστέθηκε στο άρθρο 8 του ν. 3892/2010 (Α' 189) με την παράγραφο 3 του άρθρου 63 του ν. 3996/2011 (Α' 170) αντικαθίσταται ως εξής: «Στους ιατρούς, οι οποίοι έχουν σχέση εργασίας με το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑΕΤΑΜ), α) κατά τα άρθρα 24 και 25 του ν. 3232/2004 (Α' 48) (ιατροί πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης με σχέση δημοσίου δικαίου) και β) κατά τις διατάξεις του β.δ. 18/1956 (Α' 67) και της παραγράφου 2 του άρθρου 16 του ν. 1666/1986 (Α' 200) (ιατροί με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου) και μεταφέρονται και θα ενταχθούν στο συσταθέντα νέο φορέα, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (εφεξής Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ή Οργανισμός) σύμφωνα με τα άρθρα 17 και επόμενα του Κεφαλαίου Β' του ν. 3918/2011 (Α' 31), παρέχεται η δυνατότητα να προμηθευτούν από προμηθευτή της επιλογής τους ένα φορητό υπολογιστή (laptop), με τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή του Ιδρύματος, προκειμένου να καταχωρούν ηλεκτρονικά και να εκτελούν τις ιατρικές συνταγές και παραπεμπτικά των ιατρικών εξετάσεων. Με όμοια απόφαση του Διοικητή του Ιδρύματος θα προσδιοριστεί ο χρόνος υλοποίησής της. Με την παράδοση του τιμολογίου αγοράς από τους ως άνω ιατρούς στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ ΕΤΑΜ), βεβαιώνουν την παραλαβή για χρήση του συγκεκριμένου φορητού υπολογιστή (laptop) και εξοφλείται σε αυτούς μετά από νόμιμο έλεγχο, το ποσό που κατέβαλαν για την αγορά του συγκεκριμένου φορητού υπολογιστή (laptop) και μέχρι του συνολικού ποσού των εξακοσίων (600) ευρώ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Η δαπάνη θα βαρύνει τον προϋπολογισμό του κλάδου ασθένειας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στον ΚΑΕ 0269 «λοιπές πρόσθετες παροχές». Τα παραπάνω ποσά που θα καταβληθούν στους ιατρούς κατ' εφαρμογή της παρούσας διάταξης δεν υπόκεινται σε ασφαλιστικές εισφορές και φορολογία εισοδήματος.» β. Η διάταξη της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 19 του ν. 2556/1997 (Α' 270) έχει εφαρμογή και για το Ταμείο Προνοίας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑ.Π.Ι.Τ).

5. α. Η περίπτωση β' της παραγράφου 15 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 (Α' 152) αντικαθίσταται ως εξής: «β) Για τα πρόσωπα της περίπτωσης α' που συμπληρώνουν μέχρι 30.6.2011 τουλάχιστον τρία (3) έτη ασφάλισης στους Τομείς του κλάδου κύριας ασφάλισης του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων (ΕΤΑΑ), ως ημερομηνία μετάταξης στην επόμενη ασφαλιστική κατηγορία ορίζεται η 1.7.2011. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή τα προβλεπόμενα στην περίπτωση α) .» β. Η παράγραφος 17 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 αντικαθίσταται ως εξής: «17. Ως ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των παραγράφων 14 και 15 ορίζεται η 1.7.2011.»

6. Στο τέλος της παραγράφου 6 του άρθρου 29 του α.ν. 1846/1951, όπως ισχύει σήμερα, προστίθενται εδάφια ως εξής: «Προκειμένου για τα παιδιά, τα εγγόνια και τους προγόνους που συμπλήρωσαν το 18ο έτος της ηλικίας τους πριν από την εισαγωγή τους σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές και εφόσον η

εισαγωγή τους σε αυτές τις σχολές γίνει μέσα στο ίδιο ημερολογιακό έτος με αυτό της ενηλικίωσης, το δικαίωμα σε σύνταξη παρατείνεται για το χρονικό διάστημα μεταξύ του επόμενου της ενηλικίωσης μήνα και μέχρι το μήνα έναρξης του ακαδημαϊκού έτους.»

ΠΡΟΣΟΧΗ! Σύμφωνα με την ακόλουθη παράγραφο, τα ασφαλιστικά ταμεία μπορούν στο εξής να καθυστερούν την καταβολή των συντάξεων έως και 3 μήνες!

«β. Η παράγραφος 2 του άρθρου 10 του ν.δ. 95/30/31.7.1973 (Α' 169) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η καταβολή της απονεμηθείσης συντάξεως από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης ενεργείται κάθε μήνα, ή δίμηνο, ή τρίμηνο μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του φορέα.»

7. α. Η παράγραφος 8 του άρθρου 2 του ν. 1759/1988 (Α' 50) αντικαθίσταται ως εξής: «8. Η αληθινή έννοια του εδαφίου β' της παραγράφου 3 του άρθρου 29 του α.ν. 1846/1951, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 του ν.δ 4104/1960 (Α' 147), είναι ότι οι προβλεπόμενες από αυτό προσαυξήσεις των συντάξεων για παιδιά χορηγούνται μέχρι το χρόνο συμπλήρωσης των ορίων ηλικίας που προβλέπονται από την παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει.»

β. Η παράγραφος 2 του άρθρου 10 του ν.δ. 95/30/31.7.1973 (Α' 169) αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η καταβολή της απονεμηθείσης συντάξεως από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης ενεργείται κάθε μήνα, ή δίμηνο, ή τρίμηνο μετά από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του φορέα. Μηνιαία σύνταξη που προκαταβλήθηκε σε αποβιώσαντα εντός μηνός ή διμήνου ή τριμήνου συνταξιούχο δεν αναζητείται.»

8. α. Η παράγραφος 1 του άρθρου 51 του ν. 2084/1992 (Α' 165), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με την παράγραφο 6 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 (Α' 152) και όπως νοείται μετά την έναρξη ισχύος της παραγράφου 8 του άρθρου 63 του ν. 3996/2011 (Α' 170), καθώς και το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 29 του ν. 2084/1992, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με την παράγραφο 8 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011 (Α' 152), εφαρμόζονται από 1.7.2011 για όσους είναι ήδη ή καθίστανται συνταξιούχοι σύμφωνα με τις παραγράφους αυτές, από την ημερομηνία αυτή και μετά.

β. Ο περιορισμός του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 51 του ν. 2084/1992 (Α' 165), όπως ισχύει μετά την τροποποίηση της παραγράφου αυτής με την παράγραφο 7 του άρθρου 44 του ν. 3986/2011, εφαρμόζεται από 1.7.2011 για όσους είναι ήδη ή καθίστανται συνταξιούχοι σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, από την ημερομηνία αυτή και μετά.

9. α. Το άρθρο 4 του Κανονισμού «Κατάσταση Προσωπικού ΟΓΑ» όπως εγκρίθηκε δυνάμει της υπουργικής απόφασης 177647/8720/1961 (Β' 320), και ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «Οι εκάστοτε προβλεπόμενες από τις διατάξεις του «Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ.» Υγειονομικές Επιτροπές είναι αρμόδιες να αποφαινούνται για τα κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού θέματα υγείας του οποιασδήποτε νομικής κατάστασης, σχέσης και κατηγορίας προσωπικού του ΟΓΑ, για το υπό πρόσληψη προσωπικό, ως και για την απόλυση

υπαλλήλου για σωματική ή πνευματική ανικανότητα, κατά τις διατάξεις του άρθρου 42 του παρόντος Κανονισμού.»

β. Τα άρθρα 54, 55, 56, 164, 165, 166 και 167 του ν. 3528/2007 (Α' 26) έχουν εφαρμογή και στο προσωπικό του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ).

γ. Οι περιπτώσεις α' και β' της παρούσας παραγράφου ισχύουν από την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.).

δ. Στο άρθρο 2 του ν. 3050/2002 (Α' 214) προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής: «7. Η παράγραφος 9 του άρθρου 4 του ν. 3586/2007 (Α' 151), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο Γ του άρθρου 46 του ν. 3863/2010 (Α' 115) εφαρμόζεται και για το Λογαριασμό Αγροτικής Εστίας του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ).»

10. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 24 του ν. 3965/2011 (Α' 113), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από την παράγραφο 9 του άρθρου 76 του ν. 3996/2011 (Α' 170), αντικαθίσταται από τότε που ίσχυσε ως εξής: «Οι ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή από 2.3.2011 και στους λοιπούς φορείς κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου και του Ο.Π.Α.Δ., και για όλους τους εκκρεμείς λογαριασμούς αυτών.»

11. Στο τέλος του άρθρου 3 της υπ' αριθμ. οικ. 2/7029/0094/2005 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 213) «Περί κανονισμού παροχών του Οργανισμού Περίθαλψης Ασφαλισμένων του Δημοσίου (ΟΠΑΔ)», όπως ισχύει, προστίθεται παράγραφος 50 ως εξής: «50. Η υγειονομική περίθαλψη (νοσοκομειακή, εξωνοσοκομειακή, οδοντιατρική, φαρμακευτική) των τακτικών υπαλλήλων του Βαρβακείου Ιδρύματος που δεν υπάγονται σε ασφάλιση του κλάδου υγείας του ΙΚΑ ΕΤΑΜ ή άλλου ασφαλιστικού φορέα, καθώς και των μελών της οικογένειάς τους, παρέχεται από τον Οργανισμό Περίθαλψης Ασφαλισμένων Δημοσίου (ΟΠΑΔ), σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τους υπαλλήλους του Δημοσίου και για τα μέλη των οικογενειών αυτών. Οι προβλεπόμενες υπέρ του ΟΠΑΔ εισφορές ασφαλισμένων επί των πάσης φύσεως αποδοχών των ανωτέρω δικαιούμενων περίθαλψης, μαζί με την εργοδοτική εισφορά, παρακρατούνται από τις αποδοχές και αποδίδονται στον ΟΠΑΔ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 6, 7, 8 και 9 του άρθρου 11 του ν. 2768/1999 (Α' 273), όπως προστέθηκαν με την παράγραφο 1 του άρθρου 72 του ν. 3984/2011 (Α' 150). Η ανωτέρω υγειονομική περίθαλψη παρέχεται και σε όσους υπαλλήλους του Ιδρύματος συνταξιοδοτηθούν από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καταβάλλοντος την προβλεπόμενη εισφορά των συνταξιούχων υπέρ του ΟΠΑΔ. Ο χρόνος έναρξης ισχύος της παρούσας παραγράφου ορίζεται από την πρώτη του επόμενου μήνα της δημοσίευσης του παρόντος νόμου.»

12.α. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης η' της παραγράφου 3 του άρθρου 44 του ν. 3996/2011 (Α' 170) αντικαθίσταται ως ακολούθως: «η. Το προσωπικό του τ. Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού ΕΥΔΑΠ που μεταφέρθηκε στο ΤΑΥΤΕΚΩ σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 81 του ν. 3655/2008 (Α' 58) και υπηρετούσε την 5η Αυγούστου 2011 στη Διεύθυνση της παραγράφου 6 του άρθρου 79 του ως άνω νόμου, μεταφέρεται στο ΕΤΕΑΜ με την ίδια εργασιακή σχέση και την

οργανική θέση που κατέχει.»
β. Τα τέσσερα τελευταία εδάφια της περίπτωσης Α' του άρθρου 110 του ν. 3655/2008 (Α' 58) αντικαθίστανται ως εξής:
«Το Διοικητικό Συμβούλιο, οι ενιαίες υπηρεσίες και οι Διευθύνσεις Εφάπαξ Παροχών του Ταμείου στεγάζονται στο κτίριο συνιδιοκτησίας ΤΑΠΠΤ ΙΚΑΕΤΑΜ.»
γ. Η παράγραφος 3 του άρθρου 45 του από 10 Μαΐου 1958 βασιλικού διατάγματος (Περί Κανονισμού Διοικητικής Οργάνωσης του ΤΣΑΥ) (Α' 79) αντικαθίσταται ως εξής:
«3. Για την κάλυψη του κόστους λειτουργίας των Αντιπροσωπειών χορηγείται από το ΕΤΑΑ Τομείς Υγειονομικών, ποσό κατ' έτος στους οικείους Ιατρικούς Συλλόγους, βάσει προϋπολογισμού, που εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΤΑΑ μετά από πρόταση της Διοικούσας Επιτροπής Υγειονομικών.»
δ. Στο άρθρο 45 του π.δ. 266/1989 (Α' 127) προστίθεται παράγραφος 5Α ως εξής:
«5Α. Στο Υποκατάστημα Ασφαλισμένων του Τομέα Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ (ΤΑΠΔΕΗ), που συστήθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3655/2008, μπορούν να προΐστανται και υπάλληλοι από το αυτοδίκαια αποσπασμένο προσωπικό της ΔΕΗ.»
ε. Η περίπτωση α' του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του ν. 3586/2007 (Α' 151), όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 4α του άρθρου 21 του ν. 3846/2010 (Α' 66), αντικαθίσταται ως εξής:
«α) ασφαλισμένους και συνταξιούχους και».

13. Τα μέλη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής (Ε.Α.Α.) αυξάνονται κατά δύο (2). Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζονται τα προσόντα διορισμού όλων των μελών της Αρχής. Κατά την πρώτη εφαρμογή και μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας διορισμού των ως άνω μελών, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης διορίζονται χωρίς άλλη διαδικασία δύο (2) μέλη της Ε.Α.Α. με θητεία όχι πέραν των οκτώ (8) μηνών.

14. Η από 16.4.2010 σύμβαση παροχής υπηρεσιών μεταξύ του Ο.Α.Ε.Ε. και της εταιρίας με την επωνυμία «Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛ.ΤΑ.) Α.Ε.», η οποία αφορά στην αποστολή ταχυδρομικών αντικειμένων επιστολικού ταχυδρομείου και δεμάτων, καθώς και οι κατά τη διάρκεια της ισχύος αυτής διενεργηθείσες πράξεις και δαπάνες θεωρούνται νόμιμες.

15. Η παράγραφος 2 του άρθρου 1 του ν. 3869/2010 (Α' 130) αντικαθίσταται ως εξής:
«2. Δεν επιτρέπεται η ρύθμιση οφειλών, οι οποίες: είτε α) έχουν αναληφθεί το τελευταίο έτος πριν την υποβολή της αίτησης για την έναρξη της διαδικασίας της παραγράφου 1 του άρθρου 4 είτε β) προέκυψαν από αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο, από διοικητικά πρόστιμα, χρηματικές ποινές, φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού, τέλη προς νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και εισφορές προς οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης είτε γ) προέκυψαν από χορήγηση δανείων από Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 και 16 του ν. 3586/2007, όπως ισχύουν (Α' 151).»

16. Στο τέλος του άρθρου 19 του ν. 3429/2005 (Α' 314) προστίθενται εδάφια ως εξής:
«Από το πεδίο εφαρμογής του Κεφαλαίου Α' εξαιρούνται επίσης η ΕΔΕΚΤ Α.Ε.Π.Ε.Υ. και

οι συνδεδεμένες με αυτή επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 42Ε του κ.ν. 2190/1920. Για τα νομικά πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να καθορίζονται διαδικασίες επιλογής των μελών και συγκρότησης του Διοικητικού Συμβουλίου, να ρυθμίζονται θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα.»

17. α. Για τους οφειλέτες του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ και του ΟΑΕΕ οι οποίοι είτε δεν έχουν υπαχθεί σε καθεστώς ρύθμισης κατά το άρθρο 48 του ν. 3943/2011 είτε έχουν εκπέσει του δικαιώματος συνέχισης αντίστοιχων προηγούμενων ρυθμίσεων, παρέχεται έκπτωση 20% επί των προσθέτων τελών της κεφαλαιοποιημένης, την 31.12.2010 οφειλής τους, εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 48 του ν. 3943/2011 μέχρι την 31.10.2011. Η ανωτέρω έκπτωση ισχύει και για όσους οφειλέτες έχουν ήδη υπαχθεί στη ρύθμιση του άρθρου 48 του ν. 3943/2011 και είναι συνεπείς με τους όρους της ρύθμισης. Δικαίωμα υπαγωγής με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις στις διατάξεις της παρούσας, παρέχεται για μία και μόνο φορά και στους οφειλέτες του ΙΚΑ ΕΤΑΜ και του ΟΑΕΕ οι οποίοι έχουν απωλέσει το δικαίωμα συνέχισης της ρύθμισης, κατά το άρθρο 48 του ν. 3943/2011.

β. Δικαίωμα υπαγωγής στο άρθρο 48 του ν. 3943/2011 παρέχεται και στους οφειλέτες του ΙΚΑ ΕΤΑΜ κοινών και οικοδομικοτεχνικών έργων ανεξάρτητα αν κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης απασχολούν ή όχι υπαλλήλους, με κεφαλαιοποίηση των μέχρι 31.12.2010 οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών μετά των αναλογούντων πρόσθετων τελών, προσαυξήσεων και λοιπών επιβαρύνσεων, προστίμων και λοιπών εξόδων διοικητικής εκτέλεσης. Αν η σχετική αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 48 του ν. 3943/2011, υποβληθεί μέχρι την 31.10.2011 παρέχεται έκπτωση 20% επί των προσθέτων τελών της κεφαλαιοποιημένης οφειλής.

Το ποσό που θα καταβάλλεται σε μηνιαία βάση στην περίπτωση αυτή θα αντιστοιχεί σε ποσοστό 1,25% της κατά την 31.12.2010 κεφαλαιοποιημένης οφειλής όταν το συνολικό ποσό αυτής δεν υπερβαίνει τις 300.000,00 ευρώ και 0,80% για οφειλές άνω των 300.000,00 ευρώ.

γ. Ως προς την αναστολή λήψης αναγκαστικών μέτρων για το χρονικό διάστημα μέχρι 31.10.2011, ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 48 του ν. 3943/2011.

δ. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 48 του ν. 3943/2011.

18. Στο άρθρο 286 του ν. 3852/2010 (Α' 87) προστίθενται εδάφια ως εξής:
«Η ισχύς των διατάξεων των περιπτώσεων 40 έως και 44 της παραγράφου ΙΙ του άρθρου 280 του ν. 3852/2010 (Α' 87) αρχίζει από την 1η Ιουλίου 2012. Οι πράξεις που έχουν εκδοθεί από 1.1.2011, εν όψει της άσκησης των αρμοδιοτήτων που αναφέρονται στις ως άνω διατάξεις είναι ισχυρές και αναπτύσσουν όλες τις έννομες συνέπειες αυτών. »

19. α. Στο τέλος της περίπτωσης στ' της παραγράφου 11 του άρθρου 15 του ν. 2469/1997 (Α' 38) προστίθεται εδάφιο ως εξής:
«Η ρευστοποίηση μέρους του ενεργητικού του Κ.Κ.Ν.Π.Δ.Δ. και Α.Φ. και ιδίως η πώληση κινητών αξιών του Ελληνικού Δημοσίου που ανήκουν στο ενεργητικό του Κ.Κ.Ν.Π.Δ.Δ. και Α.Φ. πριν από την ημερομηνία λήξης τους, προκειμένου να αποδοθούν σε Ν.Π.Δ.Δ. και Α.Φ. χρηματικά ποσά σε εκτέλεση των οριζομένων στα προηγούμενα εδάφια, δεν συνιστά κακή

διαχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος.»
β. Στο τέλος της παραγράφου 2 του άρθρου 45 του ν. 3863/2010 (Α' 115) προστίθεται εδάφιο
ως εξής:
«Οι ΦΚΑ δύνανται με αποφάσεις των Δ.Σ. τους να δίνουν εντολές στην Τράπεζα της
Ελλάδος για την ανταλλαγή ή αντικατάσταση των τίτλων αυτών με άλλους τίτλους του
Ελληνικού Δημοσίου, χωρίς αυτό να συνιστά κακή διαχείριση.»

20. Οι ασφαλισμένοι του Τομέα ΥΔΚΥ του ΟΠΑΔ που καταθέτουν αίτηση για
συνταξιοδότηση, συνεχίζουν να ασφαίζονται στον Τομέα για τις παροχές ασθενοίας, για όσο
διάστημα εκκρεμεί η έκδοση συνταξιοδοτικής απόφασης.

21. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 88 του ν. 3996/2011 προστίθεται εδάφιο ως
εξής:
«Το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού είναι Νομικό Πρόσωπο
Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.»

22. Η παράγραφος 15 του άρθρου 88 του ν. 3996/2011 αντικαθίσταται ως εξής:
«15. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, που δημοσιεύονται
στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται επίσης και άλλα σχετικά θέματα και
λεπτομέρειες.»

23. Στην αρχή της παραγράφου 1 του άρθρου 17 του ν. 1876/1990, όπως αντικαταστάθηκε
από το άρθρο 14 του ν. 3899/2010 και αφότου άρχισε να ισχύει αυτό, προστίθεται εδάφιο που
έχει ως εξής:
«Ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία “Οργανισμός Μεσολάβησης
και Διαιτησίας”, με έδρα την Αθήνα.»

24. Καταργούνται η «Υπηρεσία Εργατικού Συμβούλου Βόννης» και οι «Υπηρεσίες
Εργατικού Ακολούθου Μονάχου, Φρανκφούρτης, Στουτγάρδης, Αμβούργου και
Ντύσσελντορφ» του άρθρου 18 του π.δ. 368/1989 (Α' 163), όπως έχει τροποποιηθεί με το
άρθρο 11 του π.δ. 436/1991 (Α' 159) και το άρθρο 1 του π.δ. 263/1997 (Α' 190) και ισχύει
σήμερα.

25. α. Η περίπτωση δ' της παρ. 3 του άρθρου 5 του π.δ. 152/1991 (Α' 61), που προστέθηκε με
την παρ. 2 του άρθρου 36 του ν. 2956/2001 (Α' 258) αντικαθίσταται ως εξής:
«δ) Τμήμα Διαχείρισης της Πληροφόρησης.
Η συγκέντρωση, επεξεργασία και διακίνηση του πληροφοριακού υλικού για τα θέματα της
εργασίας στην Ελλάδα. Η ανάπτυξη και εξασφάλιση των απαραίτητων τεχνικών μέσων για
την παρουσίαση και προβολή των θεμάτων αυτών στον παγκόσμιο ιστό του διαδικτύου, στα
πλαίσια, τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές της εγκαθίδρυσης της ηλεκτρονικής διοίκησης.
Του Τμήματος προϊστάται υπάλληλος του κλάδου Π Ε Πληροφορικής ή ΤΕ Πληροφορικής
και σε περίπτωση που ελλείπουν υπάλληλοι των κλάδων ΠΕ Πληροφορικής ή ΤΕ
Πληροφορικής, των κλάδων ΠΕ Μηχανικών ή ΠΕ Θετικών Επιστημών.»
β. Το άρθρο 6 του π.δ. 152/1991 (Α' 61), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του π.δ.
293/1992 (Α' 149) αντικαθίσταται ως εξής:

«Προϊστάμενοι Οργανικών θέσεων

1. Της Διεύθυνσης Πληροφορικής του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής και σε περίπτωση που ελλείπουν υπάλληλοι του κλάδου Π Ε Πληροφορικής, των κλάδων ΠΕ Μηχανικών ή ΠΕ Θετικών Επιστημών.

2. Των Τμημάτων: α) Ανάπτυξης Μηχανογραφικών Εφαρμογών, β) Λειτουργίας και Εκμετάλλευσης Εξοπλισμού και γ) Υποστήριξης Συστημάτων της Διεύθυνσης Πληροφορικής προΐστανται υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής και σε περίπτωση που ελλείπουν υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής, των κλάδων ΠΕ Μηχανικών ή ΠΕ Θετικών Επιστημών.»

26. Η παράγραφος 1B, που προστέθηκε στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179), δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 35 του ν. 3996/2011 (Α' 170), αντικαθίσταται ως εξής:
«1B. Οι εργαζόμενοι της Ναυπηγοεπισκευαστικής Ζώνης Περάματος, της επιχείρησης με την επωνυμία «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΡΟΧΑΙΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.», καθώς των Ναυπηγείων Σκαρामαγκά και Ελευσίνας και τα μέλη της οικογενείας τους, που αναφέρονται στο άρθρο 33 του α.ν. 1846/1951 (Α' 179) για την περίοδο από 1.3.2009 μέχρι 28.2.2013, καλύπτονται από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για παροχές ασθένειας σε είδος, χωρίς την προϋπόθεση συμπλήρωσης ημερών ασφάλισης.»

Άρθρο 21. Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από την ημερομηνία της δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 28 Σεπτεμβρίου 2011

Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ [Πληκτρολογήστε
κείμενο] ΕΛΛΑΔΑ [Πληκτρολογήστε κείμενο] [Πληκτρολογήστε
κείμενο]

Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ [Πληκτρολογήστε
κείμενο] ΕΛΛΑΔΑ [Πληκτρολογήστε κείμενο] [Πληκτρολογήστε
κείμενο]

Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ [Πληκτρολογήστε
κείμενο] ΕΛΛΑΔΑ [Πληκτρολογήστε κείμενο] [Πληκτρολογήστε
κείμενο]

Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ [Πληκτρολογήστε
κείμενο] ΕΛΛΑΔΑ [Πληκτρολογήστε κείμενο] [Πληκτρολογήστε
κείμενο]